

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ*

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέας: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ΄ Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και
εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια
εκπαίδευση»

Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: *«Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια
Εκπαίδευση»*

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>	5
<i>Εισαγωγικό Σημείωμα</i>	7
<i>Σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης</i>	8
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΙΑΝΟΚΛΑΔΙΟΥ ΘΕΜΑ: «Κυκλοφοριακή Αγωγή»	11
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΑΡΕΛΛΙΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Στα ίχνη της γραφής»	17
6^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Ολυμπιακοί αγώνες - Εκεχειρία»	31
8^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Η Λιβαδειά με τα μάτια των παιδιών»	35
12/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΥΤΡΩΝ ΑΙΔΗΨΟΥ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Δημοτικά τραγούδια»	41
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΧΗΜΑΤΑΡΙΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Από τα σπήλαια στους σύγχρονους ουρανοξύστες»	50
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΥΣΤΟΥ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Η θάλασσα»	56
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ, ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΘΕΜΑ: «Η εικαστική τέχνη ως βίωμα»	61
1/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΓΑΛΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Τα οπωροφόρα δέντρα του χωριού μας»	68
3/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ, ΑΙΔΗΨΟΥ, Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ ΘΕΜΑ: «Το παιχνίδι από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας»	77

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάταξη του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τα τελευταία χρόνια το ελληνικό σχολείο, μέσα από την εφαρμογή πιλοτικών σχολικών προγραμμάτων και μεταρρυθμίσεων που αφορούν την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία του, χαρακτηρίζεται από μια τάση “αποσχολαιοποίησης”. Η τάση αυτή επιβάλλει από την πλευρά του σχολείου θεσμικές αλλαγές αλλά και από την πλευρά των εκπαιδευτικών μια αναπλαισίωση πρακτικών, στάσεων, αντιλήψεων, προκειμένου αμφότερα τα μέρη να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα της μετανεωτερικής εποχής.

Κάτω από την οπτική αυτή, τα διάφορα πιλοτικά προγράμματα που υλοποιούνται σήμερα στα δημόσια σχολεία συμβάλλουν στην προσπάθεια διαμόρφωσης ενός πλαισίου “αυτοοργάνωσης” του σχολείου, μιας αυτοοργάνωσης που θα επιτρέπει ταυτόχρονα την διασφάλιση της ενιαιότητας αλλά και της ελευθερίας του αυτοπροσδιορισμού της παιδαγωγικής εργασίας του σχολείου.

Η Ευέλικτη Ζώνη διαθεματικών και δημιουργικών δραστηριοτήτων ως καινοτομία, κρίνεται ότι εντάσσεται σε αυτήν την προσπάθεια, μιας και η υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων συντελούν, κατά την γνώμη μας, στη διαμόρφωση του “ατομικού παιδαγωγικού προφίλ” του κάθε σχολείου. Τα προγράμματα Ευέλικτης Ζώνης, μέσα από την υλοποίησή τους την χρονιά αυτή σε επίπεδο Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας, ενισχύουν τις παραπάνω απόψεις για τη λειτουργία του σημερινού ελληνικού σχολείου αναφορικά με ουσιώδεις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στη μορφή και τη λειτουργία του. Γι’ αυτόν ακριβώς το λόγο, ίσως απόψεις για αυτοδιοικούμενα ή αυτοδιαχειριζόμενα δημόσια σχολεία να είναι τόσο κοντά όσο ποτέ άλλοτε.

Σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων Ευέλικτης Ζώνης, η εμπειρία μας, απέδειξε ότι αυτά:

- ενισχύουν την παιδαγωγική αυτονομία και ελευθερία του διδακτικού προσωπικού
- δημιουργούν ευκαιρίες για μαθητές, γονείς και κοινωνικούς εταίρους διαμόρφωσης της “παιδαγωγικής ταυτότητας” του σχολείου
- διασφαλίζουν μια ισορροπία ανάμεσα στην κρατική ευθύνη αλλά και αυτονομία του σχολείου.

Σε επίπεδο Περιφέρειας την σχολική χρονιά 2003-04, 187 σχολεία (Δημοτικά και Νηπιαγωγεία) υλοποίησαν προγράμματα Ευέλικτης Ζώνης. Ύστερα από τις σχετικές διαδικασίες η επιτροπή που για τον σκοπό αυτό συστάθηκε ενέκρινε από τα 12 σχέδια εργασίας που υποβλήθηκαν από 11 εκπαιδευτικές περιφέρειες Σχολικών Συμβούλων, τα 9 τα οποία και εμπεριέχονται στις σελίδες που ακολουθούν.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να συγχαρώ και να ευχαριστήσω για την προσπάθεια που κατέβαλαν στην υλοποίηση των σχεδίων όλους τους Σχολικούς Συμβούλους της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, τους Διευθυντές των σχολείων, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς αλλά και τους φορείς που συνέβαλαν με τον τρόπο τους και από το μετερίζι τους στην παραπάνω προσπάθεια.

Λαμία, Απρίλης 2004

Κων/νος Γ. Δημητρακάκης

Προϊστάμενος του Τμήματος

Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Π.Ε

**Κατάσταση σχολείων της περιφέρειας
που υλοποιούν πρόγραμμα Ευέλικτης Ζώνης**

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

1^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Αντίκυρας	5 ^ο Λιβαδειάς
2 ^ο Άσπρων Σπιτιών	6 ^ο Λιβαδειάς
Διστόμου	8 ^ο Λιβαδειάς
Κυριακίου	9 ^ο Λιβαδειάς
	Στειρίου

2^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Αγίου Γεωργίου	1 ^ο Ορχομενού
Αγίου Δημητρίου	2 ^ο Ορχομενού
Δαύλειας	Παύλου
7 ^ο Λιβαδειάς	Χαιρώνειας

3^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

1 ^ο Αλιάρτου	3 ^ο Θήβας
2 ^ο Αλιάρτου	4 ^ο Θήβας
Άσκρης	5 ^ο Θήβας
1 ^ο Βαγίων	Καπαρελλίου
Δόμβραινας	Μαυροματίου
	Πλαταιών

4^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ

Αγίου Θωμά	2 ^ο Θήβας
Ακραφνίου	6 ^ο Θήβας
Ασωπίας	7 ^ο Θήβας
	8 ^ο Θήβας

1^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

1 ^ο Χαλκίδας	26 ^ο Χαλκίδας
3 ^ο Χαλκίδας	Παραλίας Αυλίδας
20 ^ο Χαλκίδας	Βαθέως Αυλίδας

2^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

5 ^ο Χαλκίδας	Φύλλων
19 ^ο Χαλκίδας	Γυμνού
2 ^ο Ερέτριας	Ν. Λαμψάκου
Αγίου Νικολάου	Στενής
Αφρατίου	

3^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

24 ^ο Χαλκίδας	3 ^ο Ν. Αρτάκης
Δροσιάς	Πολιτικών

4^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

Αγίας Άννης	Ηλίων
Αγίου	1 ^ο Ιστιαίας
Αγίου Γεωργίου Λιχάδας	Λίμνης
Αχλαδίου	Λουτρών Αιδηψού
Βασιλικών	Παπάδων
Βουτά	Πευκίου
Γιάλτρων	Ροβιών

5^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

1 ^ο Καρύστου	2 ^ο Καρύστου
Μαρμαρίου	Νέων Στύρων
Στύρων	Ζαράκων
Αγίου Δημητρίου	Αργυρού
Αμυγδαλιάς	

6^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΒΟΙΑΣ

Κονίστρων	
-----------	--

1^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

1 ^ο Καρπενησίου	Δάφνης
3 ^ο Καρπενησίου	Δαφνούλας
Ραπτόπουλου	Κερασοχωρίου
Κέδρων	Κρέντης
Νέου Αργυρίου	Πλατάνου
Αγίου Νικολάου	Φουρνάς
Βίνιανης	Χρύσως

2^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

2 ^ο Καρπενησίου	Λεπιανών
4 ^ο Καρπενησίου	Μεγάλου Χωριού
Δυτικής Φραγκίστας	Μικρού Χωριού
Παλαιοκατούνας	Τοπολιάνων
Γρανίτσας	Τριπόταμου
Βαλαώρας	Τσούκας
Αγίου Γεωργίου	

1^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

1 ^ο Εχιναίων	Τυμφρηστού
3 ^ο Λαμίας	Αγίου Γεωργίου
18 ^ο Λαμίας	Λιανοκλαδίου
1 ^ο Στυλίδας	

2^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

4 ^ο Λαμίας	11 ^ο Λαμίας
6 ^ο Λαμίας	Καινουρίου
9 ^ο Λαμίας	Αγίου Σεραφείμ

4^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Γαβρακίων	Νέου Μοναστηρίου
Λυγαριάς	Πετρωτού
Καστρίου	

5^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

1 ^ο Αταλάντης	Κυρτώνης
Αγίου Κωνσταντίνου	Λάρυμνας
Αμφίκλειας	Μαλεσίνας
Αρκίτσας	Μαρτίνου
Εξάρχου	Τραγάνας
Ζελίου	Καλαποδίου

1^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΩΚΙΔΑΣ

1 ^ο Άμφισσας	3 ^ο Ιτέας
1 ^ο Ιτέας	Γραβιάς
2 ^ο Ιτέας	

2^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΦΩΚΙΔΑΣ

Δεσφίνας	Γαλαξιδίου
Ερατεινής	Γλυφάδας

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

5^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Π. Α. (Εύβοια)

2 ^ο Χαλκίδας	Γουβών	Ταξιάρχη
3 ^ο Χαλκίδας	Κερασιάς	Ωρεών
2 ^ο Ιστιαίας	Κηρίνου	Στροφυλιάς
Αγίου	Πευκίου	Ζαράκων
Αγίου Γεωργίου Λιχάδας	Λίμνης	Καλυβίων
Αιδηψού	Λουτρών Αιδηψού	1 ^ο Καρύστου
Μαντουδίου	Νέου Πύργου	2 ^ο Καρύστου
Δάφνης	Πηλίου	3 ^ο Καρύστου
Ελληνικών	Προκοπίου	Στύρων
Κεχριών		

29^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Π. Α. (Βοιωτία-Φωκίδα)

Κυριακίου	Δελφών
2 ^ο Αλιάρτου	Πολυδρόσου
Καπαρελλίου	1 ^ο Άμφισσας
Επταλόφου	3 ^ο Άμφισσας

30^η ΕΚΠ/ΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Π. Α. (Φθιώτιδα-Ευρυτανία)

14 ^ο Λαμίας	1 ^ο Σπερχειάδας
14 ^ο Ολοήμερο Λαμίας	Ανθήλης
Λιβανατών	1 ^ο Καρπενησίου»
2 ^ο Αταλάντης	

ΘΕΜΑ: «Κυκλοφοριακή Αγωγή»
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΙΑΝΟΚΛΑΔΙΟΥ
Σχολικός Σύμβουλος: Ζήσης Κωνσταντίνος
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Ευαγγελοπούλου Αναστασία
Τάξη Α΄

Προβληματισμός- Επιλογή θέματος

Χρόνος: 2 ώρες

Μέσα από βιώματα και την καθημερινή εμπειρία των μικρών μαθητών (καθημερινή μετακίνηση πολλών παιδιών με μέσα μαζικής μεταφοράς) με προτάσεις, συζήτηση και διάλογο με τους μαθητές και λαμβάνοντας υπ' όψη το φύλο των παιδιών (τα περισσότερα αγόρια) προκύπτει το θέμα:

Κυκλοφορώ με ασφάλεια στους δρόμους

- Έχει ενδιαφέρον για τους μαθητές.
- Εντάσσεται στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Βοηθά στη συνεργασία των μικρών μαθητών και την ομαδοκεντρική μάθηση.
- Χρησιμοποιώντας ομοιώματα αυτοκινήτων μαθαίνουν μέσα από το παιχνίδι.
- Είναι χρήσιμο για τις καθημερινές τους δραστηριότητες.
- Το ενδιαφέρον και η ανάγκη των μαθητών για την ασφαλή μετακίνηση στους δρόμους.
- Η σχετικά εύκολη συγκέντρωση υλικού.

Στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η κυκλοφορία στους δρόμους διέπεται από ορισμένες κανόνες.
- Να γνωρίσουν τα σύγχρονα τροχοφόρα οχήματα, οχήματα προτεραιότητας και την κυκλοφορία τους στους δρόμους.
- Να χρησιμοποιούν τους κανόνες ασφαλείας (να κάθονται πάντα στη σωστή θέση στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου, χρησιμοποιώντας τη ζώνη ασφαλείας)
- Να αναγνωρίζουν και να σέβονται τα σήματα της τροχαίας και να ακολουθούν το σήμα του τροχονόμου.
- Να είναι προσεκτικοί και να χρησιμοποιούν τις διαβάσεις πεζών και τα φανάρια.
- Να κατανοήσουν την ανάγκη της δικής τους συμβολής στην τήρηση των κανόνων για την ασφαλή μετακίνηση στους δρόμους.

Επιμέρους Στόχοι

- Να καλλιεργήσουν τον προφορικό και γραπτό λόγο με αφορμή τις εμπειρίες τους γύρω από την κυκλοφορία πεζών, αυτοκινήτων και τα ατυχήματα.
- Να αναπτύξουν την ελεύθερη έκφραση ιδεών και να ανταλλάξουν απόψεις.
- Να συνδέσουν διαθεματικά την κυκλοφοριακή αγωγή με την ύλη των άλλων μαθημάτων και να παράγουν εκπαιδευτικό υλικό χρήσιμο τόσο για τους ίδιους όσο και για τον περίγυρό τους.

Ερωτήσεις που αναδύθηκαν

- Ποια είναι τα τροχοφόρα οχήματα;
- Ποιους κανόνες ακολουθούν κατά την κυκλοφορία στους δρόμους;
- Γιατί υπάρχουν οι άσπρες διαγραμμίσεις και τα βέλη στους δρόμους;
- Ποια είναι τα οχήματα προτεραιότητας (αστυνομικά, πυροσβεστικά, ασθενοφόρα); Πώς και πότε πρέπει να συμπεριφερόμαστε απέναντί τους;
- Ποια η σημασία των σημάτων της Τροχαίας;
- Ποιος ο ρόλος των φαναριών σε μια διασταύρωση;
- Πώς πρέπει να κυκλοφορεί ο πεζός στο πεζοδρόμιο;
- Ποια πορεία πρέπει να ακολουθεί ο πεζός για να περάσει απέναντι; (διαβάσεις)
- Πώς περνά απέναντι;
- Σε ποια θέση μπορώ να καθίσω μέσα στο αυτοκίνητο;
- Ποια η συμπεριφορά μου στον οδηγό;
- Γιατί πρέπει να χρησιμοποιώ τη ζώνη ασφαλείας;
- Πώς να κυκλοφορώ σ' ένα δρόμο που δεν υπάρχει πεζοδρόμιο ειδικά τη νύχτα;
- Πού μπορώ να παίξω με ασφάλεια;
- Τι κάνω όταν η μπάλα φύγει στο δρόμο;
- Τι κάνω όταν βρεθώ μπροστά σε ατύχημα;

Κατόπιν επεξεργαστήκαμε ένα πλαίσιο διερεύνησης με το οποίο ορίσαμε τις ενέργειες που έπρεπε να κάνουμε, το χωρισμό των ομάδων, τη γωνιά που θα οργανωνόταν η μακέτα της πόλης, τους χώρους που θα επισκεπτόμαστε καθώς και τους ειδικούς που θα καλούσαμε για να μας δώσουν περισσότερες πληροφορίες.

Προσχέδιο εργασίας

Τι πρέπει να κάνουμε για να μάθουμε περισσότερα πράγματα για την ασφαλή κυκλοφορία μας στους δρόμους.

- Μακέτα δρόμων μιας πόλης
- Διάφορα αυτοκινητάκια, (Ι.Χ, Δ.Χ, ασθενοφόρα, αστυνομικά, πυροσβεστικά, βαριά οχήματα, δίκυκλα, μοτοσικλέτες)
- Ομοιώματα σημάτων της Τροχαίας
- Να συγκεντρώσουμε έντυπο υλικό με τα σήματα της Τροχαίας
- Να επισκεφτούμε το πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής του Δήμου Λαμιέων.
- Να προσκαλέσουμε έναν Τροχονόμο να μας μιλήσει για το ρόλο της Τροχαίας.

Τις επόμενες ημέρες έγινε ο χωρισμός των παιδιών σε ομάδες εργασίας, και ορίστηκε ο υπεύθυνος κάθε ομάδας. Οι ομάδες ανέλαβαν να συλλέξουν το υλικό. Ονομάστηκαν κόκκινη- κίτρινη-πράσινη και γαλάζια ομάδα.

Διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Σ' αυτό το στάδιο οι ομάδες εργασίας άρχισαν να δραστηριοποιούνται. Έφερναν αυτοκινητάκια, σήματα της Τροχαίας, μακέτα δρόμων της πόλης, εικόνες από κυκλοφορία στους δρόμους, βιβλία κυκλοφοριακής αγωγής για τη βιβλιοθήκη, εικόνες τροχονόμων κ.λ.π.....

Ακολούθησαν πολλές δραστηριότητες. Φτιάξαμε τη γωνιά με τους δρόμους της πόλης. Χωρίσαμε τα αυτοκινητάκια σε μικρά και μεγάλα, οχήματα που κυκλοφορούν στις πόλεις και τα χωριά, οχήματα προτεραιότητας, δίκυκλα, ποδήλατα, μοτοσικλέτες.

Μάθαμε πώς κυκλοφορούν τα οχήματα στους δρόμους τη συμπεριφορά των άλλων οχημάτων απέναντι στα ασθενοφόρα, αστυνομικά, πυροσβεστικά. Ακόμη διαπιστώσαμε ότι δεν είναι σωστό να εμποδίζει την κυκλοφορία ένα αυτοκίνητο παρκαρισμένο παράνομα. Έτσι οδηγηθήκαμε στο να βρούμε τις σωστές θέσεις στάθμευσης (καθορισμένες θέσεις από την Τροχαία και το Δήμο ή σε σταθμούς στάθμευσης αυτοκινήτων). Αργότερα στη μακέτα προστέθηκαν τα ομοιώματα των σημάτων της Τροχαίας. Έτσι η κυκλοφορία ρυθμίστηκε ακολουθώντας τα σήματα. Σ' αυτό το σημείο κάθε ομάδα ανέλαβε να μας παρουσιάσει και να μας πληροφορήσει για κάθε σήμα.

Η κίτρινη ομάδα, ονομάστηκε ομάδα της προσοχής και ανέλαβε να μας πληροφορήσει για τις πινακίδες που βρίσκονται σε κόκκινο τρίγωνο.

Η κόκκινη ομάδα η ομάδα της απαγόρευσης μας πληροφόρησε για τις πινακίδες που βρίσκονται σε κόκκινο κύκλο.

Η γαλάζια ομάδα, η ομάδα της υποχρέωσης μας πληροφορεί για τις πινακίδες που βρίσκονται σε γαλάζιο κύκλο.

Η πράσινη ομάδα, η ομάδα των πληροφοριών, μας ενημερώνει για τις γαλάζιες τετράγωνες πινακίδες που μας δίνουν πληροφορίες.

Στο τέλος αυτών των δραστηριοτήτων κάθε ομάδα κατασκεύασε τις δικές της πινακίδες, οι οποίες αναρτήθηκαν στον τοίχο.

Παιχνίδι για τον προσδιορισμό της προέλευσης του θορύβου.

Επειδή είναι δύσκολο για τα παιδιά να εντοπίσουν από ποιο σημείο προέρχεται ο θόρυβος παίζουμε το παιχνίδι με το κουδουνάκι.

Τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες. Η μια ομάδα δεν βλέπει το κουδουνάκι. Η άλλη ομάδα το χτυπά τότε από δεξιά, τότε από αριστερά και τα παιδιά σηκώνουν το χέρι τους από εκεί που νομίζουν ότι προέρχεται ο ήχος του κουδουνιού. Αυτό επαναλαμβάνεται με όλες τις ομάδες και γίνεται στην αυλή του σχολείου.

Παιχνίδι για τη σωστή θέση των παιδιών στο αυτοκίνητο.

Βάζοντας πέντε καρέκλες φτιάχνουμε ένα ομοίωμα αυτοκινήτου. Αφού καθίσει ο οδηγός καλούνται τα παιδιά να πάρουν τη σωστή θέση στο αυτοκίνητο και να χρησιμοποιήσουν τις ζώνες ασφαλείας. Στη συνέχεια έμαθαν να συμπεριφέρονται σωστά προς τον οδηγό και να μην τον ενοχλούν όταν οδηγεί. Στην αυλή του σχολείου έγιναν με διαγραμμίσεις δρόμοι καθώς και διαβάσεις πεζών. Εκεί τα παιδιά έμαθαν να περνούν απέναντι και έπαιζαν και το παιχνίδι της βιασύνης. Είδαν κάποιον συμμαθητή τους απέναντι και κάποιος βιαστικός δεν ακολούθησε το δρόμο με τις διαβάσεις, οπότε κινδύνευσε να τον χτυπήσει αυτοκίνητο (το έκανε κάποιο παιδί). Επίσης έμαθαν να κυκλοφορούν ακολουθώντας τα φανάρια.

Ακόμη προσπάθησαν να περάσουν απέναντι σ' ένα δρόμο που δεν έχει φανάρια, ούτε διαβάσεις ακολουθώντας τον κανόνα των πέντε δαχτύλων:

- 1) Κοιτάζω αριστερά.
- 2) Κοιτάζω δεξιά.
- 3) Κοιτάζω πάλι αριστερά.
- 4) Βλέπω το δρόμο ελεύθερο.
- 5) Περνώ απέναντι χωρίς να τρέχω.

Η επίσκεψη των μικρών μαθητών στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής είχε απόλυτη επιτυχία. Τα παιδιά κυκλοφόρησαν στους δρόμους του Πάρκου, αναγνώρισαν τα σήματα, τις διαγραμμίσεις. Πέρασαν από τις διαβάσεις πεζών. Αργότερα πήραν αυτοκινητάκια και ποδήλατα και κυκλοφόρησαν ακολουθώντας τα σήματα.

Κυκλοφορία σε δρόμο χωρίς πεζοδρόμιο τη νύχτα.

Τα παιδιά κατάλαβαν ότι πρέπει να κυκλοφορούν τη νύχτα φορώντας ένα μπουφάν που φωσφορίζει ή κρατώντας κάποιο φακό που αναβοσβήνουν όταν βλέπουν ένα αυτοκίνητο να έρχεται και περπατούν από το μέρος του δρόμου που βλέπουν τα αυτοκίνητα.

Όλα αυτά τα εφαρμόζουν σε φωτοτυπίες που τους δίνονται καθώς και σε κάποιο ερωτηματολόγιο.

Θετική ήταν η ομιλία του Τροχονόμου που προσκαλέσαμε και μίλησε στα παιδιά.

Φωτοτυπίες

Η Διεπιστημονική και διαθεματική εξακτίνωση του θέματος. Στη Γλώσσα χρησιμοποιήθηκαν το κείμενο « Ένα ατύχημα » καθώς και οι δύο εικόνες στο α' μέρος του βιβλίου με το ατύχημα. Τα παιδιά επινόησαν μια ιστορία που την έγραψαν στη συνέχεια.

Στα Μαθηματικά με αυτοκίνητα δημιούργησαν και έλυσαν προβλήματα πρόσθεσης, αφαίρεσης και πολλαπλασιασμού στην πρώτη δεκάδα.

Στη Μελέτη του Περιβάλλοντος μίλησαμε για τα μέσα συγκοινωνίας και πώς να κυκλοφορούμε στους δρόμους.

Στην Αισθητική αγωγή τα παιδιά ζωγράφισαν, έκαναν κολάζ και κατασκεύασαν πινακίδες.

Εξακτίνωση

3η Φάση:

Περάτωση του σχεδίου εργασίας. Αξιολόγηση. Η παρουσίαση του σχεδίου εργασίας έγινε στους δασκάλους και στα παιδιά του σχολείου καθώς και στους γονείς των μαθητών.

Στην παρουσίαση έγινε έκθεση των έργων των παιδιών. Η κάθε ομάδα έδωσε συμβουλές στα άλλα παιδιά για τη σωστή κυκλοφορία στους δρόμους και το σεβασμό τους στους κανόνες κυκλοφορίας.

Αξιοποίηση του σχεδίου εργασίας

Εκτιμούμε ότι η ανάπτυξη του σχεδίου εργασίας ήταν επιτυχής.

- Οι στόχοι και οι επιδιώξεις του επίσημου προγράμματος επιτεύχθηκαν.
- Τα παιδιά στις δραστηριότητες συμμετείχαν με ενδιαφέρον και ενθουσιασμό.

Επίσης κατά την πραγματοποίηση του σχεδίου εργασίας:

- Συνεργάστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν πρωτοβουλίες.
- Συζήτησαν, έθεσαν ερωτήσεις, επιχειρηματολόγησαν και εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους εκφράζοντας ιδέες και διατυπώνοντας υποθέσεις.
- Μέτρησαν και χειρίστηκαν τους αριθμούς σε πραγματικές καταστάσεις (μετρήσεις αυτοκινήτων)
- Επινόησαν ιστορίες με ατυχήματα.
- Ζωγράφισαν και έκαναν πρωτότυπες κατασκευές.
- Επισκέφθηκαν χώρους έξω από το σχολείο.
- Μετέφεραν τις εμπειρίες τους στο χώρο του σχολείου.

Εντυπώσεις και κριτική

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς προτάθηκε από το Σχολικό Σύμβουλο κ. Κων/νο Ζήση, στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης που εφαρμόζεται στο Σχολείο μας, να επιλέξουμε ένα θέμα και να το παρουσιάσουμε στο σχολείο.

Η επιλογή του θέματος έγινε γιατί άπτεται στα ενδιαφέροντα των παιδιών (στο φύλο τους) και να είναι άμεσα χρήσιμο.

Η συγκέντρωση του υλικού ήταν σχετικά εύκολη (παιδικά παιχνίδια).

Η παιγνιώδης μορφή κέντρισε το ενδιαφέρον των παιδιών και εκείνα έμαθαν μέσα απ' το παιχνίδι.

Η αξιολόγηση έγινε πρώτα από τα παιδιά. Έκριναν την εργασία τους. Ευχαριστήθηκαν με την παρουσίαση του προγράμματος. Με τη βοήθειά μας ανιχνεύουν και επισημαίνουν την αλλαγή αντιλήψεων.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή του Προγράμματος Ευέλικτης Ζώνης είναι ότι εφαρμόζεται στη Γλώσσα, την Επικοινωνία και την Τεχνολογία.

Είναι απαραίτητη η προμήθεια μαγνητοφώνου για συνεντεύξεις και καταγραφές ομιλιών και ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής για την κάλυψη επισκέψεων ή άλλων δραστηριοτήτων, κάμερας video αλλά και υπολογιστή. Δανειστήκαμε φωτογραφική μηχανή, το σχολείο κάλυψε τα έξοδα της βιντεοσκόπησης, της επίσκεψής μας στα Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής. Το πρόγραμμα απαιτεί αυξημένα έξοδα καθώς περιλάμβανε επισκέψεις και μετακινήσεις με μεταφορικά μέσα. Έτσι χρειάζεται οικονομική ενίσχυση των σχολείων που περιλαμβάνονται στην Ευέλικτη Ζώνη για να μην συρρικνωθεί, υπολειτουργήσει και απογοητεύσει τελικά το πρόγραμμα.

ΘΕΜΑ: «Στα ίχνη της γραφής»
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΠΑΡΕΛΛΙΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Δρ Δημήτριος Μητάκος
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Τσιμπαννάκου Αφροδίτη, Γιαννακός Γ.
Τάξη ΣΤ΄

Πρόλογος

Ο προγραμματισμός της 3ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Ν. Βοιωτίας για το 2003-2004 είχε ως κύριο άξονα την προώθηση και υποστήριξη της Ευέλικτης Ζώνης. Από το σχολικό έτος 2002-2003 ξεκίνησε η ενημέρωση των συναδέλφων και από 2 τα σχολεία που συμμετείχαν έγιναν 11. Στα πλαίσια της υποστήριξης διοργανώθηκε αρχικά στις 4 Σεπτεμβρίου στο Συνεδριακό Κέντρο Θηβών επιμορφωτική ημερίδα με θέμα: «Η Ευέλικτη Ζώνη στο Δημοτικό Σχολείο: θεωρία και πράξη». Την ημερίδα παρακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί τόσο της 3ης όσο και της 4ης εκπαιδευτικής περιφέρειας. Η κύρια εισήγηση έγινε από το Σχολικό Σύμβουλο της 3ης Εκπαιδευτικής Περιφέρειας, ενώ συμμετείχαν ως προσκεκλημένοι ομιλητές α) ο Διευθυντής του Δ.Σ. Καπαρελλίου (3η Περιφέρεια) β) ο Διευθυντής του 4ου Δ.Σ. Θηβών, (3η Περιφέρεια) και γ) ο Σχολικός Σύμβουλος της 4ης Εκπ. Περιφέρειας Βοιωτίας.

Σημαντική για την υποστήριξη των θεμάτων της Ευέλικτης Ζώνης κρίνεται και η συγκρότηση της ΤΕΣ Θήβας που έγινε στις 16 Σεπτεμβρίου 2003. Αργότερα έγιναν και ανά περιοχή βιωματικά σεμινάρια για όλα τα Σχολεία της Ευέλικτης Ζώνης. Το στοίχημα όμως δεν είχε ακόμα κερδηθεί. Συνεχής ήταν η υποστήριξη στα Δημοτικά Σχολεία που την εφαρμόζουν αλλά και η παρουσίαση αποτελεσμάτων στα σχολεία που δεν εφαρμόζουν ακόμα την Ευέλικτη Ζώνη. Τα αποτελέσματα είναι ορατά και μέρος τους αποτελεί και η παρούσα εργασία, από μια έμπειρη και καινοτόμα Σχολική Μονάδα. Πιστεύω μας αποτελεί ότι η Ευέλικτη Ζώνη είναι ένα ισχυρό παιδαγωγικό όπλο στα χέρια του δασκάλου με την εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου και των σχεδίων εργασίας, αλλά κυρίως συμβάλλει στη διοικητική αποκέντρωση στην πρωτοβουλιακή δράση δασκάλων και μαθητών και τελικά στο μεγαλύτερο εκδημοκρατισμό της Δημόσιας εκπαίδευσης.

Δρ Δημήτριος Μητάκος
Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.

Αφορμή – Ερέθισμα

Μια άσκηση με λατινική αρίθμηση στο βιβλίο Μαθηματικών της ΣΤ΄ τάξης, στάθηκε η αφορμή για την επιλογή του θέματος: «Στα ίχνη της γραφής». Οι μαθητές εκδήλωσαν ενδιαφέρον να πληροφορηθούν για τα διάφορα είδη γραφής, την εξέλιξή της μέσα στο χρόνο καθώς και τα όργανα γραφής από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας.

Στόχοι

Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν οι μαθητές:

- Να κατανοήσουν τη γραφή ως κωδικοποιημένο σύστημα επικοινωνίας με ορατά σημεία.
- Να επισημάνουν τους λόγους που οδήγησαν τους ανθρώπους στην ανακάλυψη της γραφής (επικοινωνιακοί λόγοι).
- Να παρακολουθήσουν διαχρονικά την ιστορία – εξέλιξη της γραφής (εικόνες – ιδεογράμματα [λεξισυλλαβικές και συλλαβικές γραφές] – αλφαβητικές γραφές)
- Να γνωρίσουν εξελικτικά τις γραφές της ελληνικής αρχαιότητας (Γραμμική Α,

Γραμμική Β, ελληνικό αλφάβητο)

- Να γνωρίσουν τα σημαντικότερα αλφάβητα του κόσμου και να διαπιστώσουν τις σχέσεις ελληνικού – λατινικού και ελληνικού – κυριλλικού αλφαβήτου.
- Να παρακολουθήσουν την εξέλιξη των υλικών και των μέσων γραφής από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
- Να εκτιμήσουν τη μεγάλη σπουδαιότητα της ανακάλυψης της τυπογραφίας.
- Να αναγνωρίσουν τη σπουδαιότητα της γραφής στη μετάδοση της επιστημονικής γνώσης.
- Να χρησιμοποιήσουν ποικίλα μέσα πληροφόρησης.
- Να εργασθούν ομαδικά σε κλίμα συνεργατικότητας και αλληλεπίδρασης, να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να σκεφθούν, να εκφράσουν απορίες, να διατυπώσουν ερωτήσεις, να προβληματισθούν, να σχολιάσουν, να επιχειρηματολογήσουν, να δοκιμάσουν διαδικασίες.

Οργάνωση – Σχεδιασμός – Υλοποίηση

- Το θέμα προσεγγίστηκε με τη μέθοδο του σχεδίου εργασίας (project) και είχε διάρκεια οκτώ (8) διδακτικά δώρα. Η διδασκαλία ήταν μαθητοκεντρική - ομαδοσυνεργατική και ο ρόλος του δασκάλου ενισχυτικός, ενθαρρυντικός και καθοδηγητικός.
- Το μαθητικό δυναμικό της τάξης αποτελούσαν εννέα (9) μαθητές, από τους οποίους οι τέσσερις (4) αλλοδαποί, άριστα –σημειώνουμε– ενσωματωμένοι στην τάξη και στο ευρύτερο σχολικό περιβάλλον.
- Τα παιδιά είχαν μεγάλη εμπειρία από την εφαρμογή του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης, καθ' ότι εφαρμόζεται στο Σχολείο για τρίτο συνεχόμενο σχολικό έτος. Η σύνθεση των ομάδων διαμορφώθηκε στην αρχή του σχολικού έτους και παρέμεινε σταθερή καθ' όλη την εξέλιξη του σχεδίου εργασίας.
- Σε κάθε μία από τις τρεις (3) ομάδες ορίστηκε υπεύθυνος, με ρόλο την κατανομή των εργασιών, το συντονισμό των δραστηριοτήτων της εβδομάδας και τη συγκέντρωση του υλικού.
- Κατά τη διερεύνηση του θέματος οι μαθητές – με τη διακριτική καθοδήγηση του δασκάλου λόγω της ευρύτητάς του – συγκεκριμενοποίησαν τα πεδία ενδιαφερόντων – ενασχόλησης, καταγράφοντας ως υποθέματα:
 - Από τις εικόνες στα γράμματα.
 - Οι αρχαίοι Έλληνες γράφουν.
 - Γραφές και Αλφάβητα του κόσμου.
 - Από τη γραφίδα στο στυλό (Πού έγραφαν; Με τι; Πώς;).
- Η καθεμιά από τις ομάδες ανέλαβε να ασχοληθεί με ένα υποθέμα, ενώ το τέταρτο συμφώνησαν να το επεξεργαστούν ως τάξη.
- Σχεδιάζοντας τους τρόπους προσέγγισης, κάθε ομάδα κατάστρωσε ένα ανοιχτό πλάνο εργασίας, το οποίο σε γενικές γραμμές περιελάμβανε:
 - Εύρεση των πηγών, από τις οποίες θα αντληθούν πληροφορίες και υλικό.
 - Συγκέντρωση των πληροφοριών και του υλικού
 - Μελέτη και επισήμανση – καταγραφή των στοιχείων τα οποία αναφέρονται στο θέμα και θα αξιοποιηθούν
 - Επιλογή στοιχείων (φωτ/κό υλικό, χρονολογίες), τα οποία θα χρησιμοποιηθούν ειδικά για την κατασκευή της ιστορικής γραμμής της εξέλιξης της γραφής και του ταμπλό των οργάνων και μέσων γραφής.
 - Σύνθεση του υλικού σε ενιαία ενότητα
 - Παρουσίαση της εργασίας στην τάξη.

- Η συλλογή πληροφοριών έγινε από τους μαθητές από:
 - Ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες του σχολείου
 - Εγκυκλοπαίδειες
 - Εξωσχολικά βιβλία με σχετική θεματολογία, που επέλεξαν από τη δανειστική βιβλιοθήκη του σχολείου με την καθοδήγηση του υπεύθυνου εκπαιδευτικού.¹
 - Εξωσχολικά βιβλία, που έφεραν από το σπίτι ή δανείστηκαν από φίλους.
 - Σχολικά βιβλία (Γλώσσας, Ιστορίας)
 - Λεξικά
 - Περιοδικά
 - Δημοσιεύματα
 - Ξενογλώσσα βιβλία
 - Διαδίκτυο
- Υλικό το οποίο χρησιμοποιήθηκε ήταν:
 - Σφραγίδες
 - Εργαλεία γραφής (μολύβια, στυλό, πένες, πλάκες, κοντύλια κ.ά.)
 - Χάρτες
 - Πηλός, χαρτόνια, υδατοχρώματα

Επίσης αξιοποιήθηκαν:

- Τα κείμενα «Με λέξεις μιλώ, με λέξεις γράφω. Οι λέξεις είναι ο κόσμος μας» (σελ.69) και «Τηλεπικοινωνίες» (σελ.138) από το Πολυθεματικό Βιβλίο Δημοτικού Σχολείου για την Ευέλικτη Ζώνη «Βλέπω το σημερινό κόσμο».
- Οι αντίστοιχες των παραπάνω κειμένων δραστηριότητες από το βιβλίο δημιουργικών – διαθεματικών δραστηριοτήτων.
- Ο Φάκελος υλικού του σχεδίου εργασίας με θέμα « Επικοινωνίες», το οποίο είχε υλοποιηθεί στο Σχολείο κατά το σχολικό έτος 2001-02 και είχε ως πρώτο υποθέμα τη «Γραφή».
- Όταν οι ομάδες ολοκλήρωσαν τη σύνθεση του υλικού, παρουσίασαν τις εργασίες τους στην τάξη ανά ενότητα – υποθέμα. Ακολουθούσε συζήτηση, διευκρινιστικές ερωτήσεις – επίλυση αποριών και αξιολόγηση της εργασίας που παρουσιάστηκε. Παράλληλα εξελίσσονταν και διάφορες δραστηριότητες, πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες με σκοπό την πληρέστερη προσέγγιση του θέματος και τη διαθεματική του σύνδεση με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα.

Διαθεματική Σύνδεση

Με το μάθημα της Γλώσσας

- Βρήκαμε, καταγράψαμε και συνθέσαμε σε ενιαίο κείμενο στοιχεία και πληροφορίες.

[illegible]

Ο ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ
 Ως ο αιγυπτιακός πάπυρος
 1100 π.Χ.) απεικονίζει ένα
 κρό που ταξιδεύει για να
 ελθεί τον Ra, θεό του ήλιου

Είδη.....γραφής

Στοιχεία: Τίμες γραφής, συνδυασμοί αλφάβητα
 Σκετομορφισμός με τη συνειδητοποίηση οτιδήποτε υπάρχει
 που είναι οτιδήποτε υπάρχει η ουσία. Επομένως από τους
 Στοιχείους στην λαϊκή Μουσική (αυτή η ουσία).
 Η ουσία Κοινωνική & βιολογική ουσία τη φωνή από
 τους πρώτους ανθρώπους. Αυτή τη λαϊκή τη λαϊκή.
 Η ουσία της φωνής - ή να φωνάζει να γράφει τα
 λέξιγράφα οπτικοποιημένα τύπα πολι, έτσι που με
 το πέρασμα των αιώνων τα οποία έχουν και ουσία
 δεν αναμφισβήτητα. Τύπα που τα ουσία, οι έννοιες,
 οι λέξεις, φωνάζουν οι ουσία οτιδήποτε ουσία, όμοι
 στις μεταβολές αυτές των Στοιχείων δεν είναι όμοι

[illegible]

0 Signes en charbon (lièventha)

το δωδεκάδαρι δείχθη ἐποφύμιον ἐνς Μινωίης
 ἡρώης εἶναι ἡ δὲ δυνάμις ἐνς φασὶν αὐτῶν βρε-
 θήναι ὅσα ἀνάγκη ἐνς ἐσ. 1903. Τὸ ἐν αὐτῶν αἶμα
 εἶναι δωδεκαθετικὸν ἀπερὸν δ' ἐποφύμιον ἀσκήσας
 αὐτὸν ἀποκαταστήσαν. καὶ μάλιστα ἀπαιτῶν, ὅσον ἡν
 αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἄλλο. Τα στήθεα αὐτῶν ἀποστήν
 οὐκ ἔστιν αὐτῶν καὶ ἡδύτατα καὶ ἡδύτατα καὶ
 αὐτῶν ἐσ. 45. διαφαστικῶς εὐδὸς. Μετὰ ἐν
 στήθεσιν συναντῶν ἀνδρῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν
 μάλιστα καὶ ἡρώης αὐτῶν ὅσον αὐτῶν, ὅσον ἀνδρῶν
 οὐδὲν. Ἀπὸ τοῦ ὅσον ὅσον Μινωίης Παιδείας

εἰς ἀγῶνας ἀποστείλεις
 ἐν «λαθεῖα» (φίλοιαι)
 εὐχόμενος ἐκείνῃ, ἡμέρῃ, ἔσχα-
 τῇ καὶ περὶ τῶν καλῶν
 ἐν ἐνδοξῇ καὶ ἐν συνέ-
 τησιν αὐτῶν ὅτι τοὺς ἐκείνων σου
 ὁσπασίμων. ἵνα ἐν αὐτοῖς
 γινώσκῃς διαφύκας ἀποστάτας
 οὗ τοὺς ἀφιδραστήκασιν ἀποστάτας
 ἡμέρας.

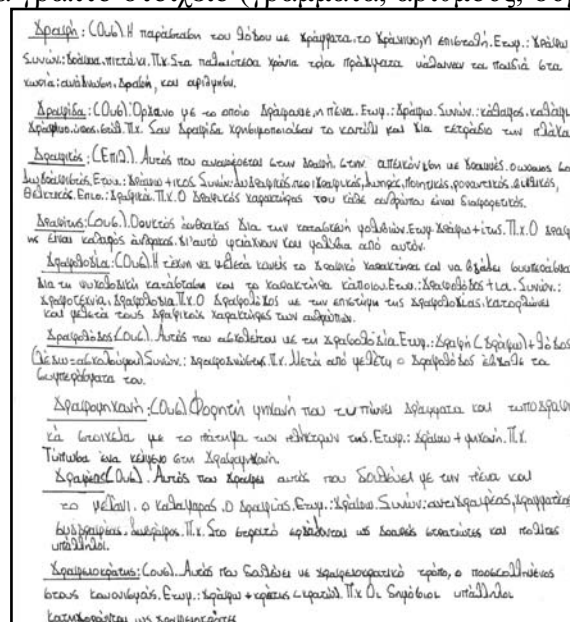
- Αναφέραμε και προσεγγίσαμε νοηματικά παροιμίες και παροιμιακές – λαϊκές φράσεις με περιεχόμενο ενδεικτικό της σπουδαιότητας που αποδίδει ο λαός στη γνώση των «γραμμάτων»:

Άνθρωπος αγράμματος, ξύλο απελέκητο.

Μ' όποιο δάσκαλο καθίσεις, τέτοια γράμματα θα μάθεις.

Τώρα στα γεράματα, μάθε γέρο γράμματα.

- Εντοπίσαμε και αναλύσαμε νοηματικά σχετικά με το θέμα κείμενα, που υπάρχουν στο βιβλίο της Γλώσσας της ΣΤ' τάξης: «Πώς έμαθα να γράφω» (Πρώτο μέρος, σελ. 33) και «Ένα αρχαίο γραμματάκι» (Δεύτερο μέρος, σελ. 90).
- Σκεφτήκαμε και γράψαμε «Τι θα συνέβαινε αν ξυπνούσα ένα πρωί και δεν αναγνώριζα κανένα γραπτό στοιχείο (γράμματα, αριθμούς, σύμβολα);»

- Γνωρίσαμε την οικογένεια της «γραφής». (Λέξεις παράγωγες και σύνθετες).

ΣΤ' ΤΑΞΗ

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

ΘΕΜΑ: «Στα ίχνη της γραφής»

ΕΡΓΑΣΙΑ: «Μια ιστορία γραμμένη και με γραμμική Β'»

Μια φορά ενώ ήμουν στην τάξη μου ανακοινώθηκε να γράψω στο βιβλίο μου το **Α** και μου έδωσαν ο παππούς και ο γιαγιάς μου να αντισταθμίσω το βιβλίο. Έτσι μου έδωσαν να γράψω το **Α**. Όλα μου ήσαν έτοιμα.

Ανέβηκα από το **Α** για να το βάλω από την κορυφή. Όμως είναι γεμάτο και από το κάτω μέρος που διακοσμείται και είναι.

Πριν ξεκινήσω να γράψω είχα ένα **Β** που ήταν το πρόβλημα να είχα γράψει και είναι. Έτσι γράφονταν και αντιστοιχία σε όλα τα γράμματα. Το **Β** μου από μικρό ήταν έτοιμο. Ήταν ακριβώς το αντίθετο. Το βιβλίο του βιβλίου είναι στο αρχείο **Σ**. Το αρχείο και αντιστοιχία το αντίθετο. Το βιβλίο μου είναι στην κορυφή. Είναι ένα μικρό βιβλίο που είναι **Σ** και ολόκληρο. **Α** από το μικρό είναι στο αρχείο, γράφω και γράφω.

Πριν ήταν στο βιβλίο είχα αρχικά στην αντιστοιχία. Μας γράφει αρχικά και αρχίζουμε να γράφουμε.

- Γράψαμε κείμενα και με γραμμική Β'

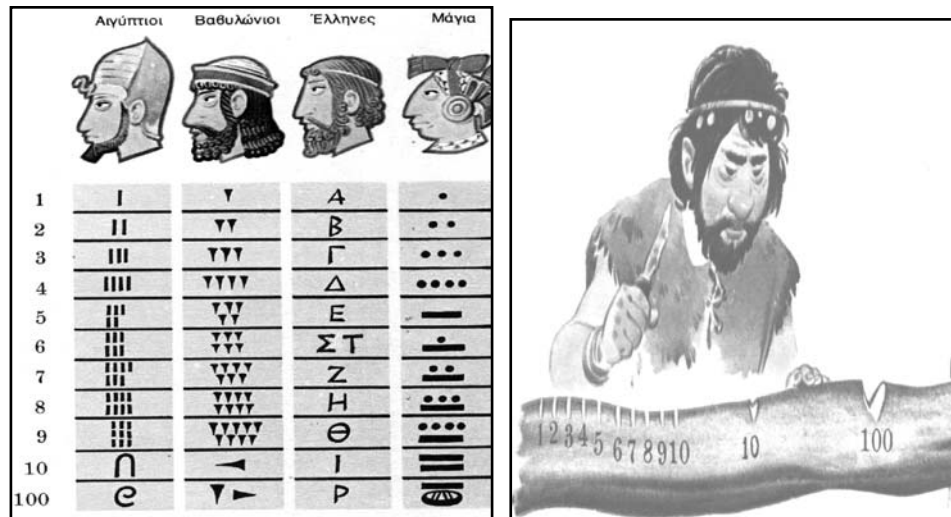
Εργασία : Γράφω όλα τα υλικά, τα μέσα, τα εργαλεία και τους τρόπους με τους οποίους έγραφαν και γράφουν οι άνθρωποι

Οι άνθρωποι έγραφαν και γράφουν		
Πάνω σε	Με εργαλεία και όργανα γραφής	Με (τρόπους)
πέτρα	χαλκίδες	το χέρι
φάρμακο	πένες (μεταλλικές)	τυπωμένα (έναντα)
πένες πλάκες	πένες (από φάρμα)	κουρασμένα
ξύλα (περλαμηνή)	πένες (από κόλαρη)	καλνέτσι
παπύρο	πινέλα	αφραχισμένα
φύλλα φυτών	μελάνι	αυτογραφικά
ξύλο	μεταλλικά	με τη γραμμική Β'
κερί	αφραχίδες	
μεταλλο	κίβωτο	
χυάλι	καράνο	
υψάλα	ροζιόνα	
μεταλλο	καραμπίες	
κόλαρα	καίλο	
ελεφαντοδόντιο	μακαδόρου	
κλαμπί		

- Καταγράψαμε συγκεντρωτικά σε πίνακες ενδιαφέροντα στοιχεία.

- Ανακοινώσαμε και παρουσιάσαμε στην τάξη τις εργασίες μας.

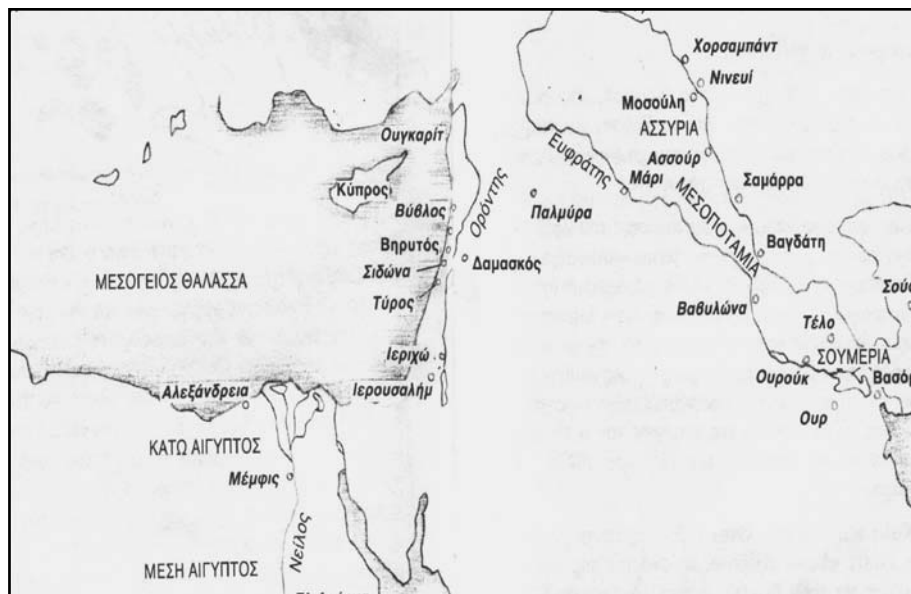
Η ΑΡΑΒΙΚΗ, Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ 1 - 1000			
ΑΡΑΒΙΚΗ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	ΡΩΜΑΪΚΗ	
1	α'	I	
2	β'	II	
3	γ'	III	
4	δ'	IV	
5	ε'	V	
6	ς'	VI	
7	ζ'	VII	
8	η'	VIII	
9	θ'	IX	
10	ι'	X	
11	יא'	XI	
12	ιβ'	XII	
13	יג'	XIII	
14	יד'	XIV	
15	טו'	XV	
16	טז'	XVI	
17	יז'	XVII	
18	יח'	XVIII	
19	יט'	XIX	
20	כ'	XX	
50	נ'	L	
100	ס'	C	
500	ה'	D	
1000	א'	M	

Με το μάθημα των Μαθηματικών

- Μιλήσαμε για μορφές, τρόπους και συστήματα αρίθμησης διάφορων λαών της αρχαιότητας.
- Γνωρίσαμε την αρχαία ελληνική, τη ρωμαϊκή και την αραβική γραφή των αριθμών.
- Αναφερθήκαμε στα μαθηματικά σύμβολα.

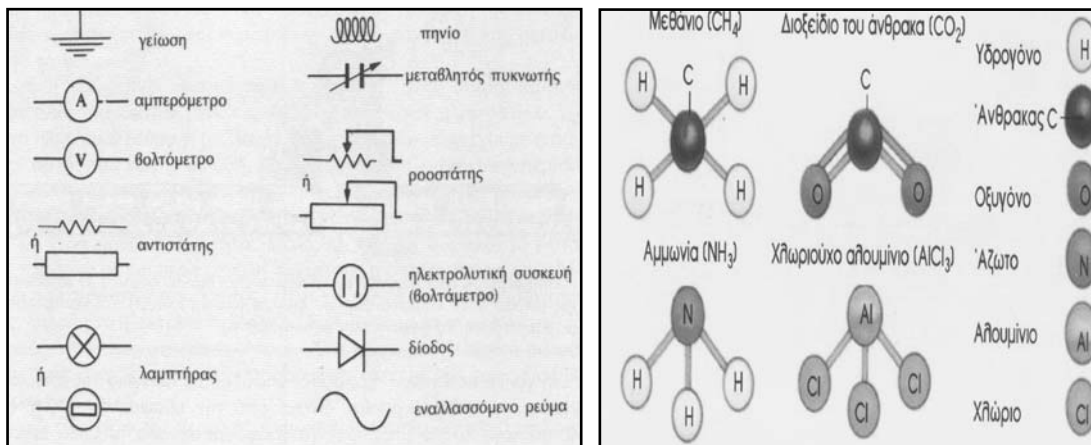
Με το μάθημα της Γεωγραφίας

- Προσανατολιστήκαμε γεωγραφικά και εντοπίσαμε στο χάρτη τις περιοχές όπου εμφανίστηκε και εξελίχθηκε η γραφή.
- Διατυπώσαμε παρατηρήσεις και σχόλια.

Με το μάθημα «Ερευνώ και ανακαλύπτω»

- Γνωρίσαμε καλύτερα τα διάφορα φυτά και υλικά τα οποία συναντήσαμε (προέλευση, ιδιότητες, τρόποι επεξεργασίας, αντοχή στο χρόνο).
- Επισημάναμε τη συμβολή της γραφής στη μετάδοση της επιστημονικής γνώσης.
- Αναφερθήκαμε στη χρήση συμβόλων στη Φυσική και στη Χημεία.

Με το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής

- Καταγράψαμε επαγγέλματα τα οποία σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τη γραφή.
- Αναφερθήκαμε στην κοινωνική θέση του γραφέα στις αρχαίες, αλλά και σε νεότερες κοινωνίες.

Αιγύπτιος γραφέας

Κινέζος γραφέας

- Διαπιστώσαμε την πλεονεκτική θέση των εγγράμματων στις ανθρώπινες κοινωνίες, συγκριτικά με τους αγράμματους.
- Προβληματιστήκαμε με το φαινόμενο του αναλφαριθμητισμού. (Η προσέγγιση πραγματοποιήθηκε με την αξιοποίηση στοιχείων του προγράμματος «Σχολεία Υπερασπιστές των Παιδιών» της UNICEF σχολ. έτους 1998-99, που είχε θέμα « Εκπαίδευση για όλα τα παιδιά του κόσμου».
- Μιλήσαμε για τη συμβολή της εφεύρεσης της τυπογραφίας στη μετάδοση της γνώσης.

Ιωάννης Γουτεμβέργιος

Η Βίβλος του Γουτεμβέργιου

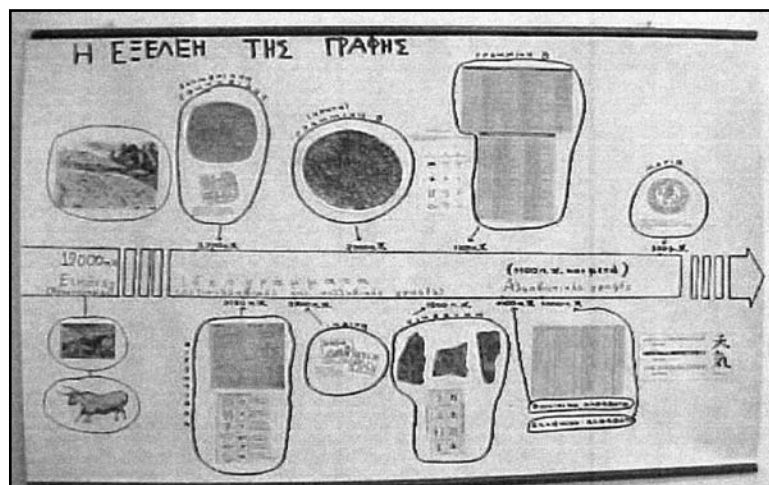
Με το μάθημα της Ιστορίας

- Μιλήσαμε για τους «Σταθμούς» της γραφής στον ιστορικό χρόνο², αναφέραμε στοιχεία ιστορικά των λαών που συναντήσαμε (Σουμέριοι, Αιγύπτιοι, Κινέζοι, Φοίνικες, Έλληνες κλπ.) και των περιοχών όπου έζησαν και δημιούργησαν (Μεσοποταμία, Ανατολική Μεσόγειος, Νοτιοανατολική Ασία).
- Αξιοποιήσαμε τις ενότητες των σχολικών βιβλίων Ιστορίας, που αναφέρονται στη γραφή:
 - «Και αυτά είναι γράμματα...» (Γ'Τάξης, σελ. 58)
 - «Η ζωή στις Μυκήνες» (Γ'Τάξης, σελ. 86)
 - «Θρησκεία, τέχνες, γράμματα» (Δ'Τάξης, σελ. 17)
 - «Γλώσσα και γραφή» (Δ'Τάξης, σελ. 119)
 - «Από την καθημερινή ζωή των Ρωμαίων» (Ε'Τάξης, σελ. 27)
 - «Τα σχολεία, οι γιορτές και ...» (Ε'Τάξης, σελ.62)
 - «Οι Βυζαντινοί αντιμετωπίζουν τους Σλάβους» (Ε'Τάξης,σελ.110)

- «Οι Βυζαντινοί μελετούν τους αρχαίους» (Ε΄Τάξης, σελ.137)
- «Η Γλώσσα των Βυζαντινών» (Ε΄Τάξης, σελ.217)
- «Η εκπαίδευση στα βυζαντινά χρόνια» (Ε΄Τάξης, σελ.218)
- «Η Ευρώπη στα νεώτερα χρόνια» (ΣΤ΄Τάξης, σελ.11)
- « Η Φιλική Εταιρεία» (ΣΤ΄ ,σελ.87)

Με το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής

- Τεχνικά
- Κατασκευάσαμε την ιστορική γραμμή της εξέλιξης της γραφής.

- Γράψαμε σε πηλό ή κερί με γραφίδα και σφραγίδα

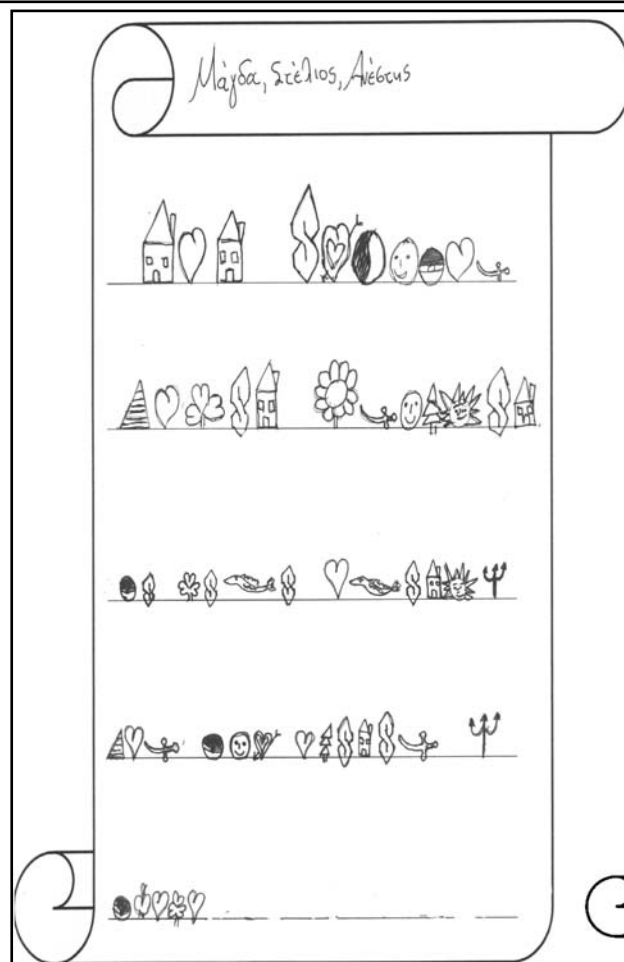
- Δημιουργήσαμε τα δικά μας «αλφάβητα», γράψαμε μηνύματα και τα αποκωδικοποιήσαμε.

Majda
Avećin
Zeljko

Majda
Avećin
Zeljko

Εργασία : Φτιάχνουμε το δικό μας μυστικό κώδικα. Αποδίδουμε κάθε γράμμα το αλφαριθμητικό που διαφέρει από το σύμβολο ή με ένα άλλο γράμμα ή αριθμό. Στη συνέχεια γράφουμε ένα μικρό μήνυμα ακολουθώντας τον κώδικά μας και το δίνουμε στις άλλες ομάδες των συμμετεχόντων, παίρνοντας τα δικά τους μηνύματα. Τι δεν πρέπει να ξεχάσουμε να δώσουμε και να πάρουμε ?

Α		Ν	
Β		Ξ	
Γ		Ο	
Δ		Π	
Ε		Ρ	
Ζ		Σ	
Η		Τ	
Θ		Υ	
Ι		Φ	
Κ		Χ	
Λ		Ψ	
Μ		Ω	

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΙ
ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ ΜΕ ΛΕΝΕ ΑΝΕΣΤΗ
ΚΑΙ ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ Η ΜΠΑΛΑ

- Συγκεντρώσαμε και εκθέσαμε φωτογραφικό υλικό.

- Αναζητήσαμε, βρήκαμε και γράψαμε με παλιά όργανα γραφής (πλάκα, κοντύλι, μελανοδοχείο και πένες)
- Γράψαμε με πένα από φτερό καλλιγραφικά γράμματα.
- Κατασκευάσαμε «τυπογραφείο» με σφραγίδες και προσπαθήσαμε να τυπώσουμε.

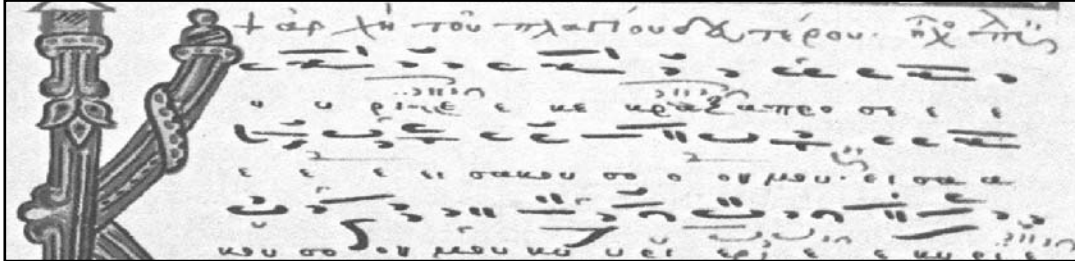

- Μουσική
 - Παρατηρήσαμε και αναγνωρίσαμε τα μουσικά σύμβολα (νότες).

- Θεατρική Αγωγή
 - Απολαύσαμε από κασέτα τον «Καραγκιόζη γραμματικό»

Με το μάθημα των Θρησκευτικών

- Αναφερθήκαμε στα σύμβολα της βυζαντινής μουσικής.

- Μιλήσαμε για το σπουδαίο ρόλο των μοναχών «αντιγραφών» στη διάσωση της αρχαιοελληνικής γραμματείας κατά τα βυζαντινά χρόνια.

Αξιολόγηση

- Αξιολογώντας οι μαθητές, μετά την ολοκλήρωση του θέματος, τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τους εξέφρασαν σε γενικές γραμμές την ικανοποίησή τους. Παράλληλα επισήμαναν αδυναμίες, ανέφεραν προβλήματα που αντιμετώπισαν και έκαναν παρατηρήσεις και προτάσεις, συζητώντας με υπευθυνότητα και ωριμότητα.
- Απολογιστικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί ικανοποιήθηκαν. Αξίζει να επισημάνουμε:
 - Την ανάπτυξη του ομαδοσυνεργατικού πνεύματος, που είχε ως αποτέλεσμα την άριστη λειτουργία των ομάδων
 - Την ανάληψη πρωτοβουλιών από τους μαθητές
 - Τη συμμετοχή στις δραστηριότητες μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και μαθησιακές δυσκολίες
 - Την ενσωμάτωση στις ομάδες, αλλά και στο σύνολο της τάξης, των αλλοδαπών μαθητών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια «ΕΠΙΣΤΗΜΗ και ΖΩΗ» (Εκδόσεις multimedia)
2. Ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια «ΤΟΜΗ GOLD» (Εκδόσεις MLS)
3. CD – ROM «Ανακαλύπτω – Παγκόσμια Ιστορία» (Εκδόσεις ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ)
4. Σχολική Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΤΑΚΗΣ – OXFORD (Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ)
5. Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ – LAROUSSE – BRITANNICA (τόμοι 7 και 19)
6. Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ
7. «ΕΛΛΑΣ» (τόμος Πρώτος, του ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΠΑΠΥΡΟΣ)
8. «Επικοινωνία» (Σειρά ΑΥΤΟΠΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ, εκδόσεις ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ)
9. «Ιστορία της γραφής» (Σειρά ΑΥΤΟΠΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΑΣ)
10. «Εφευρέσεις» του Michael Hol, εκδόσεις ΧΡΥΣΗ ΠΕΝΝΑ
11. «Το βιβλίο των εφευρέσεων» (Σειρά ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΑ, εκδόσεις ΣΤΡΑΤΙΚΗ)
12. «Το βιβλίο των ανακαλύψεων» (Σειρά ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΑ)
13. «Γλώσσες και μέσα επικοινωνίας» (Σειρά Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ, εκδόσεις ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΖΟΥ)
14. «Η εφεύρεση της γραφής» της Beatrice Andre (Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ)
15. «Ταξίδι στην ελληνιστική εποχή» της Ειρήνης Νάκου (Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ)
16. «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους» (ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ)
17. Νεοελληνικό Λεξικό του Εμμ. Κριαρά (ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ)
18. Μείζον Ελληνικό Λεξικό (ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ – ΦΥΤΡΑΚΗΣ)

ΘΕΜΑ: «Ολυμπιακοί αγώνες - Εκεχειρία»
6^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Τσιάμη Ευαγγελία
Συνεργάτες εκπαιδευτικοί: Εικαστικά: Τσιαρτανίδης Αχιλλέας,
Μουσική: Κατεβάτη Μαρία, Κίνηση: Ζαφείρη Αικατερίνη
Τάξη Β²

Πρόλογος

Στα πλαίσια του καινοτόμου προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης που εφαρμόζεται στη 2η Εκπαιδευτική Περιφέρεια Π.Ε. Ν. Φθιώτιδας από επτά (7) σχολεία σε σύνολο είκοσι πέντε (25), οι μαθητές του Β1 του 12/θέσιου 6ου Δημ. Σχολείου Λαμίας με κριτήρια δυο βασικές αρχές της Ευέλικτης Ζώνης, δηλαδή, την αρχή της ελεύθερης συλλογικής επιλογής και την αρχή της ποικιλίας, επέλεξαν το θέμα: Ολυμπιακοί Αγώνες – Εκεχειρία.

Η εν λόγω καινοτομία βασίζεται στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, προωθεί την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας, την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και ενισχύει τη δημιουργική και διερευνητική μάθηση και την κριτική σκέψη.

Οι μαθητές καλούνται να αντιμετωπίσουν καταστάσεις του άμεσου ενδιαφέροντός τους και να τις διαπραγματευτούν στα πλαίσια μιας ισότιμης επικοινωνιακής σχέσης. Η Ευέλικτη Ζώνη ουσιαστικοποιεί το ρόλο του εκπαιδευτικού. Τον μετατρέπει σε συνερευνητή, συνεργάτη, καθοδηγητή και σχεδιαστή. Του προσδίδει αυτονομία και κύρος.

Ο μαθητής, από παθητικός δέκτης, γίνεται πρωταγωνιστής στη διαδικασία κατάκτησης της γνώσης, ενώ το σχολείο αγγίζει το στόχο του στη πράξη.

Ανοίγεται στην κοινωνία και προσφέρει δυνατότητες για την ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή.

Ένα χρέος προς τη μαθητιώσα νεολαία της χώρας μας, που πρέπει να ξεπληρώσουμε με ευχαρίστηση.

Λαμία, Μάρτιος 2004
Χρήστος Δελημπούρας
Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε

Εισαγωγή

Η πιο μεγάλη στιγμή για την Ελλάδα έφτασε. Η χώρα μας ανέλαβε την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Μετά το 1896 το Ολυμπιακό Ιδεώδες, το Αρχαίο Πνεύμα Αθάνατο επιστρέφει στον τόπο του.

Η διαφήμιση του σπουδαιότερου αθλητικού γεγονότος του πλανήτη μας είναι πολύ μεγάλη.

Οι μαθητές ακούνε, ανησυχούν, θέλουν να μάθουν περισσότερα.

Γίνεται συζήτηση και με την βοήθειά μου επιλέγουμε το θέμα.

«ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ - ΕΚΕΧΕΙΡΙΑ»

1. Επιλογή του θέματος

Ερεθίσματα επιλογής

Το μάθημα της Ολυμπιακής Παιδείας που γίνεται στο σχολείο μας.

- Ένα κολλάζ που φτιάχνουν οι μαθητές μου στο μάθημα των εικαστικών για τα Ολυμπιακά Αθλήματα.
- Ο καθημερινός 'βομβαρδισμός' από τα Μ.Μ.Ε για τα Ολυμπιακά Έργα και την

πορεία της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων.

2. Προετοιμασία

- Ενημέρωση του Σχολικού Συμβούλου, που είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της ΕΥΕΛΙΚΤΗΣ ΖΩΝΗΣ στο σχολείο μας.
- Ενημέρωση των γονέων.

3. Σχεδιασμός του προγράμματος

Χρόνος:

Προτεινόμενη διάρκεια 6-8 δίωρα

4. Καθορισμός στόχων

Κάθε φορά γνωρίζω ‘γιατί το κάνω αυτό’

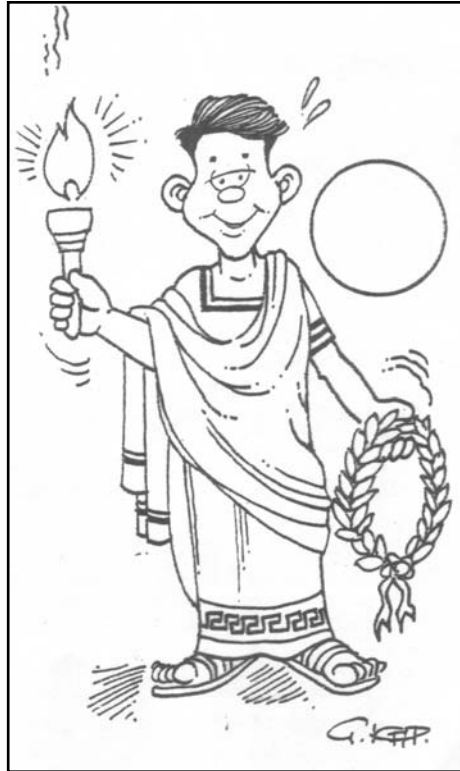
4.1 Γενικοί Στόχοι

Να μάθουν τα παιδιά για τους Ολυμπιακούς Αγώνες (τόπο και χρόνο διεξαγωγής των, από που ξεκίνησαν, ποια αθλήματα γίνονταν, ποια τα έπαθλα, τι είναι η ολυμπιακή φλόγα, οι ιέρειες, ο λαμπαδοδρόμος, ποιοι έπαιρναν μέρος, ποιοι τους οργάνωναν – εκεχειρία).

5. Υλικό

- Τα παιδιά κάτω από την δική μου καθοδήγηση φέρνουν φωτογραφίες από αποκόμματα εφημερίδων, περιοδικά, σχετικά με το θέμα (ΚΟΛΑΖ).
- Παρακολουθούν VIDEO με τα Ολυμπιακά Αθλήματα, βιώνουν την βράβευση των αθλητών με ένα κλωνάρι ελιάς.
- Παρακολουθούν ένα μάθημα Ολυμπιακής Παιδείας που γίνεται στο σχολείο μας στις μεγάλες τάξεις.

6. Υποενότητες

6.1 Γλώσσα

- Γραμματική προσέγγιση
- Ενικός – Πληθυντικός
- Ουσιαστικά – Γένη ουσιαστικών
- Αναγνωστική εξάσκηση
- Σκέφτομαι και γράφω
- Γράφουν ποιήματα

6.2 Μαθηματικά

- Έννοια κύκλου
- Προβλήματα πρόσθεσης – αφαίρεσης

6.3 Μελέτη Περιβάλλοντος

- Γνωρίζω την Αρχαία Ολυμπία
- Μεταφορές

6.4 Μουσική

- Διδασκαλία του Ολυμπιακού Ύμνου από την Μουσικό του Σχολείου μας κ. Κατεβάτη Μαρία

6.5 Κίνηση

- Με αφορμή τον ύμνο ακολούθησε η κίνηση με την κυρία της Ολυμπιακής Παιδείας κα. Αντιγόνη Ζαφείρη, με απώτερο σκοπό την δραματοποίηση.
- Αναπαράσταση των αθλημάτων.

Στα πλαίσια αυτής της δραματοποίησης θα ακολουθήσουν κατασκευές σχετικά με το θέμα, για την ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ της ενότητας σε συνδιδασκαλία με τον συνάδελφο κ. Αχιλλέα Τσιαρτσιανίδη.

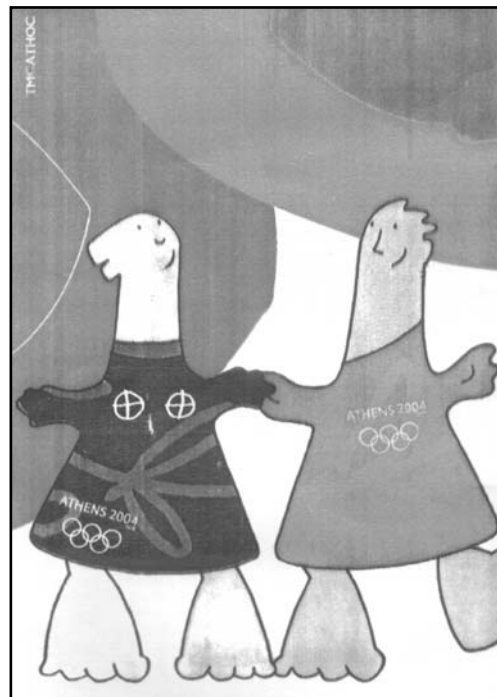

7. Παρουσίαση της ενότητας

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες ξεκίνησαν από την Αρχαία Ολυμπία. Γίνονται κάθε 4 χρόνια σε διαφορετικές χώρες.

Η Ολυμπιακή Φλόγα κάνει ένα μεγάλο ταξίδι στις πέντε ηπείρους. Φέτος θα γίνουν στην Αθήνα. Θα έρθουν πολλοί αθλητές, απ' όλα τα μέρη του κόσμου.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες περιλαμβάνουν πολλά αγωνίσματα. Ακόντιο, δρόμο, δισκοβολία, πυγμαχία, πάλη. Παλιά το μετάλλιο των αθλητών ήταν ένα κλαδί ελιάς, ενώ σήμερα έχουμε τρία μετάλλια: χρυσό, ασημένιο, χάλκινο.

ΘΕΜΑ: «Η Λιβαδειά με τα μάτια των παιδιών»
8^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΙΒΑΔΕΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Τσίκας Αρσένης
Τάξη ΣΤ΄

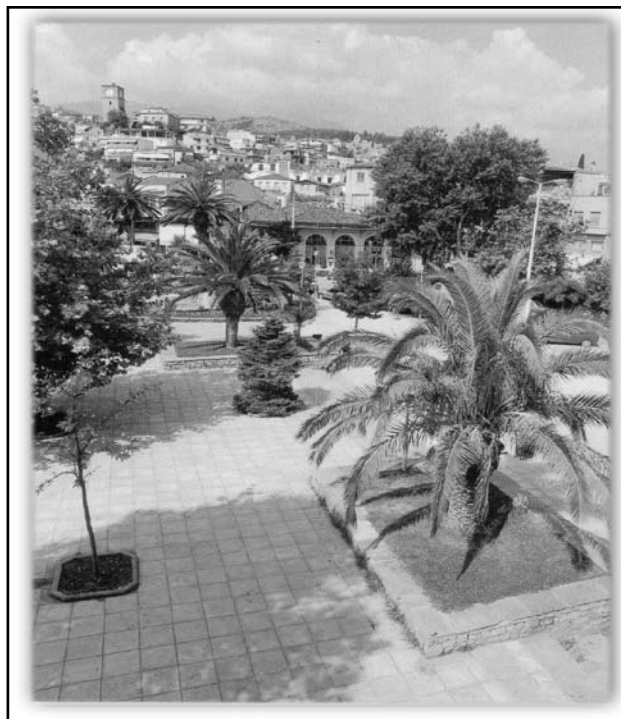
Στόχοι

Οι στόχοι εκτός από την γενική και την τοπική ιστορία αφορούν τις θεματικές περιοχές των μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας, της Μελέτη Περιβάλλοντος, της Γεωγραφίας, της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής και των Εικαστικών.

Βασικοί στόχοι είναι:

- Η γνώση για θέματα της ιστορίας μας (γενικής και τοπικής).
- Να μελετήσουν και να μάθουν το “χθες” της πόλης τους για να κατανοήσουν τα προβλήματα του σήμερα.
- Η καλλιέργεια της αγάπης για την πόλη και την πατρίδα, παράλληλα με το σεβασμό προς τις πατρίδες των άλλων.
- Η καλλιέργεια του σεβασμού και της εκτίμησης των συλλογικών προσπαθειών των ανθρώπων που έζησαν παλιότερα στην πόλη.
- Το βίωμα μέσα στην ομάδα των αξιών της συνεργασίας, της αλληλεγγύης και της αλληλοβοήθειας.
- Η εξάσκηση και η συνεργασία στις διαδικασίες ενεργητικής ακρόασης, ομιλίας και συζήτησης.
- Να μάθουν για τη ζωή, τις ασχολίες, τις συνήθειες των ανθρώπων της εποχής εκείνης.
- Να γνωρίσουν την παλιά τεχνολογία και τις τεχνικές απόψεις που εφαρμόστηκαν στον τόπο μας, καθώς και την εξέλιξή τους.
- Να ευαισθητοποιηθούν και να δημιουργηθεί στα παιδιά η ανάγκη να είναι γνώστες του πολιτισμού τους και να είναι ικανά να δώσουν τις δικές τους προτάσεις προωθώντας των πολιτισμό της πόλης τους.

- Να τονώσουμε τις κλασσικές αρχές της αυτενέργειας και της εποπτικότητας.
- Να συνηθίσουν στην ανακάλυψη, τη συλλογή, την παρατήρηση και την ταξινόμηση των ιστορικών πηγών.
- Να συνδέσουν το παρελθόν με το παρόν μέσα από τη μελέτη του άμεσου τοπικού περιβάλλοντος.
- Να διεγερθεί η φαντασία τους και να προκληθεί το αυθόρμητο ενδιαφέρον τους για το παρελθόν.
- Να εκτιμήσουν τα παιδιά τη λαϊκή παράδοση και να αποκτήσουν εμπειρίες.
- Να καλλιεργήσουν την κριτική και δημιουργική σκέψη.

Ειδικοί στόχοι που αφορούν το γλωσσικό μάθημα

- Να αποσαφηνίσουν τις εννοιολογικές διαφορές συναφών λέξεων που περιλαμβάνονται στο θέμα τους.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με καινούριες λέξεις και εκφράσεις της νεοελληνικής γλώσσας.
- Να ασκηθούν στη δημιουργία γραπτού κειμένου που να αναφέρεται σε συγκεκριμένο θέμα.

- Να καλλιεργήσουν την ικανότητα ανάλυσης και σχολιασμού εικόνων, φράσεων, τραγουδιών.
- Να εξοικειωθούν με τη διαδικασία έρευνας και άντλησης στοιχείων και πληροφορι-

- ών καθώς και με τον τρόπο αξιοποίησης αυτών.
- Να καλλιεργήσουν τον προφορικό λόγο και τη διαλογική συζήτηση (συνεντεύξεις).

Ειδικοί στόχοι που αφορούν την κοινωνική και πολιτική αγωγή

- Να συνειδητοποιήσουν τον τρόπο που λειτουργεί η τοπική αυτοδιοίκηση στον τόπο μας.

Ειδικοί στόχοι που αφορούν την γεωγραφία

- Να παρατηρήσουν στον παγκόσμιο, τον ευρωπαϊκό και τον ελληνικό χάρτη τη θέση της Λιβαδειάς.

Ειδικοί στόχοι που αφορούν τα εικαστικά

- Να εκφραστούν δημιουργικά μέσα από την εικονογράφηση - σχεδιαγράφηση της πόλης.
- Να ασκηθούν στο σχεδιασμό χαρτών και διαφανειών.

Εφαρμογή οργάνωση

Στάδιο 1ο:

Προβληματισμός και καταιγισμός ιδεών.

Δημιουργήσαμε μια «αράχνη» για να καταγράψουμε τους προβληματισμούς και τις ιδέες μας για την επεξεργασία του θέματος με αφορμή την πρόταση του προγράμματος Μελίνα.

- Μυθολογία και Ιστορία

Μύθοι, μυθολογικοί ήρωες, ιστορικά γεγονότα, προσωπικότητες κ.ά.

- Φυσικό Περιβάλλον

Χλωρίδα, πανίδα κ.ά.

- Λαϊκός Πολιτισμός

Δημοτικά τραγούδια, έθιμα, τοπικά προϊόντα, παλιά επαγγέλματα κ.λ.π....

- Προφορική Ιστορία

Συζητήσεις με καθημερινούς ανθρώπους, συνεντεύξεις με ειδικούς, κ.ά.

- Κτιστό Περιβάλλον

Μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικά κτίρια κ.λ.π.

- Καθημερινή ζωή

Ασχολίες, οικονομικές, πολιτιστικές δραστηριότητες των κατοίκων. Οι αγορές.

Σύλλογος διδασκόντων

Ανακοινώθηκε η απόφαση αυτή στο σύλλογο των διδασκόντων του σχολείου, ζητήθηκε η συναίνεση και αναζητήθηκαν δυνατότητες συνεργασίας.

Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων

Ενημερώθηκαν οι γονείς για το πρόγραμμα, ζητήθηκε η συμπαράσταση και η συναίνεση για τη συμμετοχή των παιδιών τους στις εξόδους που θα πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του προγράμματος, προσκλήθηκαν στο σχολείο για πληρέστερη ενημέρωση. Επίσης ζητήθηκε η συνεργασία και η βοήθεια του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων.

Ο ρόλος του δασκάλου

Ο ρόλος του δασκάλου θα είναι ενθαρρυντικός - καθοδηγητικός. Θα βοηθά τους μαθητές στις προσπάθειές τους, θα τους καθοδηγεί στην αναζήτηση πληροφοριών. Προτρέπει τα παιδιά να παίζουν ένα παιχνίδι ρόλων. Να γίνουν δημοσιογράφοι και να ξεκινήσουν την έρευνα.

Στάδιο 2ο

Συλλογή υλικού πληροφοριών και σχεδιασμός των δραστηριοτήτων

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Δημιουργήθηκαν ανομοιογενείς ομάδες εργασίας, σύμφωνα με το συνεργατικό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, για να βοηθηθούν και οι “αδύνατοι μαθητές”, να αμβλυνθούν οι διαφορές μέσα στην τάξη, αλλά και γιατί έχει αποδειχθεί ότι ένα τέτοιο σύστημα οργάνωσης της τάξης, βοηθά στο να αναπτυχθούν καλύτερα όλοι οι μαθητές στον κοινωνικό και νοητικό τομέα. Οι ομάδες αυτοοργανώνονται, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, αποφασίζουν με ποιο τρόπο θα δουλέψουν, πώς θα καταγράψουν τις πληροφορίες. Μοιράζονται αρμοδιότητες και ζητούν τη βοήθεια του δασκάλου τους όταν είναι απαραίτητο. Κάποιες φορές η τάξη λειτουργεί σαν μια ομάδα και ασχολείται με γενικές δραστηριότητες.

- Συλλογή πληροφοριών για την ιστορική πορεία του τόπου τους από τα αρχαία χρόνια ως σήμερα και σχετικούς μύθους από βιβλία, εγκυκλοπαίδειες, περιοδικά, συνεντεύξεις με ειδικούς.

- Καταγραφή του φυσικού περιβάλλοντος – ποτάμια, βουνά, χλωρίδα με αναφορά σε αρωματικά φυτά και βότανα και στη χρήση τους, φαράγγι.
- Καταγραφή ηθών και εθίμων, ιδιαίτερες παραδόσεις (δημοτικά τραγούδια, τοπικές ενδυμασίες, υφαντά, διατροφικές συνήθειες, τοπικά προϊόντα, παλιά επαγγέλματα).
- Συνεντεύξεις με επαγγελματίες, τεχνίτες, ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών.
- Συγκέντρωση πληροφοριών για το Μαντείο, κάστρο, γέφυρα, παλιό σχολείο, παλιά και νέα αρχιτεκτονική, μνημεία.
- Επίσκεψη στο Δημαρχείο, στο Ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο, Βιβλιοθήκη, Κάστρο, Μορφωτικός Σύλλογος, Ραδιοφωνικός σταθμός, τοπική εφημερίδα.
- Συλλογή παλιών φωτογραφιών της πόλης μας.

- Οδοιπορικό στους δρόμους της πόλης και συγκέντρωση πληροφοριών για τις προσωπικότητες που έδωσαν τα ονόματά τους στις οδούς της πόλης.

Στάδιο 3ο

Υλοποίηση των δραστηριοτήτων

Η γωνιά των τοπικών συγγραφέων, ποιητών και ζωγράφων

Δημιουργήσαμε μια γωνιά με φωτογραφίες και βιβλία την οποία χρησιμοποιήσαμε ως σημείο αναφοράς στις συζητήσεις και τους προβληματισμούς μας.

Τα παιδιά γράφουν ποιήματα και παραμύθια για τη Λιβαδειά

Δημιουργία χάρτη – οδηγό της πόλης

Ζωγράφισαν ό,τι τους έκανε εντύπωση από της επισκέψεις και τις δραστηριότητές τους

Συλλογή φυτών της περιοχής μας (φυτολόγιο)

Στάδιο 4ο:

Παρουσίαση της δράσης μας

Με τη λήξη του προγράμματος οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της δράσης τους στο σχολείο, δήμαρχο, βιβλιοθήκη Λιβαδειάς, Μορφωτικό Σύλλογο, γονείς.

Στάδιο 5ο:

Αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας

Τα παιδιά εξέφρασαν τα συναισθήματά τους, τις εντυπώσεις τους, τις παρατηρήσεις τους, τις δυσκολίες που συνάντησαν κατά την επεξεργασία του θέματος και την μεταξύ τους συνεργασία και εντόπισαν τις παραλείψεις τους και έκαναν την αυτοκριτική τους.

Λιβαδειά το 1899

Λιβαδειά το 2009

Κολάζ από τους μαθητές της ΣΤ' τάξης

ΘΕΜΑ: «Δημοτικά τραγούδια»
12/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΟΥΤΡΩΝ ΑΙΔΗΨΟΥ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Παπαγεωργίου Γεώργιος
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Φώτου Βασιλική
Τάξη Ε΄

Ιστορία, Μάρτιος 2004

Το σχολικό έτος 2003-2004 λειτούργησαν με πρόγραμμα Ευέλικτης Ζώνης στην περιφέρειά μας 14 Σχολεία σε σύνολο 42. Τα παρακάτω σχέδια εργασίας είναι η τρανή απόδειξη της υιοθέτησης από πλευράς εκπαιδευτικών και μαθητών των εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης, της σύνδεσης από τους μαθητές της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή και τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και το ότι αξιοποίησαν τις αρχές, τους στόχους και τη μεθοδολογία των ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ.

Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι οι μαθητές συμμετείχαν ενεργά στη διερεύνηση των παραπάνω θεμάτων και ενίσχυσαν τη κριτική τους σκέψη. Επιπλέον οι μαθητές έμαθαν να συνδυάζουν αυτοκυριαρχία και εξωτερική δράση.

Έμαθαν να εργάζονται σε ομάδες, να αποδέχονται ο ένας τον άλλο, να επικοινωνούν, έγιναν ερευνητές και “έμαθαν πως να μαθαίνουν”.

Τηρήθηκαν οι βασικές αρχές πραγματοποίησης ενός σχεδίου εργασίας δηλαδή στοχοθεσία, ο σχεδιασμός, η εκτέλεση και η αξιολόγηση. Οι εκπαιδευτικοί ενεπλάκησαν στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση του προγράμματος των σχεδίων εργασίας και καθοδήγησαν επάξια τους μαθητές τους.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω και να συγχαρώ για την προσπάθεια που κατέβαλαν στην υλοποίηση των σχεδίων εργασίας τις δασκάλες: Βασιλική Φώτου του 12/Θ Δημοτικού Σχολείου Λουτρών Αιδηψού και τη Νεκταρία Σκουρτανιώτου του 3/Θ Δημοτικού Σχολείου Αγίου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους Δ/ντές, τους δασκάλους αλλά και τους υπόλοιπους φορείς αυτών των Σχολείων για την στήριξη που τους παρείχαν.

Τέλος θα ήθελα να συγχαρώ τους κύριους συντελεστές της υλοποίησης αλλά και της επιτυχίας των σχεδίων εργασίας δηλαδή τους μαθητές των τάξεων την Ε΄ και Γ΄ Δ΄ αντίστοιχα.

Ο Σχολικός Σύμβουλος
της 4^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Νομού Ευβοίας
Γεώργιος Π. Παπαγεωργίου

Παρουσίαση ενότητας: «Ακριτικά Τραγούδια»

Περιεχόμενα

- I. Αιτιολόγηση επιλογής του θέματος
- II. Επιμέρους θέματα – Ενότητες
- III. Χρόνος πραγματοποίησης του προγράμματος
- IV. Στόχοι – Σκοποί

Αιτιολόγηση επιλογής του θέματος

Με αφορμή τις γιορτές των Χριστουγέννων έγινε η εισαγωγή στο θέμα από ένα αγαπημένο μονοπάτι των παιδιών: τα Κάλαντα. Οι μαθητές έδειξαν προθυμία να γνωρίσουν κι άλλα Κάλαντα, εκτός απ' αυτά που διάβασαν στο Ανθολόγιο. Έτσι δόθηκε η ευκαιρία να εξηγήσουμε ότι αυτά εντάσσονται στην «οικογένεια» των Δημοτικών Τραγουδιών. Στην ερώτησή μου αν ήθελαν να γνωρίσουν κι άλλα είδη Δημοτικών Τραγουδιών, η απάντηση ήταν θετική.

Η επιλογή του θέματος έγινε «κόντρα στους καιρούς» μιας και τα Δημοτικά Τραγούδια στις μέρες μας «έχουν ντυθεί με το νεκρικό ένδυμα του κειμηλίου». Φιλοδοξία μας είναι να τα ξαναπλησιάσουμε, για να ανακαλύψουν τα παιδιά τους «αδαπάνητους θησαυρούς που κρύβουν».

Επιμέρους θέματα – ενότητες

Η ενότητα «Δημοτικά Τραγούδια» χωρίζεται στις εξής υποενότητες:

- A. Κάλαντα
- B. Παραλογές
- Γ. Ακριτικά
- Δ. Ιστορικά
- Ε. Κλέφτικα
- Στ. Νανουρίσματα
- Z. Ερωτικά
- Η. Λιανοτράγουδα
- Θ. Μοιρολόγια
- I. Της ξενιτιάς

Χρόνος πραγματοποίησης του προγράμματος

Το σχολείο μας έχει ενταγμένη μέσα στο Ωρολόγιο Εβδομαδιαίο Πρόγραμμα την

Ευέλικτη Ζώνη με μια ώρα την εβδομάδα για την Πέμπτη Τάξη.
Προβλέπεται μέγιστη διάρκεια του προγράμματος: τρεις μήνες

Στόχοι – σκοποί

Οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν την ασύγκριτη ομορφιά των Δημοτικών Τραγουδιών.
- Να κατανοήσουν ότι τα Δημοτικά Τραγούδια, γνήσια δημιουργήματα της λαϊκής ψυχής, ζωντανεύουν όλες τις τραγωδίες, τα βάσανα, τις χαρές, τις συμπληγάδες της μακραίωνης ιστορίας του Έθνους.

Ενότητα: «ακριτικά τραγούδια»

Περιεχόμενα

- Στόχοι – Σκοποί
- Δραστηριότητες
- Διαθεματική προσέγγιση των μαθημάτων
- Συνεργασία με πρόσωπα
- Αξιολόγηση
- Βιβλιογραφία

Σκοποί – Στόχοι

Οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκαν τ' ακριτικά τραγούδια.
- Να καταλάβουν την ξεχωριστή λογοτεχνική τους αξία μέσα στην (ηρωική) ποίηση.
- Να κατανοήσουν ότι είναι αδιαφιλονίκητα πνευματικά κτήματα του λαού, ο οποίος έβαλε σ' αυτά την ψυχή του, σφράγισε τον πόνο του, τα πλούτισε με τη φαντασία του, θεοποίησε τους ήρωές του.

- Να νιώσουν ότι τα ακριτικά τραγούδια αποτελούν αναλλοίωτη συνέχεια του ηρωικού μεγαλείου του Έθνους.

Δραστηριότητες

Η προσέγγιση του θέματος πραγματοποιήθηκε με την παράδοση, από τη δασκάλα, του μαθήματος της Ιστορίας: «Ακρίτες και Ακριτικά τραγούδια». Έγινε εκτενής αναφορά στο θεσμό της φύλαξης των συνόρων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και στη σημαντική επίδραση που άσκησαν στην ψυχή του λαού οι ακρίτες με την παλικαριά τους. Στη συνέχεια διαβάστηκε το ποίημα του Κωστή Παλαμά «Διγενής» κι ακούστηκε μελοποιημένο. Επίσης διαβάστηκαν δυο ακριτικά τραγούδια από το βιβλίο της Ιστορίας και σχολιάστηκαν οι σχετικές εικόνες.

Μοιράστηκαν στους μαθητές φωτοτυπίες με ακριτικά τραγούδια. Αφού χωρίστηκαν σε έξι ομάδες των τριών ατόμων κλήθηκαν ν' απαντήσουν σε σχετικές ερωτήσεις:

Α' ομάδα

Τραγούδια: «Η αρπαγή της γυναίκας του Διγενή», «Ο γιος της χήρας».

- 1) Εντοπίστε στ' ακριτικά τραγούδια τους στίχους που αναφέρονται στις ειρηνικές στιγμές των ακριτών. Γράψτε με δικά σας λόγια τι κάνουν οι ήρωες.
- 2) Να βρείτε και να γράψετε τις σύνθετες λέξεις που υπάρχουν στα τραγούδια.

Ο θάνατος του Διγενή	
3. α)	Το πρώτο ποίημα μας λέει ότι ο Διγενής πέθανε νυχτομαχώντας. Ο Χάρος τον ζήλεψε και του έσπασε ενέδρα, τον πλήγωσε στην καρδιά. Μ' αυτόν τον τρόπο τη πήρε την νύχτα.
	Στο δεύτερο ποίημα ο Διγενής ήξερε ότι θα πεθάνει και καλεσε τους φίλους του να του συμπαρασταθούν. Πάλεψε με το Χάρο. Όταν χτυπούσε ο Διγενής το αίμα έφραζε σαν αυλάκι, ενώ όταν χτυπούσε ο Χάρος το αίμα έφραζε ποτάμι.
β)	Όλοι οι άνθρωποι ανήκουν στο κόπο της φυσικής φθοράς, δηλαδή κάποτε πεθαίνουν. Έτσι κι ο Διγενής ως ήταν ένας ήρωας δεν μπόρεσε να νικήσει το Χάρο.

Β' ομάδα

Τραγούδια: « Ο θάνατος του Διγενή», « Ο θάνατος του Διγενή» (κρητική παραλλαγή)

- 1) Πώς πεθαίνει ο Διγενής στ' ακριτικά τραγούδια;
- 2) Τι συμβολίζει ο θάνατος του Διγενή και κάθε ήρωα;

Γ' ομάδα

Τραγούδια: «Η αρπαγή της γυναίκας του Διγενή», «Ο γιος της χήρας», «Το μικρό βλαχόπουλο».

- 1) Ποιος είναι ο ρόλος του αλόγου στ' ακριτικά τραγούδια που διαβάσατε;
- 2) Ποιο παράξενο στοιχείο συναντάμε;
- 3) Υπογραμμίστε κι αναφέρετε μερικά επίθετα για τα' άλογα.
- 4) Παραλληλίστε τ' άλογα της Ιλιάδας με τ' άλογα των ακριτικών τραγουδιών.

Δ' ομάδα

Τραγούδι: « Ο Διγενής κι ο Καούρος»

- 1) Ανιχνεύστε τα θρησκευτικά στοιχεία του τραγουδιού.
- 2) Τι συμπεραίνετε για τη θρησκευτική πίστη του Διγενή.

Ε' ομάδα

Τραγούδια: «Ο θάνατος του Διγενή», «Ο θάνατος του Διγενή» (κρητική παραλλαγή)

- 1) Ποια είναι τα κατορθώματα του Διγενή; Να τα αναφέρετε με δικά σας λόγια.
- 2) Μπορείτε να παραλληλίσετε το Διγενή με τον Αχιλλέα; (Ραψωδία Υ, στίχοι 490 – 494, Ραψωδία Φ, στίχοι 17 – 21)
- 3) Μπορείτε να παραλληλίσετε το Διγενή με άλλους ήρωες από τη μυθολογία και την ιστορία;

Στ' ομάδα

Τραγούδια: «Ο θάνατος του Διγενή», «Φίλοι καλωσορίσατε»

- 1) Να γράψετε τα χαρακτηριστικά των δημοτικών ακριτικών τραγουδιών.

Στο τέλος κάθε ομάδα, αφού εκπόνησε την εργασία της, την ανακοίνωσε στην τάξη.

Ακούστηκε αυθεντικό μελοποιημένο ακριτικό τραγούδι: «Ο Διγενής ψυχομαχεί» σε εκτέλεση Νίκου Ξυλούρη.

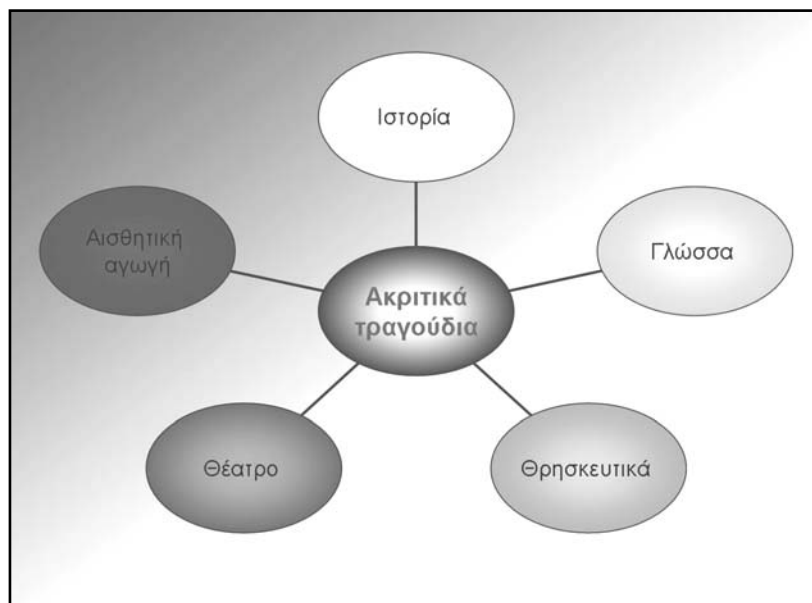

Τα παιδιά ζωγράρισαν θέματα από την ακριτική ζωή.

Επίλογος της ενότητας αυτής ήταν η γραφή από τα παιδιά διαλόγων με θέμα: «Ο

Διγενής κι ο Χάροντας» και αφού επιλέχτηκε ο καλύτερος, ακολούθησε η δραματοποίησή του από δυο μαθητές.

Διαθεματική Προσέγγιση

Το σχέδιο επιχειρεί να δείξει την εμπλοκή των μαθημάτων:

Γλώσσα

- Καλλιέργεια προφορικού και γραπτού λόγου.
- Εντοπισμός στίχων και λέξεων στα τραγούδια βάσει των ερωτήσεων
- Σύνταξη περίληψης

Θρησκευτικά

- Ανίχνευση του θρησκευτικού συναισθήματος των Ακριτών
- Κατανόηση της ανάγκης του ανθρώπου (ακόμα και του ήρωα) για προσευχή και επίκληση της βοήθειας του Θεού σε δύσκολες στιγμές.

Ιστορία

- Ένταξη των ακριτικών τραγουδιών στο ιστορικό πλαίσιο
- Στοιχεία από τη ζωή και τα κατορθώματα των Ακριτών
- Κατανόηση της σημαντικής συμβολής τους στη φρούρηση των συνόρων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

Αισθητική αγωγή

- Έκφραση και υλοποίηση των νοερών παραστάσεων που αποκτήθηκαν
- Καλλιέργεια των ικανοτήτων των μαθητών στη ζωγραφική
- Γνωριμία με τη μουσική παράδοση της πατρίδας μας

Θέατρο

- Ενθάρρυνση για συγγραφή διαλόγων
- Απελευθέρωση, φαντασία, ψυχαγωγία

Συνεργασία με πρόσωπα - ευχαριστίες

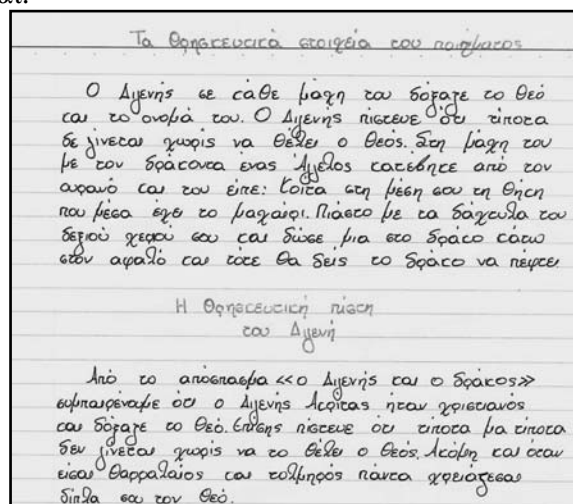
Επικοινωνία με την τραγουδίστρια Δημοτικών Τραγουδιών Δόμνα Σαμίου.

Ευχαριστούμε θερμά το Σχολικό Σύμβουλο κ. Γ. Παπαγεωργίου για την αμέριστη στήριξη και συμβολή στην προσπάθειά μας.

Αξιολόγηση

Το δημοτικό τραγούδι είναι ένα αθάνατο δημιουργήμα του ελληνικού λαού. Διαύγεια, επιγραμματική συντομία, πλαστική δύναμη, λεβεντιά, αγάπη για τη ζωή, γαλήνιο αντίκρισμα του θανάτου, ελπίδα, φλόγα για την ελευθερία είναι ζωντανά χαρίσματα μιας τέχνης που φανερώνεται σ' όλο το μεγαλείο της από τον καιρό του Ομήρου. Ένας λαός που σέβεται την ιστορία του πρέπει να συνειδητοποιήσει τη σημασία αυτού του πολιτιστικού φορτίου. Κατά συνέπεια η προσπάθεια προσέγγισης ενός τέτοιου θέματος είναι δύσκολη γιατί επιχειρείται να ξεσκεπαστεί ο μουσικός παλμός της εθνικής ψυχής, το φως, το χρώμα, η ιδιοτυπία της. Και το εγχείρημα δυσκολεύει ακόμη περισσότερο γιατί οι μαθητές, οι σκαπανείς αυτού του έργου, καλούνται να ανακαλύψουν τους θησαυρούς των Δημοτικών Τραγουδιών μέσα σ' ένα τοπίο αποθαρρυντικό. Είναι αλήθεια ότι στις μέρες μας δεν διαβάζεται η δημοτική ποίηση ούτε ακούγονται δημοτικά τραγούδια παρά σε ελάχιστες περιπτώσεις. Ακόμα και η «έθνικ μουσική που είναι παγκόσμια μόδα δεν έχει ενσωματώσει το δημοτικό ήχο». Υπήρχε, λοιπόν, κίνδυνος να χαρακτηριστούν τα δημοτικά τραγούδια μουσειακό είδος. Γι' αυτό προς αποφυγή αυτού του σκοπέλου, η προσπάθειά μας επικεντρώθηκε στο να αναδείξουμε θέματα – έννοιες που αγγίζουν διαχρονικά την ανθρώπινη ψυχή όπως: η αγάπη για τη ζωή, ο έρωτας, η ειρήνη, ο πόλεμος, η θρησκεία, ο πόνος του αποχωρισμού, η νιότη, τα γηρατειά, ο θάνατος. Ασφαλώς δεν παραλείψαμε να αναφέρουμε την ιδιομορφία της δημοτικής τέχνης στο ιστορικό και λογοτεχνικό γίνεσθαι.

Οι μαθητές, λοιπόν, συνειδητοποιώντας την αλήθεια των δημοτικών τραγουδιών ξεκίνησαν με ενθουσιασμό αυτό το ταξίδι της αυτογνωσίας, όπου στους διάφορους

σταθμούς του γνώρισαν την ψυχή της ελληνικής φυλής σ' όλα τα φανερώματά της. Οι εμπειρίες που αποκόμισαν με τη συμμετοχική και δημιουργική εργασία, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, του προβληματισμού, της διαλεκτικής αντιπαράθεσης, ανανέωσαν την εκπαιδευτική πράξη και προσέδωσαν νόημα στη σχολική γνώση. Έτσι οι στόχοι για αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου επιτεύχθηκαν μέσα στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης, χωρίς την οποία η πραγματοποίησή της θα ήταν ανέφικτη ή αποσπασματική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Με λογισμό και μ' όνειρο – Ανθολόγιο, ΟΕΔΒ
- Στα βυζαντινά χρόνια – Ιστορία Ε' τάξης, ΟΕΔΒ
- Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος – Larousse
- Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Παύλου Δρανδάκη
- Ιλιάδα, Ομήρου, ΟΕΔΒ
- Δημοτικά Τραγούδια, CLAUDE FAURIEL, εκδόσεις Ελληνική Παιδεία
- Τα Δημοτικά μας Τραγούδια, Γιώργου Ιωάννου, εκδόσεις Ερμής
- Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού, Νικολάου Πολίτη, Αθήνα 2002
- Η Νεοελληνική λογοτεχνία, Π. Καλοδίκη, εκδόσεις Gutenberg
- Νέα Εστία, Αφιέρωμα στο Δημοτικό Τραγούδι, τόμος 154^{ος}, Δεκέμβριος 2003
- Ακριτικά, Βασίλη Μάκη, εκδόσεις Επικαιρότητα
- Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Mario Vitti, εκδόσεις Οδυσσέας
- Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Α. Vasiliev, εκδόσεις Μπεργκάδη
- Η διδασκαλία των Ομηρικών Επών με τη βοήθεια των Δημοτικών Τραγουδιών, Στάθη Αναστασιάδη, Θεσσαλονίκη 1977
- Το σχολείο και το σπίτι, περιοδικό, Ιούλιος 1992, τεύχος 353^ο
- Ελληνοχριστιανική αγωγή, τεύχος 507^ο, Ιανουάριος 2004
- Οδηγός για την εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης – Βιβλίο για το Δάσκαλο, ΟΕΔΒ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Ηλεκτρονικές πηγές (Internet)
- Ελληνική Δημιουργία, περιοδικό, τεύχος 105^ο, Αθήνα 1952

ΘΕΜΑ: «Από τα σπήλαια στους σύγχρονους ουρανοξύστες»
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΧΗΜΑΤΑΡΙΟΥ ΒΟΙΩΤΙΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Δημοσθένης Λαθύρης
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Περσάκη Παναγιώτα
Τάξη Γ¹

Πρόλογος

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές εξελίξεις και απαιτήσεις, η φιλοξενία αλλοδαπών μαθητών στη χώρα μας, κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη προσανατολισμού της σχολικής εργασίας σε νέα δεδομένα. Την ανάγκη αυτή έρχεται να καλύψει μια καινοτομία, η Ευέλικτη Ζώνη. Μια δραστηριότητα, που αλλάζει ριζικά τον τρόπο εργασίας στα Σχολεία, δίνοντας μια άλλη διάσταση στην εκπαίδευση. Απαντά στις όποιες προκλήσεις, πλουτίζει τη σχολική ζωή με νέα αντικείμενα και καθιστά το Σχολείο ανταγωνιστικό. Οι μαθητές δεν είναι πλέον παθητικοί δέκτες, μόνοι τους αποφασίζουν, ερευνούν, κατακτούν επιπλέον γνώσεις, πειραματίζονται, ανακαλύπτουν νέους τρόπους εργασίας, βιώνοντας έτσι την επιτυχία ή αποτυχία.

Με το θέμα: «Από τα σπήλαια στους σύγχρονους ουρανοξύστες» που επέλεξαν και υλοποίησαν οι μαθητές της Γ1 τάξης του 1ου Δημ. Σχ. Σχηματαρίου Βοιωτίας, επιτεύχθηκε: Οι μαθητές μας έμαθαν την ιστορική εξέλιξη της κατοικίας και συνάμα τη δημιουργία των πρώτων ανθρώπινων ομάδων. Γνώρισαν τα υλικά κατασκευής, αλλά και την κατοικία ως παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και πολιτισμού μιας χώρας. Τέλος γεύτηκαν τους καρπούς της έρευνας και συνεργασίας.

Αξίζουν συγχαρητήρια στο διδακτικό προσωπικό του Σχολείου και ειδικά στη Δ/ντρια κ.Βουγέση Γεωργία, καθώς και στη δασκάλα της τάξης κ. Περσάκη Παναγιώτα που με περισσή αγάπη αγκάλιασαν αυτή την καινοτομία παρουσιάζοντας αξιόλογες εργασίες.

Δημοσθένης Λαθύρης
Σχολικός Σύμβουλος
4^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας
Νομού Βοιωτίας.

Εισαγωγή

Η συνεχής μεταβολή των κοινωνικών, οικονομικών, επιστημονικών και πολιτιστικών συνθηκών δημιουργεί την αναγκαιότητα της συνεχούς αλλαγής του Αναλυτικού Προγράμματος. Η αναγκαιότητα αυτή ικανοποιείται μέσα από ευέλικτα προγράμματα που συνδυάζονται με τη διεπιστημονική - διαθεματική προσέγγιση.

Οι διαθεματικές προσεγγίσεις ευνοούν αφ' ενός την ολιστική θεώρηση των πραγμάτων και ενθαρρύνουν τον πειραματισμό, τη διαφοροποίηση, τη δημιουργικότητα, την πρωτοβουλία και τη φαντασία εκπαιδευτικών και μαθητών και αφ' ετέρου εξασφαλίζουν το χρονικό και μεθοδολογικό πλαίσιο για τη μελέτη θεμάτων που ξεκινούν από τα προσωπικά ενδιαφέροντα και την επικαιρότητα ή προκύπτουν ως άμεση αναγκαιότητα από τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Κυρίως με τη διαθεματικότητα αποσκοπείται η δημιουργία μιας ανανεωτικής δυναμικής, η οποία θα αλλάξει εσωτερικά όλους τους τομείς της σχολικής ζωής.

Με βάση τις παραπάνω επιδιώξεις και προοπτικές προχωρήσαμε, στο Σχολείο μας, στην υλοποίηση του προγράμματος της Ε.Ζ. από το σχολικό έτος 2002-2003 και συνεχίζουμε κι εφέτος...

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε το Σχολικό Σύμβουλο κ. Λαθύρη Δημοσθένη για την αμέριστη υποστήριξη και συμπαράσταση που μας πρόσφερε στην εφαρμογή αλλά και

υλοποίηση αυτού του καινοτόμου Προγράμματος, που λέγεται Ευέλικτη Ζώνη.

Σχηματάρι, Μάρτιος 2004

Βουγέση Γεωργία

1. Επιλογή του θέματος

Η επιλογή του θέματος έγινε μέσα από συζήτηση που προέκυψε με αφορμή τις ενότητες του μαθήματος της Ιστορίας και της Μελέτης του Περιβάλλοντος, που αναφέρονται στην κατοικία του ανθρώπου. Επιλέχθηκε από τη μαθητική κοινότητα, διότι άγγιζε το ενδιαφέρον τους, η εξέλιξη της κατοικίας του ανθρώπου σε όλες τις φάσεις του πολιτισμού του και σε όλες τις χρονικές περιόδους της ζωής του.

2. Διάρκεια

Το πρόγραμμα διήρκεσε τρεις μήνες: Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2003.

3. Διδακτικοί σκοποί και στόχοι

- α) Να γνωρίσουν οι μαθητές την ιστορική εξέλιξη της κατοικίας του ανθρώπου.
- β) Τα είδη των κατοικιών σε σχέση με την οικονομία και τη γεωγραφία.
- γ) Τους διάφορους τύπους κατοικιών του ελληνικού γεωγραφικού χώρου και άλλων λαών και πολιτισμών.
- δ) Να προσεγγίσουν οι μαθητές κείμενα στα οποία αναφέρονται επιστημονικοί, αρχιτεκτονικοί όροι.
- ε) Να μάθουν οι μαθητές, να λειτουργούν σε ομάδες.
- στ) Να γνωρίσουν τη χρήση των νέων τεχνολογιών για την άντληση πληροφοριών, τις οποίες θα οργανώνουν και θα ταξινομούν.
- ζ) Να μάθουν να αποδέχονται ευκολότερα τους συμμαθητές με πολιτισμικές διαφοροποιήσεις και μαθησιακές ιδιαιτερότητες.

4. Μεθοδολογία

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η ομαδοσυνεργατική.

5. Μέσα – Υλικό

Έγινε χρήση του διαδικτύου, της βιβλιοθήκης, περιοδικών, φωτογραφικής μηχανής και δημοσιογραφικού κασετόφωνου. Άντληση πληροφοριών από ειδικούς του αντικείμενου. Επισκέψεις σε χώρους που πωλούνται υλικά οικοδομών και σε χώρους εργασίας. Αγοράσαμε χαρτόνια, κόλλες γλασέ και βελουτέ, νερομπογιές, μαρκαδόρους, μολύβια, ψαλίδια, κόλες στικ, πηλό, γύψο, φελιζόλ, καλαμάκια κ.τ.λ. για την εικαστική παρουσίαση του θέματος.

6. Σχεδιασμός – Οργάνωση

Συγκρότηση τριών ομάδων των πέντε ατόμων με τη βοήθεια κοινωνιογράμματος. Κατασκευή εννοιολογικού χάρτη. Επιμερισμός του θέματος σε τέσσερις ενότητες. Ανάθεση ξεχωριστού αντικειμένου σε κάθε ομάδα, προκειμένου ν' αντλήσουν πληροφορίες. Άντληση πληροφοριών και συνεντεύξεις από αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς. Επισκέψεις – προγραμματισμένες - σε χώρους που πωλούνται υλικά οικοδομών, σε χώρους εργασίας (οικοδομή) και σε παραδοσιακές οικίες (καλύβες, παλαιά σπίτια). Οι ενότητες που χωρίστηκε το θέμα ήταν:

- Οι πρώτες κατοικίες του ανθρώπου.
- Οι σύγχρονες κατοικίες (οριζόντια – κάθετη δόμηση).

- Υλικά που χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται για την κατασκευή της κατοικίας.
- Κατοικία – Οικονομία.

(Καλύβες Σαρακατσαναίων)

Απώτερη επιδίωξη της όλης δραστηριότητας ήταν όλοι οι σκοποί και στόχοι που τέθηκαν, να υλοποιηθούν μέσα από μια διαθεματική – διεπιστημονική προσέγγιση.

Σε ότι αφορά το μάθημα της Γλώσσας, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με γλωσσικές δραστηριότητες, όπως μελέτη κειμένων, ανάγνωση ποιημάτων και γραφή από τους μαθητές ανάλογων κειμένων που έχουν σχέση με το θέμα (κατοικία). Από τη λαϊκή μας παράδοση, συγκεντρώθηκαν παροιμίες, τραγούδια και δοξασίες που αναφέρονται στην κατοικία.

(Αγροτόσπιτο)

Στο μάθημα των Μαθηματικών, μετρήσαμε το μήκος, το πλάτος και το ύψος ενός σπιτιού και μάθαμε τη μονάδα μέτρησης του μήκους (το μέτρο). Φτιάξαμε προβλήματα πρόσθεσης και πολλαπλασιασμού με τους ένοικους και τα διαμερίσματα μιας πολυκατοικίας κ.τ.λ.

Στη Μελέτη του Περιβάλλοντος, μιλήσαμε για την κατοικία του ανθρώπου και την εξέλιξή της με το πέρασμα των χρόνων. Μας δόθηκε η ευκαιρία μέσα από επισκέψεις να γνωρίσουμε και τα οικοδομικά υλικά. Ακόμα γνωρίσαμε και όλα τα επαγγέλματα που απαιτούνται για την ανέγερση μιας κατοικίας.

(Σύγχρονες κατοικίες)

Στο μάθημα της Ιστορίας, μιλήσαμε για τις κατοικίες των πρωτόγονων ανθρώπων.

Στα Εικαστικά, οι μαθητές έκαναν αναμειξεις χρωμάτων και ζωγράρισαν διάφορες κατοικίες. Κατοικίες απεικονίστηκαν και με κολάζ (καρτεπικόλληση). Σχεδιάστηκε η μακέτα μιας κατοικίας.

(Οι μαθητές της τάξης)

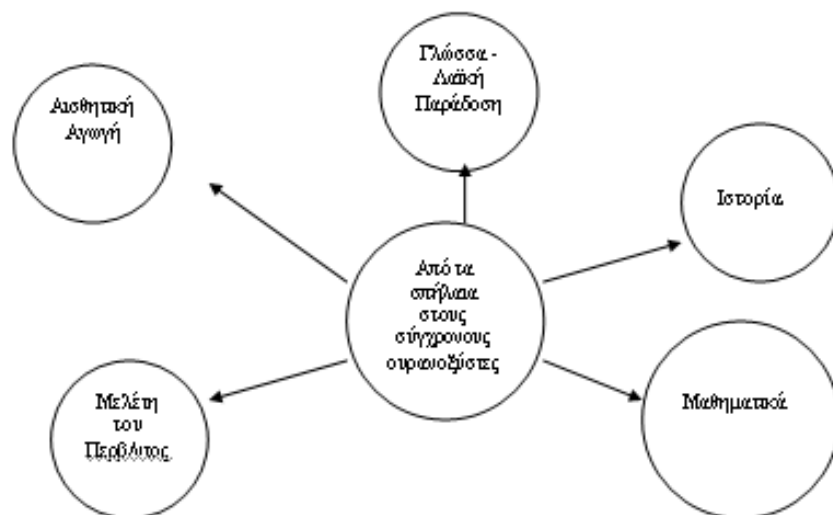
Έγινε δραματοποίηση (Θεατρική Αγωγή) από τους μαθητές με αυτοσχέδια κείμενα που ο κάθε μαθητής έπαιζε το ρόλο του. Έτσι με τις ανάλογες μεταμφιέσεις είχαμε:

- Άνθρωποι (2-3 μαθητές). Αναλογίζονται που θα μείνουν για να προφυλαχτούν από το κρύο και τ' άγρια θηρία.
- Σπήλαιο (μαθητής). Κάνει μια αναφορά ποιος είναι και προσφέρει καταφύγιο στους ανθρώπους, το ίδιο γίνεται και με τους άλλους μαθητές.
- Καλύβα (μαθήτρια) ...
- Σπίτι (μαθητής) ...
- Πολυκατοικία (μαθήτρια)
- Σκηνή (μαθήτρια)
- Τροχόσπιτο (μαθητής)
- Ουρανοξύστης (μαθητής)...

Μέσα από αυτό το παιχνίδι καταδεικνύεται και η ιστορική εξέλιξη της κατοικίας.

Στη Μουσική, μάθαμε τα τραγούδια «Γλυκό μου σπιτάκι», «Σπίτι μου» και «Το πατρικό μου σπίτι» (από το βιβλίο της Αγγελικής Καψάσκη-Λάμπρου – Τα πρώτα μου τραγούδια).

7. Υλοποίηση Προγράμματος

Η κάθε ομάδα, όπως ορίστηκε πραγματοποιεί τις εργασίες που τις έχουν ανατεθεί. Παρουσιάζει στις άλλες ομάδες το υλικό που συγκέντρωσε.

Οργάνωση και επεξεργασία των πληροφοριών και των στοιχείων. Συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού. Συγγραφή σεναρίου στο οποίο αναφέρονται οι δραστηριότητες, οι ενέργειες των επισκέψεων και οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Μετά την επεξεργασία και σειροθέτηση η εργασία λαμβάνει την τελική της μορφή. Δημιουργήσαμε το «σώμα» της εργασίας, αφού εκτυπώθηκε σε μορφή περιοδικού και μοιράστηκε στους μαθητές.

Περάτωση της εργασίας και παρουσίαση στο σχολείο και στο κοινό με έκθεση φωτογραφιών και αποκομμάτων εφημερίδων. Πέραν της προαναφερθείσας παρουσίασης το συγκεκριμένο θέμα θα παρουσιαστεί σε ημερίδα την οποία θα διοργανώσει το Σχολείο το μήνα Μάιο.

(Εργασία μέσα στην τάξη)

8. Αξιολόγηση

Ολοκληρώνοντας την υλοποίηση του θέματος «Από τα σπήλαια στους σύγχρονους ουρανοξύστες», εκτιμούμε ότι τα αποτελέσματα κρίνονται λίαν ικανοποιητικά, διότι:

- α) Επιτεύχθηκαν όλοι οι στόχοι, οι οποίοι προσέφεραν στους μαθητές το ζητούμενο: Τη βιωματική γνώση.
- β) Συνδέθηκε το Σχολείο με την κοινωνία και δημιουργήθηκε άριστο παιδαγωγικό κλίμα.
- γ) Αναπτύχθηκε η συναισθηματική νοημοσύνη των μαθητών καλλιεργώντας επί μέρους την αυτοεκτίμησή τους, την επιμονή, το ζήλο, την κοινωνική προσαρμοστικότητα.

9. Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε, ότι το Πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων, ίσως καταδειχθεί μία σημαντική προσφορά, «μια όαση στη διψασμένη εκπαιδευτική κοινότητα για πρωτοβουλία και ευελιξία».

ΘΕΜΑ: «Η θάλασσα»
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΡΥΣΤΟΥ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Χάρης Πανικίδης
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Καλούδη Ευδοξία, Νταλώσης Ιωάννης
Τάξη Ε΄ & ΣΤ΄

Πρόλογος

Στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης κατά το σχολικό έτος 2003 - 2004 υλοποιήθηκαν πέντε (5) σεμινάρια (εισηγήσεις και εργαστήρια) με τα εξής θέματα:

- «Αθλητισμός και Ολυμπιακοί Αγώνες» για τις Α΄ και Β΄ τάξεις
- «Ήθη, έθιμα, μουσική, χορός και παραδοσιακή ενδυμασία» για τις Γ΄ και Δ΄ τάξεις
- «Τα αρωματικά φυτά και τα βότανα της περιοχής του όρους Όχη» για τις Ε΄ και Στ΄ τάξεις
- «Αλκοόλ - Κάπνισμα - Ναρκωτικά» για όλες τις τάξεις
- «Πόλεμος και Ειρήνη» για όλες τις τάξεις

Τα θέματα που επιλέχθηκαν ήταν ποικίλα, με σκοπό να καλύψουν όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς γνώσεων και ενδιαφερόντων των μαθητών, έτσι ώστε η Ευέλικτη Ζώνη να αποτελέσει μέσο προσέγγισης μιας διαφορετικής αντίληψης, από αυτή που υπήρχε μέχρι σήμερα για το σχολείο, όπου όλοι οι μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν γνώσεις και πληροφορίες, που πηγάζουν από την καθημερινότητα, συμμετέχοντας, δημιουργώντας και ενεργοποιώντας τη σκέψη τους μέσα σε ένα περιβάλλον, όπου θα κυριαρχούν η χαρά, η αισιοδοξία και η δημιουργία. Έτσι, αποφεύγονται οι «κονσερβοποιημένες γνώσεις» και η μέθοδος του «παπαγαλισμού», που δεν έχουν κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα όσον αφορά στην εμπέδωση και στην κατοχή της γνώσης.

Κατά την πραγματοποίηση αυτών των σεμιναρίων, που έγιναν με τη βοήθεια συναδέλφων εκπαιδευτικών και είχαν την ευθύνη των εργαστηρίων, έγινε προσπάθεια να τονιστεί ότι η Ευέλικτη Ζώνη μπορεί και πρέπει να γίνει η αφορμή για να «ξεπνήσουν»

τάσεις και κλίσεις των μαθητών που ως τώρα βρίσκονταν σε «λήθαργο». Έτσι το σχολείο αποκτά σημαντικό ρόλο, ώστε κάθε μαθητής να γνωρίσει βαθύτερα τον εαυτό του και να διαμορφώσει την προσωπικότητά του και τελικά να ενταχθεί ομαλά στην κοινωνία. Άλλωστε, οι ισορροπημένοι και υγιείς άνθρωποι φτιάχνουν μια ισορροπημένη και υγιή κοινωνία και το σχολείο είναι υποχρεωμένο να οδηγεί τα παιδιά προς αυτή την κατεύθυνση.

Επισημαίνεται ότι, εκτός από τα παραπάνω θέματα που παρουσιάστηκαν, υπήρξαν και άλλες εργασίες συναδέλφων εκπαιδευτικών πολύ ενδιαφέρουσες. Με δυσκολία, επειδή ήταν όλες πολύ αξιόλογες, επιλέχθηκε το θέμα «Θάλασσα», για το οποίο εργάστηκαν οι δάσκαλοι κ.κ. Καλούδη Ευδοξία και Νταλώσης Ιωάννης. Είναι ένα θέμα, που δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να γνωρίσουν πολλά για τη ζωή που κρύβει η θάλασσα στα σπλάχνα της και τις επικίνδυνες ισορροπίες που δημιουργούνται από την εκμετάλλευση του πλούτου της από τους επαγγελματίες και τους ερασιτέχνες ψαράδες, ευαισθητοποιεί τους μαθητές ως προς την προστασία της και γενικά, πληροί όλες τις ποιοτικές προϋποθέσεις που απαιτούνται.

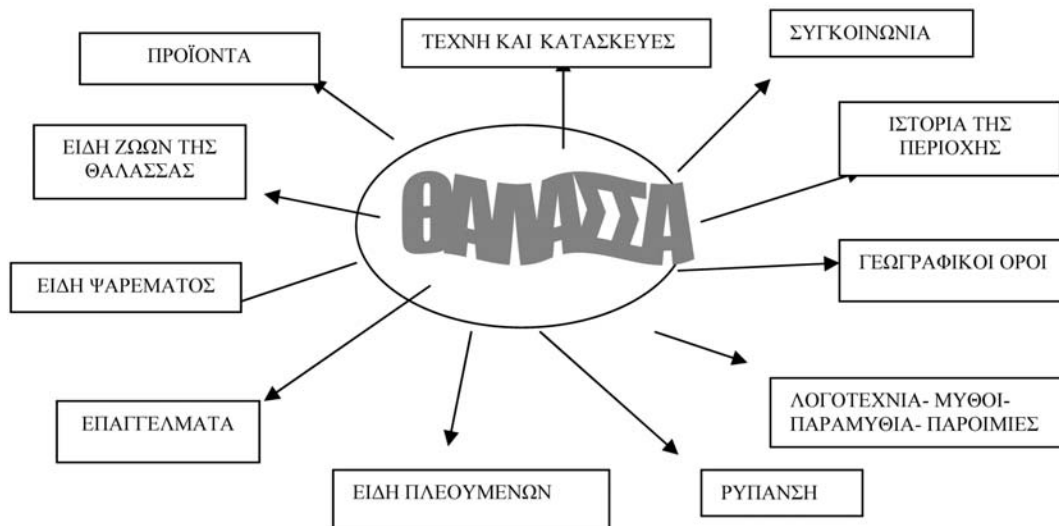
Χάρης Πανικίδης
Σχολικός Σύμβουλος
5ης Περιφέρειας Ν. Εύβοιας

1. Επιλογή του θέματος

Η θάλασσα περιβάλλει την κωμόπολη της Καρύστου. Κάθε σχολικός περίπατος των παιδιών γίνεται δίπλα στη θάλασσα. Το ενδιαφέρον που δείχνουν για ότι έχει σχέση μ' αυτήν οδήγησε στο να ασχοληθούμε φέτος μ' αυτό το πρόγραμμα. Σημαντικό πλεονέκτημα είναι ότι υπάρχει δυνατότητα για εύκολη βιωματική προσέγγιση.

2. Χωρισμός σε υποθέματα

Με τη μέθοδο του brainstorming (καταιγισμός ιδεών) καταλήξαμε στα εξής υποθέματα:

Συμφωνήσαμε φέτος να περιοριστούμε στα εξής υποθέματα:

- α. Τα σχετιζόμενα με τη θάλασσα επαγγέλματα.
- β. Τα είδη της αλιείας.

γ. Τα είδη των ζώων της θάλασσας.

3. Χωρισμός ομάδων και καταμερισμός εργασιών

Οι δύο τάξεις Ε' και ΣΤ' χωρίστηκαν κατά τμήματα σε ομάδες των 6-8 παιδιών, μικτές ως προς το φύλο και τη δυναμικότητα. Λάβαμε υπόψη τις επιθυμίες των παιδιών και τις κλίσεις.

Έγινε καθορισμός αρμοδιοτήτων και κάθε ομάδα αποφασίστηκε να διατηρήσει ημερολόγιο.

Κάθε ομάδα καθόρισε το χώρο μέσα στην αίθουσα όπου θα τοποθετεί ότι συλλέγει. Επίσης η κάθε ομάδα απέκτησε ένα όνομα (καρχαρίες, ξιφίες, χταπόδια, γλάροι, θαλασσοταραχή, δελφίνια κ.ά.)

4. Μεθοδολογία και διεξαγωγή έρευνας

Αποφασίσαμε να κάνουμε πολλές επισκέψεις έξω από το χώρο του σχολείου.

- α. στο λιμάνι.
- β. στο καρνάγιο.
- γ. στους ψαράδες και στο χώρο εργασίας τους.
- δ. στα ιχθυοπωλεία.
- ε. στη δυτική παραλία της περιοχής.

Κάθε φορά θα έχουμε και ένα φύλλο εργασίας για συμπλήρωση. Παράλληλα θα γίνει φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση.

στ. Επισκέψεις στη βιβλιοθήκη όπου θα αναζητηθούν και θα καταγραφούν πληροφορίες.

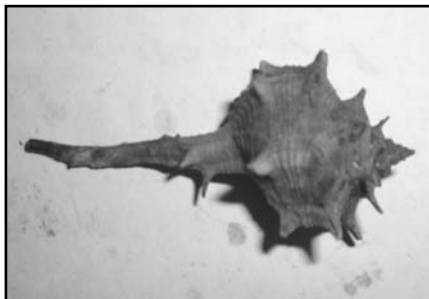
Μετά από κάθε έρευνα (στη μελέτη του πεδίου) με την επιστροφή στο σχολείο γίνεται συγκέντρωση και ταξινόμηση των υλικών που συνέλεξαν.

Σημαντική συμβολή στο πρόγραμμα έχουν και οι συνεντεύξεις από τους ψαράδες και τους ιχθυέμπορους.

Μέσα στην τάξη τα παιδιά με τη συμβολή των παιχνιδιών ρόλων θα παρουσιάσουν τι είδαν.

5. Συγκέντρωση – καταγραφή – επεξεργασία αποτελεσμάτων

- Η κάθε ομάδα επεξεργάζεται το υλικό που συγκέντρωσε ,αποδελτιώνει τις πληροφορίες, τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια.
- Εκφράζει απόψεις
- Γράφει κείμενα
- Συνθέτει ζωγραφιές και κολάζ
- Ομαδική ζωγραφική
- Κατασκευές
- Θεατρικό παιχνίδι

6. Αλληλοενημέρωση ομάδων

Κάθε ομάδα παρουσιάζει στην τάξη τα αποτελέσματα της έρευνας

- Διάλεξη
- Πεζά κείμενα
- Τραγούδια
- Πόστερς -Κολάζ
- Ομαδική ζωγραφική
- Κατασκευές
- Θεατρικό παιχνίδι

7. Σύνθεση της εργασίας

Όλες οι ομάδες συρράφουν τα κείμενα τους που συνοδεύονται από:

- Φωτογραφίες –ζωγραφιές
- Χειροτεχνίες - Κολάζ
- Θεατρικά κείμενα- ποιήματα- τραγούδια
- Παιχνίδια

8. Παρουσίαση – δράση

Τα παιδιά θα αποφασίσουν στο τέλος της χρονιάς πώς θα παρουσιάσουν το πρόγραμμά τους δηλαδή το πού, το πώς και το γιατί.

9. Αξιολόγηση

Θα γίνει θετική και αρνητική αξιολόγηση του όλου προγράμματος προς κάθε κατεύθυνση.

ΘΕΜΑ: «Η εικαστική τέχνη ως βίωμα»
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ, ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Ζαχάρος Εμμανουήλ
Τάξη Β΄

1. Αναζήτηση- επιλογή του θέματος (φάση προβληματισμού)

- 1.1. Προβληματισμός του εκπαιδευτικού μετά την παρατήρηση του φαινομένου κατά το οποίο τα παιδιά, όσο μεγαλώνουν, όλο και αποφεύγουν να εκφράζονται καλλιτεχνικά (μέσα από τη ζωγραφική, τη μουσική, την ποίηση, κλπ.).
- 1.2. Η επίδειξη θέματος σχετικού από εφημερίδα («Μικροί Πικάσο σαρώνουν τα βραβεία») λειτούργησε σαν κίνητρο.
- 1.3. Τέθηκαν από τα παιδιά διάφορα θέματα. Από αυτά επικράτησε με ψηφοφορία το θέμα « Η ζωγραφική ζωντανεύει, γίνεται ζωή».

2. Καθορισμός στόχων

- 2.1. Γενικός στόχος: ολοκλήρωση ενός κύκλου βιωματικής προσέγγισης των τεχνών (ποίηση, μουσική, κυρίως όμως ζωγραφική) μέσα από μια διαδικασία γνωριμίας του εαυτού τους, των υλικών και των πηγών που μπορούν να χρησιμοποιούν.
- 2.2. Ειδικοί στόχοι: περιγράφονται παρακάτω, χωριστά σε κάθε ενότητα.

3. Χωρισμός σε ομάδες

- 3.1. Χωρίστηκαν τυχαία με βάση τις προτιμήσεις τους. Η μόνη παρέμβαση του δασκάλου ήταν να θέσει ως προϋπόθεση οι ομάδες να είναι μικτές ως προς το φύλο. Λόγω του θέματος, η δυναμικότητα των μαθητών δεν ελήφθη υπόψη.
- 3.2. Σχηματίστηκαν 3 ομάδες των τεσσάρων παιδιών και 1 ομάδα των πέντε παιδιών. Τα ονόματα που έδωσαν στις ομάδες τους ήταν «Τριαντάφυλλα», «Μαργαρίτες», «Λιοντάρια» και «Μπουλντόζες»! Η τάξη διαμορφώθηκε κατάλληλα, με τρόπο που να διευκολύνεται η επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας αλλά και μεταξύ όλων των ομάδων.

4. Διερεύνηση του θέματος

- 4.1. Μετά τον αρχικό προβληματισμό, ακολούθησαν νέες ερωτήσεις οι οποίες είχαν σκοπό να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των παιδιών ώστε να υπάρξει καταιγισμός ιδεών απ' την πλευρά τους (πράγμα που έγινε). Μερικές απ' αυτές τις ερωτήσεις ήταν: (α) Από ποιους μαθαίνουμε; (β) Πού μαθαίνουμε; (γ) Τι μαθαίνουμε; (δ) Τι

από αυτά που μαθαίνουμε σας ευχαριστεί; (ε)...

- 4.2. Καταγράψαμε στον πίνακα τις απαντήσεις που είχαν δώσει τα παιδιά (ομαδικά) στα φύλλα εργασίας τους.
- 4.3. Επιλέξαν με ψηφοφορία τις ενότητες με τις οποίες θα ήθελαν να ασχοληθούν. Αυτές ήταν: το χρώμα, τα Χριστούγεννα, τα αόρατα (αθέατος κόσμος), ο ανθρωπομορφισμός των αντικειμένων, ο ήλιος.
- 4.4. Εύρεση πηγών: (α) βιβλία από τη σχολική βιβλιοθήκη, τα σπίτια τους, από την προσωπική βιβλιοθήκη του δασκάλου, (β) από γονείς, από μαθητές άλλων τάξεων, (γ) από τηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά, κασέτες, βιντεοταινίες με κινούμενα σχέδια, κλπ., (δ) υλικά από τη φύση και το σπίτι τους, (ε) υλικά ζωγραφικής που αγοράστηκαν από το σχολείο.
- 4.5. Κατανομή ενοτήτων σε ομάδες: λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος, αντί να μοιραστούν οι ενότητες στις ομάδες, συμμετείχαν σε όλα τα θέματα ομαδικά ή και ατομικά (η συμμετοχή όλων σε όλα είναι, πιστεύω, η πιο ωφέλιμη και σωστή).

5. Οργάνωση δραστηριοτήτων

- Πρώτα έγινε συλλογή πληροφοριών και υλικού για κάθε ενότητα χωριστά (από τις πηγές που προαναφέραμε).
- Κατόπιν έγινε γνωριμία με τα υλικά και τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουν.
- Ενημερώθηκαν οι γονείς και εξασφαλίστηκε η συνεργασία τους.
- Τηρήθηκε ημερολόγιο εξέλιξης του προγράμματος.
- Εντάχθηκαν, με προσοχή, στο πρόγραμμα τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά μιας μαθήτριας από την Αλβανία.
- Αξιοποιήθηκαν τα έμφυτα ενδιαφέροντα μερικών μαθητών.
- Υπήρξε συνεχής παροχή κινήτρων για καλλιτεχνική δημιουργία και για διατήρηση του ενδιαφέροντός τους.
- Ο θόρυβος και η αναστάτωση ήταν δεδομένα και καλοδεχούμενα.
- Το αναμενόμενο αποτέλεσμα έπρεπε να είναι η ελευθερία στην έκφραση, το ξεπέρασμα της διστακτικότητας και η συνεργασία.

6. Υλοποίηση

Παρακάτω περιγράφονται όλες οι υποενότητες με τα επιλεγμένα θέματα.

6.α. «Το χρώμα»

Στόχοι:

Να συνειδητοποιήσουν πόσο σημαντικό είναι το χρώμα στη ζωή μας και στον κόσμο μας. Να κάνουν πειραματισμούς και συγκρίσεις με τα χρώματα. Να γνωρίσουν πώς ονομάζονται και πώς φτιάχνονται τα χρώματα. Να αναπτυχθεί η φαντασία, η κρίση, η σκέψη τους. Να ικανοποιηθούν αισθησιοκινητικά. Να γίνουν «ερευνητές».

Ερωτηματολόγιο:

Συμπληρώθηκε από τους γονείς (ανώνυμα). Οι ερωτήσεις προήλθαν από τις απορίες των παιδιών.

Συνέντευξη:

Πήραν συνεντεύξεις από το δάσκαλο, την τάξη ολόκληρη, κάποιο συμμαθητή τους. Οι ερωτήσεις ήταν σχετικές με τα χρώματα.

Διαθεματικότητα:

▪ Γλώσσα:

Ανάγνωση σχετικών κειμένων που βρήκαν (π.χ. «μαθαίνω με την παιχνιδοπαρέα», «ένας παράξενος ζωγράφος», κλπ.). Παίξιμο θεατρικού σκετς με θέμα «Τα καλλιστεία

των χρωμάτων». Γράψιμο ενός Σκέφτομαι και Γράφω με θέμα «Αν αύριο ο ήλιος δε βγει, τι θα γίνει;».

▪ **Ποίηση:**

Συγγραφή ενός ποιήματος από τα παιδιά με τίτλο «Χρώματα».

▪ **Φυσική:**

Ανάλυση φωτός με ένα πρίσμα.

▪ **Μαθηματικά:**

Έρευνα χρωμάτων σε όλες τις τάξεις, συμπλήρωση πινάκων, κατασκευή ραβδογραμμάτων, μετρήσεις, ομαδοποίηση αποτελεσμάτων.

▪ **Εμείς κι ο κόσμος:**

Κοιτούν το βιβλίο ή έξω τη φύση και όλα τα φαντάζονται ασπρόμαυρα. Συζητούν τι θα τους άρεσε ή τι δε θα τους άρεσε, τι δε θα μπορούσαν να δουν, πώς θα ένιωθαν, κλπ.

▪ **Γυμναστική- Ολυμπιακή Παιδεία:**

Προτάσεις και κατασκευή «σημαίας του σχολείου» με βάση τα αγαπημένα χρώματα των παιδιών του σχολείου που φάνηκαν από την έρευνα που έκαναν. Κατασκευή μεταλλίων για τα χρώματα που «νίκησαν». Αγώνες στην αυλή και απονομή των μεταλλίων στα παιδιά που παρίσταναν τα χρώματα.

▪ **Μουσική:**

Τραγουδούν το τραγούδι «Τα παιδιά ζωγραφίζουν στον τοίχο».

▪ **Υγεία:**

Ενημέρωση των παιδιών για τις θεραπείες με τα χρώματα.

▪ **Πειράματα Ζωγραφικής:**

- (α) Με τι μπορείς να ζωγραφίσεις; (καταιγισμός ιδεών και κατασκευή δειγματολογίου),
- (β) Ζωγραφίστε πολύ γρήγορα κάτι που σας θυμίζει το μπλε, το κόκκινο, το πράσινο, το κίτρινο,...
- (γ) Ζωγραφίστε ξύνοντας ή σβήνοντας κι ανακαλύψτε,
- (δ) Πώς γεννιούνται και πώς ονομάζονται τα χρώματα (κατασκευή χρωματολογίου),
- (ε) Ζωγραφίστε τη μια εικόνα με ορθόδοξο τρόπο («ορθά» χρώματα) και την άλλη με ανορθόδοξο τρόπο (με ό,τι χρώματα θέλετε) και συγκρίνετε,
- (στ) Συγκρίνετε τα ίδια τοπία που βάψατε με διαφορετικά χρώματα (το ένα με λαμπερά - ζεστά και το άλλο με σκοτεινά - κρύα χρώματα) και πείτε πώς νιώθετε.

Χρόνος ολοκλήρωσης της ενότητας:

7 δίωρα.

6.β. «Χριστούγεννα»

Στόχοι:

Να γνωρίσουν το πραγματικό νόημα των Χριστουγέννων. Να έχουν την ευκαιρία να εκφραστούν μέσα από το θέατρο, τη ζωγραφική, την ποίηση, τη χειροτεχνία. Να μάθουν να γράφουν επιστολές και κάρτες και να τις στέλνουν, να μάθουν να γράφουν ημερολόγιο, να κατανοήσουν καλύτερα την έννοια του χρόνου. Να μάθουν τα ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων. Να χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες.

Εύρεση πηγών: από τη βιβλιοθήκη του σχολείου, UNICEF, κασέτες, αφηγήσεις γερόντων και γονέων, κλπ.

Διαθεματικότητα:

▪ **Γλώσσα:**

Έρευνα για εύρεση σχετικών κειμένων στο ανθολόγιο και στα σχολικά εγχειρίδια. Ανάγνωση διηγημάτων στην τάξη και δανεισμός βιβλίων για το σπίτι. Φτιάξιμο καταλόγου με τίτλους χριστουγεννιάτικων βιβλίων που βρήκαν στη σχολική βιβλιοθήκη.

«Σκέφτομαι- γράφω- ζωγραφίζω»: γράμμα στον Αϊ-Βασίλη. Έστειλαν ευχές με κάρτες και με κινητά τηλέφωνα Τήρηση ατομικών ημερολογίων διακοπών.

▪ **Μαθηματικά:**

Μαθαίνουν τις διάφορες μορφές ημερομηνίας, τους μήνες ως απόλυτους και τακτικούς αριθμούς, εισάγονται στην έννοια του κλάσματος (οι εποχές, οι μήνες και οι μέρες ως μέρη του όλου).

▪ **Εμείς κι ο κόσμος:**

Μάθημα του σχολικού εγχειριδίου. Συλλογή πληροφοριών από προφορικές διηγήσεις γερόντων για ήθη και έθιμα των Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς και Φώτων. Λύσιμο σχετικών σταυρολέξων.

▪ **Ζωγραφική:**

Κατασκευή διακοσμητικών στολιδιών, καρτών, κλπ. Κατασκευή κολλάζ για χρήση του στα θεατρικά σκετς.

▪ **Μουσική:**

Τα χριστουγεννιάτικα τραγούδια ακούγονταν και τραγουδιόνταν από τα παιδιά όλες τις ώρες.

▪ **Ποίηση:**

Συγγραφή ποιημάτων «Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά», «Παλιός και Νέος Χρόνος».

▪ **Θέατρο:**

Διασκευή από το δάσκαλο και δραματοποίηση από τα παιδιά των θεατρικών σκετς «Τα κάλαντα στο χωριό» και «Τα ψώνια...».

Χρόνος ολοκλήρωσης της ενότητας:

6 δίωρα.

6.γ. «Αθέατος κόσμος»

Στόχοι:

Να κατανοήσουν ότι υπάρχει ένας ολόκληρος κόσμος που δε γίνεται αντιληπτός με τα μάτια παρά μόνο με τα «μάτια» της φαντασίας. Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και να απελευθερώσουν τη σκέψη τους, να «ταξιδέψουν» μ' αυτή, να εισαχθούν στο αφηρημένο. Να καλλιεργηθούν αισθητικά, να έρθουν σε επαφή με την ποίηση και τη λογοτεχνία.

Καταιγισμός ιδεών:

Πείτε πράγματα που δε βλέπετε... Απ' όσα αυθόρμητα είπαν και γράφτηκαν στον πίνακα, επέλεξαν να ασχοληθούν με τα μικρόβια, τη μυρμηγκοφωλιά, τις ψείρες (που πραγματικά κατοικούσαν σε αρκετά κεφαλάκια!), τις άλλες χώρες και τις καρδιές.

Προβληματισμός:

Πώς νομίζετε ότι είναι...; (Περιγράψανε προφορικά και ύστερα πιάσανε χρώματα και δουλειά).

Αναζήτηση πηγών:

Ιατρικά φυλλάδια, προφορικές εμπειρίες, βιβλία βιβλιοθήκης, χάρτες, μαλλιά (!) ,κλπ.

Διαθεματικότητα:

▪ **Γλώσσα:**

Γράψανε εκφράσεις με μικρόβια. Έγραψαν τι νομίζουν ότι είναι τα μικρόβια, περιγράψανε πώς νομίζουν ότι είναι μια μυρμηγκοφωλιά ή μια ψείρα (εκτός από την ελευθερία έκφρασης και ανάπτυξη της φαντασίας, διαπιστώθηκε η αρχική γνώση των παιδιών ώστε να διορθωθεί στην πορεία). Ανάγνωση βιβλίων όπως «Κόλλησα ψείρες», «Θέλω να ξέρω γιατί», «Τι σε κάνει άρρωστο», «Η μυρμηγκοφωλιά» (από το Ανθολόγιο).

▪ **Ποίηση:**

Συγγράψανε ποιήματα με τίτλους «Μικρόβια», «Μυρμήγκια».

▪ **Μαθηματικά:**

Έκαναν ασκήσεις πολ/μού με ψίχουλα + μυρμήγκια, με δάχτυλα + μικρόβια, με τρίχες + ψείρες, με ανθρώπους + καρδιές.

▪ **Εμείς κι ο κόσμος:**

Έγινε συζήτηση (αφού προηγήθηκε ανάγνωση σχετικών βιβλίων και του μαθήματος «Φροντίζουμε για την υγεία μας» στη σελ. 144) για τους τρόπους υγιεινής και προφύλαξης από μικρόβια και ψείρες. Παρατήρησαν στο μικροσκόπιο κόνιδα, ψείρες και όχι μικρόβια (εξηγήσαμε γιατί).

▪ **Ζωγραφική:**

Φτιάζανε (ομαδικά), όπως τα φαντάστηκαν, ένα στρατό μικροβίων, μια μυρμηγκοφωλιά, διάφορες καρδιές χαρούμενων αλλά και γκρινιάρηδων ανθρώπων, σχεδίασαν και ονόμασαν διάφορες χώρες, αλλά κι ένα κεφάλι με ψείρες.

Χρόνος ολοκλήρωσης της ενότητας:

6 δίωρα.

6.δ. «Ανθρωπομορφισμός»

Στόχοι:

Να μάθουν ότι μπορούν να ζωντανέψουν τα πάντα με τις τέχνες. Να συνειδητοποιήσουν ότι αυτό ήδη το έχουν δει στα παραμύθια, στις ταινίες, κλπ. Να γίνουν φίλοι με τα ζώα, τα φυτά και άλλα αντικείμενα αφού κι αυτά έχουν «ψυχή». Να μάθουν τι είναι η συνέντευξη, να μάθουν να χρησιμοποιούν τις ερωτήσεις και να μετατρέψουν σε παιχνίδι την αλφαβητική σειρά.

Προβληματισμός:

Διαβάζοντας το κείμενο «Το μικρό κ και το μεγάλο Κ από την Καπαδοκία» ένας μαθητής εξέφρασε την απορία αν μιλάνε τα γράμματα. Αυτή ήταν και η αφορμή να ασχοληθούμε με το θέμα αυτό.

Αναζήτηση πηγών:

κασέτες, παραμύθια (κυρίως του Αισώπου), εικόνες και γελοιογραφίες, εφημερίδες, περιοδικά.

Διαθεματικές δραστηριότητες:

▪ **Γλώσσα:**

Βρήκαν συνεντεύξεις από εφημερίδες και περιοδικά. Πήραν συνεντεύξεις από το δάσκαλο ή το φίλο ή τη φίλη τους. Έφτιαξαν κατάλογο σχετικών βιβλίων και κειμένων. Διάβασαν σιωπηρά ότι τους ενδιέφερε. Έγραψαν ένα Σκέφτομαι – Γράφω – Ζωγραφίζω με θέμα «Παίρνω συνέντευξη από ένα γράμμα». Έδωσαν ονόματα δικά τους σε διάφορα αντικείμενα με βάση κάποιο χαρακτηριστικό τους.

▪ **Εμείς κι ο κόσμος:**

Παρατήρησαν τη φύση γύρω τους και αφού είπαν τι μορφές θα μπορούσαν να πάρουν τα αντικείμενα (σύννεφα, δέντρα, αυτοκίνητα, κλπ.) τα ζωγράφισαν στον πίνακα.

▪ **Ζωγραφική:**

Έφτιαξαν (ομαδικά) ταμπλώ με προσωποποιημένη την αλφαβήτα. Ζωγράφισαν τα αντικείμενα που είχαν ονομάσει.

Χρόνος ολοκλήρωσης της ενότητας:

4 δίωρα.

6.ε. «Ήλιος»

Στόχοι:

Να «δουν» τον ήλιο πολύπλευρα (ως φως, πηγή ζωής, ζέστη, σχήμα, σύμβολο, κλπ.).

Επιλογή του θέματος:

Είναι αντικείμενο οικείο στα παιδιά, ορατό και αυτό τους δημιουργεί ασφάλεια και γι' αυτό είναι θέμα τέλειο ως αφετηρία έκφρασης.

Προβληματισμός:

Απορία (από την ενότητα «χρώμα») γιατί τη νύχτα δε φαίνονται τα χρώματα.

Αναζήτηση πηγών:

τηλεόραση, βιβλία, βιντεοκασέτα, φύση.

Διαθεματικότητα:**• Γλώσσα:**

Βρήκαν κειμενάκια και ποιήματα με θέμα τον ήλιο, τα διάβασαν και τα αντέγραψαν. Βρήκαν παροιμίες, ανέκδοτα, αινίγματα, γλωσσοδέτες για τον ήλιο. Με όλα αυτά έφτιαξαν ένα μικρό «Ηλιοανθολόγιο».

• Μαθηματικά:

Έκαναν ασκήσεις με τον ήλιο και το ρολόι.

• Εμείς κι ο κόσμος:

Συζητήσαμε για τον ήλιο και τον καιρό, για τον ήλιο και τον κύκλο του νερού, για τον ήλιο σαν σημείο αναφοράς στον προσανατολισμό, για τον ήλιο σαν δημιουργό χρωμάτων (πείραμα με πρίσμα), για τον ήλιο και τη σημασία του στη ζωή ανθρώπων – φυτών – ζώων.

• Ζωγραφική:

Έκαναν ομαδική εργασία ζωγραφικής με θέμα «Παράξενοι ήλιοι» και ένα κολλάζ με λέξεις και εικόνες που θυμίζουν ήλιο και που βρήκαν σε περιοδικά.

• Ποίηση:

Με τις παραπάνω λέξεις η κάθε ομάδα έγραψε δυο stroφές και όλες μαζί ένα μεγάλο ποίημα με τίτλο «Ο αδερφός μας ο Ήλιος».

• Μουσική:

Τραγούδησαν το τραγούδι «Ήλιε, ήλιε αρχηγέ».

Χρόνος ολοκλήρωσης της ενότητας:

4 δίωρα.

7. Ολοκλήρωση προγράμματος

Όταν συγκεντρώνονταν τα στοιχεία και τα υλικά κάθε ενότητας γινόταν καταμερισμός τους στις ομάδες, οι οποίες εργάζονταν είτε με κοινό, είτε με διαφορετικό θέμα.

Με την ολοκλήρωση κάθε ενότητας γινόταν ανακεφαλαίωσή της, έλεγχος αν επιτεύχθηκαν οι στόχοι της, συζήτηση όπου τα παιδιά εξέφραζαν τις εντυπώσεις τους, αλλά και ιδέες για το τι δεν κάναμε και τι θα μπορούσαμε να κάνουμε στη συνέχεια.

Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε αρχές Νοεμβρίου και ολοκληρώθηκε τέλος Φεβρουαρίου.

8. Παρουσίαση προγράμματος

Έγινε έκθεση των εργασιών στην τάξη και παρουσιάστηκαν στους γονείς (σε ειδική συγκέντρωση), στους δασκάλους, σε όλους τους άλλους μαθητές. Εκτός από την έκθεση των έργων διαβάστηκαν και τα ποιήματα, παίχτηκαν τα θεατρικά σκετς και τραγουδήθηκαν τα τραγούδια που έμαθαν. Στο τέλος οι καλεσμένοι έγραψαν τις εντυπώσεις τους σε ειδικό τετράδιο και οι μαθητές πήραν σε «βιβλίο» την εργασία τους, καθώς κι από ένα αναμνηστικό «δίπλωμα».

9. Συμπεράσματα

- Έγιναν πάρα πολλά σε σχετικά λίγο χρόνο.

- Τα θέματα ήταν επιλογές των παιδιών και μέσα στα ενδιαφέροντά τους.
- Με το πρόγραμμα αυτό της Ευέλικτης Ζώνης τα βιώματά τους έγιναν τέχνη και η τέχνη βίωμα.
- Οι μικροί μαθητές εκφράστηκαν ελεύθερα, άντλησαν πληροφορίες και γνώσεις από διάφορες πηγές, έμαθαν να ερευνούν, να συζητούν, να ρωτούν, να συνεργάζονται.
- Οι στόχοι επιτεύχθηκαν σε βάθος σχεδόν όλοι και η θετική στάση των παιδιών ήταν το κίνητρο για το ξεκίνημα νέου προγράμματος (* έχει ήδη ξεκινήσει).
- Εκτός από τα παιδιά κι εγώ ο ίδιος ο δάσκαλος έμαθα πολλά από τα παιδιά και την όλη διαδικασία, γι' αυτό και αφιερώνω σε όλους ένα απ' τα ποιήματα των μικρών μαθητών μου:

ΧΡΩΜΑΤΑ

Χρώματα χαρούμενα ☺ ☹
 στον ουρανό ☀ ☁ σκορπίζουν
 και όλα τα πετούμενα 🐦 🐦
 σα να τον ζωγραφίζουν 🎨 🖌️.

Το πρωί ροζ η αυγούλα,
 πορτοκαλί το ηλιοβασίλεμα,
 κίτρινη και άσπρη η χαρούλα,
 παπαρούνα κόκκινη σαν αίμα.

Χρωματιστά φρούτα ζουμερά,
 Πεταλούδες, πασχαλίτσες ζωντανά.
 Πράσινα – μωβ παπαγαλάκια
 και παγώνια σαν φιογκάκια ❄ ❄.

Όλα τα χρώματα αγαπώ ♥,
 γι' αυτά τραγούδια θα σας πω:
 🎵 🎵 🎵 🎵 🎵 🎵

ΘΕΜΑ: «Τα οπωροφόρα δέντρα του χωριού μας»
1/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΓΑΛΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Ιωάννης Λαζαρίδης,
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Τσιάτσου Σοφία, Ζαχάρος Εμμανουήλ
Τάξη Β΄

Αντί Προλόγου

Το Σχέδιο Εργασίας που παρουσιάζεται ακολούθως, αποτελεί μια χειροπιαστή απόδειξη ότι η καινοτομία της Ευέλικτης Ζώνης αγκαλιάστηκε με ενθουσιασμό όχι μόνο απ' τα πολυθέσια σχολεία των μεγάλων αστικών κέντρων που διαθέτουν άρτια υλικοτεχνική υποδομή και σύγχρονα μέσα νέων τεχνολογιών, αλλά και από τα μονοθέσια σχολεία απομακρυσμένων χωριών της περιφέρειας με το λιγοστό διδακτικό χρόνο και τα πενιχρά τους μέσα. Διαπιστώνεται ότι μερικές φορές όπου λείπουν τα μέσα, αντισταθμιστικά, περισσεύει ο ζήλος και το μεράκι.

Το ακόλουθο Σχέδιο Εργασίας επελέγη μεταξύ άλλων, από τα σχολεία της 2^{ης} Εκπ/κής Περιφέρειας του Ν. Ευρυτανίας. Όλα τα σχέδια ήταν αξιόλογα και στην πλειονοψία τους εκπονήθηκαν από μονοθέσια και διθέσια σχολεία της περιφέρειας. Αρχικά όλοι οι δάσκαλοι επιμορφώθηκαν με πέντε Προγράμματα-Συναντήσεις Ενδοσχολικής Στήριξης-Επιμόρφωσης και αντίστοιχα εργαστήρια για την Ευέλικτη Ζώνη. Στη συνέχεια, στις επισκέψεις μου στα σχολεία, είχα την ευκαιρία να στηρίξω τους εκπαιδευτικούς, κατά το σχεδιασμό των στόχων και των δραστηριοτήτων και κατά την υλοποίησή τους, να προτείνω ιδέες και παιδαγωγικό υλικό για την όσο το δυνατόν πιο εμπεριστατωμένη παρουσίαση του θέματος, να ενθαρρύνω τις πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών και τη συνεργασία τους με εξωσχολικούς φορείς, τονώνοντας το αυτοσυναισθημά τους και προωθώντας το δημιουργικό κλίμα.

Θα ήθελα ιδιαίτερα να συγχαρώ τη δασκάλα του μονοθέσιου σχολείου του Μεγάλου Χωριού Ευρυτανίας και τους εννιά μαθητές-τριές της, για την πολύ αξιόλογη και πρωτότυπη εργασία τους. Είχα τη χαρά στις επισκέψεις μου στο σχολείο τους, να ζήσω από κοντά όλες τις φάσεις υλοποίησης του Σχεδίου Εργασίας τους, να τους καμαρώσω όταν εργάζονταν σαν δημιουργικό μελίσσι, να διαπιστώσω με τα ίδια μου τα μάτια, πώς αυξανόταν μήνα με το μήνα, το υλικό που παρήγαγαν, αναρτημένο στον αντίστοιχο πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου τους, να δοκιμάσω γλυκό του κουταλιού και μαρμελάδα που έφτιαζαν στο σχολείο. Είμαι σε θέση να διαβεβαιώσω-φαίνεται εξάλλου κι απ' την τεκμηρίωσή του- ότι το ακόλουθο Σχέδιο Εργασίας δεν είναι μια εικονική πραγματικότητα που φτιάχτηκε από δασκάλους για να παρουσιαστεί σε δασκάλους. Κάτω απ' την καθοδήγηση και την εμπύχωση της δασκάλας τους, τα παιδιά αναδείχθηκαν σε πρωταγωνιστές της πραγμάτωσης αυτού του σχεδίου εργασίας και η υλοποίησή του οφείλεται στο μεγαλύτερο ποσοστό στη δική τους ερευνητική, συλλογική δουλειά. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς των μαθητών και όλους τους εξωσχολικούς παράγοντες που συνέβαλαν με τη βοήθειά τους στην υλοποίηση αυτού του σχεδίου.

Ιωάννης Θ. Λαζαρίδης
Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.
2^{ης} Εκπ/κής Περιφέρειας Ν. Ευρυτανίας

Κριτήρια επιλογής του θέματος:

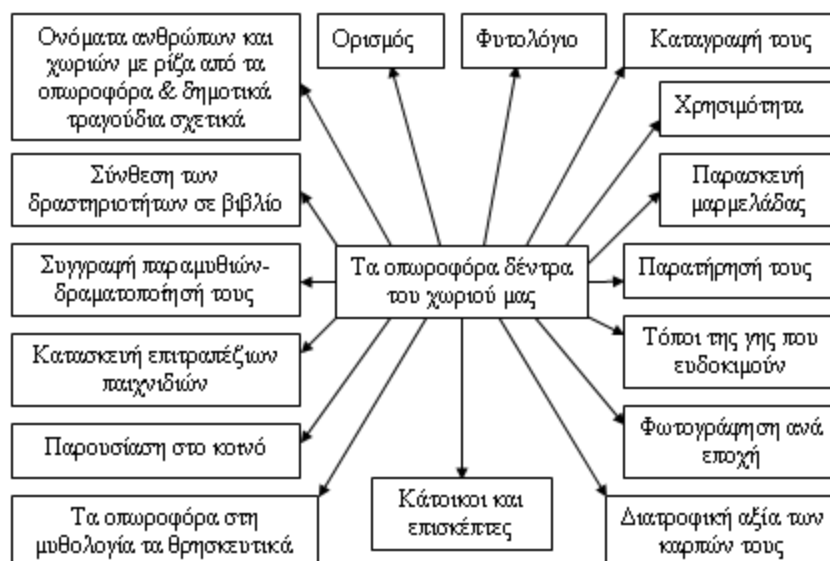
- 1) Δυνατότητα συμμετοχής και ενεργοποίησης όλων των τάξεων.
- 2) Η προσέγγιση της γνώσης αρχικά να είναι κυρίως βιωματική.

Στόχοι:

- 1) Σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία
- 2) Παραγωγή της γνώσης (συγκέντρωση πληροφοριών, επεξεργασία, κωδικοποίηση, διαχείριση της παραγόμενης γνώσης και αξιολόγησή της)
- 3) Η βιωματική και ομαδοσυνεργατική προσέγγιση των θεμάτων που τίθενται στο πρόγραμμα
- 4) Επαφή με τη χλωρίδα του τόπου
- 5) Κατανόηση του ρόλου της καλλιέργειας των οπωροφόρων δέντρων στην οικονομία του τόπου
- 6) Κατανόηση της διατροφικής αξίας των φρούτων και ένταξή τους στο καθημερινό διαιτολόγιο

1η Φάση: Σχεδιασμός του Σχεδίου Εργασίας

Απ' την πρώτη ημέρα, μετά τη συζήτηση για την έννοια της ευέλικτης ζώνης, καταγράψαμε ένα ιστόγραμμα, το οποίο, βέβαια, κατά την επεξεργασία του θέματος συνεχώς εμπλουτιζόταν, και το αναρτήσαμε σε χώρο που ορίσαμε για τα κείμενα που θα παράγουμε.

2η Φάση: προγραμματισμός

Διάρκεια: Σχ. Έτος 2003-04

Υλικά:

- Φωτογραφική μηχανή
- Φίλμς
- Έντυπα απ' την Εταιρεία Διατροφής & Τροφίμων (Έκδοση του Υπ. Υγείας & Πρόνοιας)
- Βίντεο - βιντεοκασέτες
- Χάρτης Ελλάδας
- Παγκόσμιος χάρτης – Υδρόγειος σφαίρα
- Φρούτα ντόπια νωπά – Φρούτα ντόπια αποξηραμένα
- Είδη ζωγραφικής – Χειροτεχνίας
- Σκεύη & υλικά για την παρασκευή της μαρμελάδας
- Μαγνητόφωνο
- Χαρτί μελιμετρέ

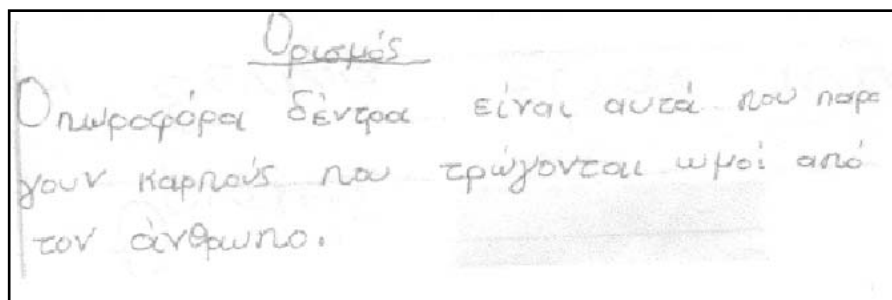
Ομάδες:

- Οι ομάδες δεν είναι σταθερές ούτε στον αριθμό ούτε στα πρόσωπα. Συνήθως, βέβαια, είναι τρεις ομάδες των τριών μαθητών και πιο σπάνια δύο ομάδες με τρία και έξι παιδιά ή τέσσερα και πέντε. Η σύνθεσή τους εξαρτάται απ' τα ενδιαφέροντα των παιδιών, τις κλίσεις τους, τις επιθυμίες για συγκεκριμένα άτομα και από το θέμα. Κάθε φορά ορίζεται από τα ίδια τα παιδιά ο αρχηγός της ομάδας.

3η Φάση: Υλοποίηση

Ορισμός

Το πρώτο βήμα ήταν ο ορισμός των οπωροφόρων δέντρων. Τα παιδιά είχαν στη διάθεσή τους μια πληθώρα από εγκυκλοπαίδειες και λεξικά. Αφού διατύπωσαν τη δική τους άποψη άρχισαν να ψάχνουν και τη βιβλιογραφία. Τελικά κατέληξαν:

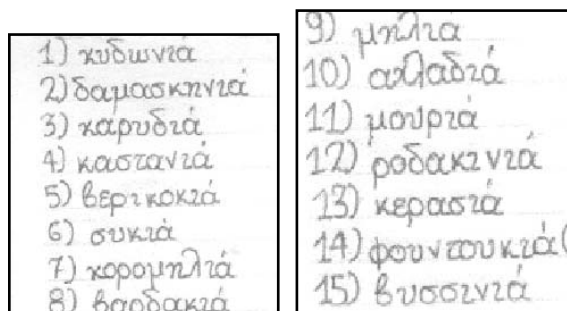

Καταγραφή

Πηγαίνοντας στα σπίτια τους είχαν να καταγράψουν τα δέντρα του δικού τους περιβολιού. (Μετά από συνεννόηση που είχα με τους γονείς δεν έμεινε κανένα δέντρο του χωριού έξω απ' την κατά γραφή.)

Το υλικό που φέρναν τα παιδιά κάθε φορά μέχρι να το επεξεργαστούμε, κανονίσαμε να το βάζουμε μέσα σε ένα κουτί, το οποίο θα ντύνουμε με κίτρινο γκοφρέ χαρτί το φθινόπωρο, με άσπρο το χειμώνα, με ροζ την άνοιξη και πράσινο το καλοκαίρι.

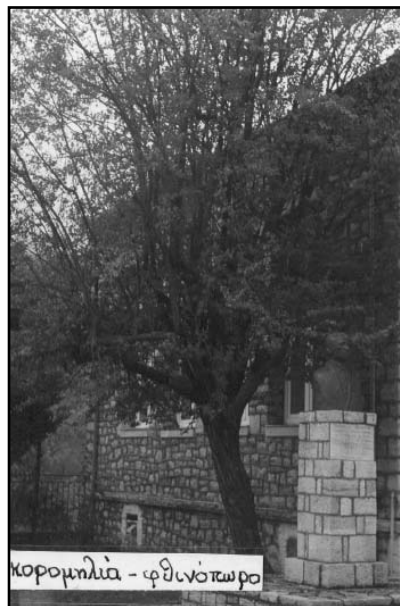
Στην επόμενη ώρα Ευέλικτης ζώνης συγκεντρώσαμε τελικά τα οπωροφόρα του χωριού και τα αναρτήσαμε στον ορισμένο χώρο.

Κατόπιν βγήκαμε στην αυλή του σχολείου, χωρισμένοι σε τρεις ομάδες, και παρατηρήσαμε τα οπωροφόρα που υπάρχουν εκεί. Φωτογραφίσαμε τα δέντρα και κλείσαμε ραντεβού μαζί τους να τα ξαναφωτογραφίσουμε και τις άλλες εποχές.

Στην τάξη, αφού σχολιάσαμε τις παρατηρήσεις τους κάθε ομάδα τις κατέγραψε. Να τι έγραψε η μία:

6-11-03
Τι παρατηρήσαμε στην κορομπλιά.
Η κορομπλιά έχει ξυλώδη κορμό. Ο κορμός της διακλαδίζεται. Πολλά φύλλα της έχουν πέσει ενώ άλλα κρατούνται ακόμη και συμπεραίνουμε ότι είναι φυλλοβόλο δέντρο. Τώρα το φθινόπωρο δεν έχει καρπούς, αλλά φέρουμε ότι οι καρποί της χάνονται στο τέλος της ανθοζέσης με αρκετά καιρούς. Τα φύλλα της σε σχέση με άλλα δέντρα είναι πολύ μικρά.
Λήμπερα, Ηλίας, Χριστιάννα

Ψάξαμε μετά για τις ομοιότητες και τις διαφορές αυτών των δέντρων που παρατηρήσαμε και έπειτα ... επιστρατεύσαμε τις εγκυκλοπαίδειες και ό,τι άλλο εποπτικό υλικό είχαμε για να δούμε αν και τα υπόλοιπα οπωροφόρα δέντρα του τόπου μας έχουν τις ίδιες ομοιότητες και διαφορές. Να πού κατέληξαν:

Η ερώτηση αν τα οπωροφόρα δέντρα και των άλλων περιοχών είναι φυλλοβόλα απαντήθηκε αργότερα, όταν μελετήσαμε τους τόπους που ευδοκιμούν

6-11-03
Ομοιότητες
1. Είναι φυλλοβόλα (έχουν άραχες όλα τα οπωροφόρα φυλλοβόλα)
2. Έχουν όλα τα οπωροφόρα ξυλώδη κορμό.
3. Ο κορμός τους διακλαδίζεται.
Διαφορές
1. Τα φύλλα τους δεν είναι ίδια.
2. Δεν έχουν όλα τα ίδια ύψος.
3. Οι καρποί τους αρωματίζουν διαφορετικές εποχές.

Φυτολόγιο

Έφθε η ώρα για τη δημιουργία του φυτολογίου. Έφεραν ό,τι επέτρεπε ο καιρός. Συνεχίζεται η συμπλήρωσή του και ως το τέλος του διδακτικού έτους θα ολοκληρωθεί. Όμως, αφού είχαμε τα φύλλα απ' όλα, τους πρότεινα να ζωγραφίσουν τα δέντρα βάζοντας στο καθένα το δικό του φύλλο. Άρεσε η ιδέα και καθώς ένα παιδί προσπαθούσε να πετύχει το πυκνό φύλλωμα της μουριάς περάσαμε ομαλά στη χρησιμότητα των οπωροφόρων δέντρων.

Χρησιμότητα

Μοιράστηκαν σε τρεις ομάδες και κάθε μία ανέλαβε να επεξεργαστεί από ένα θέμα από τα παρακάτω:

1. Τι μας δίνουν τα οπωροφόρα;
2. Πώς χρησιμοποιούμε τους καρπούς τους;
3. Πόσα χρόνια ζει το καθένα; (Το ερώτημα αυτό προέκυψε όταν το παιδάκι της Α' τάξης είπε ότι μερικά δέντρα δεν καρπίζουν καθόλου, αφού έχει μια κερασιά δυο χρόνια στον κήπο του και δεν έκανε κεράσια. Ξεκίνησε συζήτηση και είπαν τελικά ότι τα δέντρα δεν καρπίζουν απ' τον πρώτο ή δεύτερο χρόνο όπως τα λαχανικά. Κι εκεί τους πρότεινα αν θα 'θέλαν να ψάξουν να βρουν πόσα χρόνια ζει το καθένα δέντρο απ' αυτά που εξετάζουμε.)

Έφεραν πληροφορίες που συγκέντρωσαν από διάφορες πηγές: Εγκυκλοπαίδειες, γονείς και άλλους γνωστούς, ξυλουργούς και εργαστήρια ζαχαροπλαστικής. Ακόμα έφεραν φρούτα νωπά, αποξηραμένα, γλυκά κουταλιού, λικέρ σπιτικά και μαρμελάδες. Δοκίμασαν απ' όλα. (Εντύπωση μου προκάλεσε το γεγονός ότι δεν είχαν καν ξαναδοκιμάσει τα αποξηραμένα φρούτα και δεν έφταιγε γι' αυτό ότι δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε αγορά τέτοιων προϊόντων. Επίσης εντυπωσιακή ήταν η διαπίστωση ότι δε συμπαθούν καθόλου τα φρούτα.

Μετά την παρουσίαση των πληροφοριών είδαμε μια βιντεοκασέτα με γενικές πληροφορίες για τα δέντρα και μέσα σ' αυτές και για τη χρησιμότητά τους. Συζητήσαμε και οι ομάδες κατέληξαν στα εξής:

Τι μας δίνουν τα οπωροφόρα;

Τα οπωροφόρα δέντρα μας δίνουν το λίκνο τους μας δίνουν σιρόπι και εσώματ μας δίνει ψωλά και αρακάς μας δίνουν τους καρπούς τους. Βάζουν δάει καρπούς και τον ομορφιά τους και αρώμα η φυλλά τους μας δίνει τα εσώματ προβαίνει και είναι αρωματισμένα στην αγορά μας δίνει σάρες με αρώμα εσώματ και αρώμα το καρπί.

Ομάδα: Γεωργίου, Γεωργίου, Γεωργίου.

Όλα τα οπωροφόρα δέντρα έχουν καρπούς και τους καρπούς είναι και μερικοί σιρόπι και εσώματ. Τα δέντρα καρπίζουν τους καρπούς τους στην αγορά μας δίνει σιρόπι και εσώματ. Τα δέντρα καρπίζουν τους καρπούς τους στην αγορά μας δίνει σιρόπι και εσώματ. Τα δέντρα καρπίζουν τους καρπούς τους στην αγορά μας δίνει σιρόπι και εσώματ. Τα δέντρα καρπίζουν τους καρπούς τους στην αγορά μας δίνει σιρόπι και εσώματ.

Ομάδα: Παναγιώτης, Φωτεινή και Αλέξανδρος.

Όλα τα οπωροφόρα δέντρα ζουν πολλά χρόνια. Ενώ όμως η καστανιά και η καρδιά είναι αιώνια δέντρα.

Ομάδα: Χριστιάνα, Δήμητρα, Ηλίας.

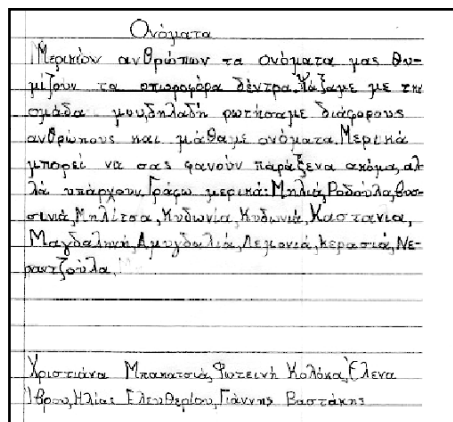
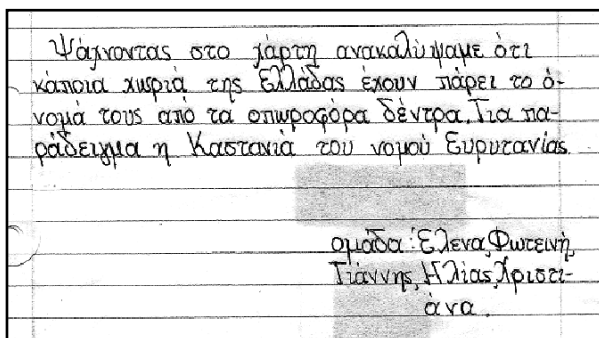
Ονόματα ανθρώπων, χωριών και δημοτικά τραγούδια που σχετίζονται με τα οπωροφόρα δέντρα

Ώρα για έρευνα πάλι. Τρεις ομάδες και αρχίζουμε.

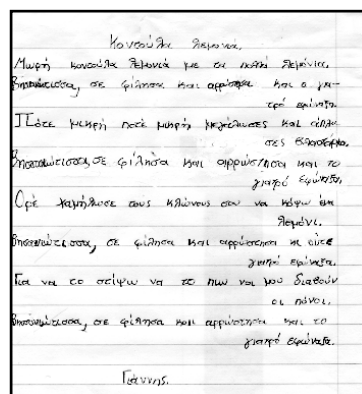
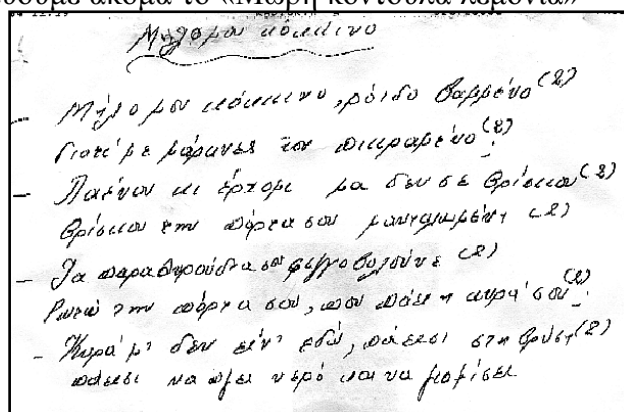
1. Υπάρχουν ονόματα ανθρώπων που προέρχονται απ' τα οπωροφόρα;
2. Υπάρχουν ονόματα χωριών που προέρχονται απ' τα οπωροφόρα;
3. Υπάρχουν δημοτικά τραγούδια που αναφέρονται σ' αυτά;

Σ' αυτή τη φάση αποφασίσαμε η έρευνα να μην αφορά μόνο τα οπωροφόρα δέντρα του χωριού μας αλλά πιο γενικά.

Με την ίδια μεθοδολογία καταλήξαμε ότι τα οπωροφόρα είχαν μεγάλη σημασία για το λαό μας αφού:

Βρήκαν δημοτικά τραγούδια, κατέγραψαν τους στίχους και τους έφεραν, έφεραν κασέτες με τα τραγούδια, τα ακούσαμε και τέλος χορέψαμε. Μάθαμε και χορέψαμε και χορεύουμε ακόμα το «Μωρή κοντούλα λεμονιά»

Που ευδοκιμούν

Έπειτα ασχοληθήκαμε με το θέμα πού ευδοκιμούν γενικά τα σπιροφόρα του τόπου μας. Βρήκαμε ειδικά για το καθένα τον τόπο που ευδοκιμεί και έπειτα πήγαμε στον Παγκόσμιο χάρτη και στην Υδρόγειο σφαίρα και βρήκαμε όλους αυτούς τους τόπους και καταλήξαμε ότι οι εύκρατες ζώνες έχουν το κατάλληλο κλίμα για να καλλιεργηθούν. Επισημάναμε ότι είναι κι άλλοι παράγοντες απ' τους οποίους εξαρτάται η παραγωγή (θερμοκρασία, έδαφος κ.λ.π.), αλλά δεν σταθήκαμε περισσότερο.

Διατροφική αξία

Ξεκινήσαμε από την παρακολούθηση μιας βιντεοκασέτας για τη διατροφή.

Συζητήσαμε για τις βιταμίνες, τα ιχνοστοιχεία, τους υδατάνθρακες, το νερό και την κυτταρίνη που περιέχουν τα φρούτα, το ρόλο του κάθε συστατικού στον οργανισμό μας και την ανάγκη της καθημερινής κατανάλωσης φρούτων. Μετά χώρισα τα παιδιά σε τέσσερις ομάδες και σε κάθε μια ανατέθηκε να απαντήσει σε κάποιες απ' τις ερωτήσεις του διπλανού ερωτηματολογίου.

Το τέλος μας βρήκε όλους να τρώμε από ένα φρούτο.

Δ' ΟΜΑΔΑ: (ΕΛΕΝΑ, ΔΗΜΗΤΡΑ)		
Υλικά	< ΝΕΡΟ >	Τρόφιμα
Τσιμέντο	< Κατασκευή >	Λευκώματα (Πρωτεΐνες)
Κάρβουνο	< Καύση >	Ζάχαρα (Υδατάνθρακες)
Πετρέλαιο		Λίπη κ' έλαια (Λιπίδια)
Βερνίκι	< Προστασία >	Ιχνοστοιχεία
Κεραμίδια		Βιταμίνες

ΞΕΡΕΙΣ:

- Γιατί τρώμε τα φρούτα;
- Τι είναι οι βιταμίνες;
- Τι είναι τα ιχνοστοιχεία;
- Τι είναι οι υδατάνθρακες;
- Τι είναι η κυτταρίνη;
- Ποια έχουν περισσότερα θρεπτικά συστατικά: Τα νωπά φρούτα ή τα συντηρημένα (αποξηραμένα, μαρμελάδα, γλυκό κ.λ.π.);

Παρασκευή Μαρμελάδας

Η τελευταία απ' τις δραστηριότητες που έχουμε κάνει ως τώρα είναι η παρασκευή μαρμελάδας. Το σύνθημά μας ήταν υγιεινή διατροφή & οικονομία. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες:

1. Ομάδα τροφοδοσίας: Κατέγραψε συνταγές παρασκευής και μας προμήθευσε με τα απαραίτητα υλικά.
2. Ομάδα παρασκευής: Έφερε όλα τα κουζινικά και παρασκεύασε τη μαρμελάδα βήμα, βήμα απ' την αρχή ως το τέλος.
3. Ομάδα σερβιρίσματος: Έφερε ψωμί και μοίρασε σ' όλα τα παιδιά φέτες με μαρμελάδα.

Για να βρούμε τη αναλογία των υλικών χρειαζόμαστε τις αναλογίες. Έτσι με όλα τα παιδιά της Ε' & Στ' τάξης μπήκαμε στην έννοια των αναλογιών και βρήκαμε το βάρος

των υλικών.

Επίσης δόθηκε η ευκαιρία να εμπεδώσουν τα παιδιά της Δ' τάξης τις έννοιες απόβαρο, καθαρό βάρος και μεικτό βάρος.

Το παιδί της Β' τάξης έλυσε προβλήματα πρόσθεσης και αφαίρεσης στην πρώτη εκατοντάδα και το παιδί της πρώτης έλυσε προβλήματα πρόσθεσης και αφαίρεσης στην πρώτη δεκάδα (Το παιδάκι της πρώτης ανήκε και στην ομάδα που θα σέρβιρε, οπότε το ενδιέφερε άμεσα να βρει τις λύσεις των προβλημάτων).

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Πέμπτη 14/09/2017
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: Γιάννης

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για να φτιάξουμε μαρμελάδα κυδώνι η αναλογία είναι 6 κιλά κυδώνι με 1,5 κιλά ζάχαρη. Αν έχουμε 12 κιλά κυδώνι πόση ζάχαρη θα χρειαστούμε; Αν πάλι έχουμε 8 κιλά από το φρούτο, πόση ζάχαρη θα βάλουμε;

Λύση

$2x = 12$
 $x = 12 : 2$
 $x = 6$

$4x = 8$
 $x = 8 : 4$
 $x = 2$

Απάντηση: Για 12 κιλά κυδώνι χρειαζόμαστε 6 κιλά ζάχαρη. Για 8 κιλά κυδώνι χρειαζόμαστε 2 κιλά ζάχαρη.

Μπορείτε να κάνετε τη γραφική παράσταση των υλικών.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Πέμπτη 14/09/2017
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: Δημήτρης

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Θέλουμε να φτιάξουμε μαρμελάδα κυδώνι και χρειαζόμαστε 3 κιλά κυδώνι και 750 γραμ. ζάχαρη. Ζυγίστηκε το κυδώνι σε μια λεκανίτσα που το βάρος της είναι 85 γραμ. Πόσο δείχνει η ζυγαριά ότι ζυγίζουν τα κυδώνια μέσα στη λεκανίτσα; Τη ζάχαρη πάλι τη ζυγίσουμε με το υψέλινο βάρος της, το οποίο ζυγίζει 140 γραμ. Πόσο δείχνει η ζυγαριά ότι ζυγίζουν ζάχαρη και βάρος;

Λύση

$3000 - 85 = 2915$ γραμ.

$2915 + 140 = 3055$ γραμ.

Απάντηση: Τα κυδώνια με τη λεκανίτσα ζυγίζουν 2915 γραμ. Η ζάχαρη και το δοχείο ζυγίζουν 3055 γραμ.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Πέμπτη 14/09/2017
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: Γιάννης

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Για να φτιάξουμε μαρμελάδα κυδώνι η αναλογία είναι 6 κιλά κυδώνι με 1,5 κιλά ζάχαρη. Αν έχουμε 12 κιλά κυδώνι πόση ζάχαρη θα χρειαστούμε; Αν πάλι έχουμε 8 κιλά από το φρούτο, πόση ζάχαρη θα βάλουμε;

Λύση

α) $\frac{9}{1,5} = \frac{1,500}{x}$
 $x \cdot 9 = 1,5 \cdot 1500$
 $x = \frac{2250}{9}$
 $x = 250$

β) $\frac{6}{1,5} = \frac{9}{x}$
 $x \cdot 6 = 1,5 \cdot 9$
 $x = \frac{13,5}{6}$
 $x = 2,25$

Απάντηση: Για 12 κιλά κυδώνι χρειαζόμαστε 2500 γραμ. ζάχαρη. Για 8 κιλά κυδώνι χρειαζόμαστε 2250 γραμ. ζάχαρη.

Μπορείτε να κάνετε τη γραφική παράσταση των υλικών.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Πέμπτη 14/09/2017
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: Δημήτρης

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. ΠΡΟΒΛΗΜΑ

1. Η Φωτεινή έβαλε στο ψωμί της 38 γραμμάρια μαρμελάδα και ο Ηλίας 41 γραμμάρια. Πόση μαρμελάδα έφαγαν και τα δύο παιδιά;

Λύση

$38 + 41 = 79$

Απάντηση: Τα δύο παιδιά έφαγαν 79 γραμ.

2. ΠΡΟΒΛΗΜΑ

2. Μέσα σε ένα ποτάκι έχουμε 87 γραμμάρια μαρμελάδα. Αν φάμε τα 38 γραμμάρια πόσα θα μείνουν;

Λύση

$87 - 38 = 49$

Απάντηση: Θα μείνουν 49 γραμ.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Πέμπτη 14/09/2017
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: Γιάννης

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Έχω 4 κυδώνια. Μου δίνουν ακόμα 2. Πόσα έχω τώρα;
 $4 + 2 = 6$

Έχω 3 κυδώνια. Μου δίνουν ακόμα 3. Πόσα έχω τώρα;
 $3 + 3 = 6$

Έχω 5 κυδώνια. Μου δίνουν ακόμα 1. Πόσα έχω τώρα;
 $5 + 1 = 6$

Έχω 2 κυδώνια. Μου δίνουν ακόμα 4. Πόσα έχω τώρα;
 $2 + 4 = 6$

Είχα 6 κυδώνια. Έδωσα τα 3. Πόσα έχω τώρα;
 $6 - 3 = 3$

Είχα 6 κυδώνια. Έδωσα τα 2. Πόσα έχω τώρα;
 $6 - 2 = 4$

Είχα 6 κυδώνια. Έδωσα τα 4. Πόσα έχω τώρα;
 $6 - 4 = 2$

Είχα 6 κυδώνια. Έδωσα τα 5. Πόσα έχω τώρα;
 $6 - 5 = 1$

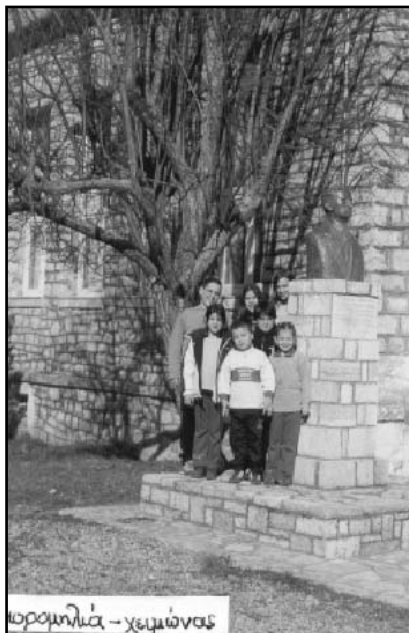
Αν έχεις κόψει 5 φέτες ψωμί, πόσες πρέπει να κόψεις ακόμα για να γίνουν 9;
 $5 + 4 = 9$

Αν έχεις 9 φέτες ψωμί με μαρμελάδα και σερβίρεις τα 6 πόσες θα σου μείνουν;
 $9 - 6 = 3$

Σχόλια

1. Η φωτογράφιση έγινε και το χειμώνα και θα συνεχιστεί και τις άλλες εποχές.
2. Η επεξεργασία του θέματος συνεχίζεται.
3. Τα παιδιά αντιμετωπίζουν με ενθουσιασμό την καινοτομία αυτή. Κάθε φορά που κάναμε και κάνουμε την επεξεργασία ενός θέματος και οι πληροφορίες βασίζονται στη βιβλιογραφία στην αίθουσα επικρατεί οργασμός. Τα παιδιά στις ομάδες τους ψάχνουν, καταγράφουν, συζητούν, ρωτούν και κάποιες φορές αναλαμβάνουν ρόλο συμβούλου και καθοδηγητή στα παιδιά των δυο μικρών τάξεων στα οποία οι έννοιες των εγκυκλοπαιδειών είναι δυσνόητες. Αφού βρουν για το κάθε δέντρο αναλυτικά

την πληροφορία που αναζητούμε, μετά από συζήτηση, κάθε ομάδα καταλήγει σε ένα γενικό συμπέρασμα και ο αρχηγός το καταγράφει. Κατόπιν το ανακοινώνει και στις άλλες ομάδες. Με τον ίδιο ενθουσιασμό αντιμετωπίζουν την έρευνα και εκτός σχολείου. Εκτός από την έρευνα και όλες οι άλλες δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιηθεί ήταν για αυτά πηγή χαράς.

4. Ένα βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίσα ήταν το θέμα του χρόνου. Είναι πολύ δύσκολο για ένα μονοθέσιο σχολείο να αφιερώσει το χρόνο που χρειάζεται ώστε και να απολαύσουν τα παιδιά τις διαδικασίες και να επιτευχθούν οι στόχοι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εγκυκλοπαίδειες (διάφορες)
- Βοτανολογία
- Πληροφορίες απ' το διαδίκτυο
- Διαιτητική – Τροφογνωσία – Ειδικές δίαιτες «Ευτυχία Οικονόμου» Διαιτολογία (Εκδόσεις Πελεκάνος)
- Θέματα διατροφής – διαιτολογίας ΟΕΔΒ
- Βιβλία και σχέδια εργασίας από τις εκδόσεις του Π.Ι.
- Λεξικό Μπαμπινιώτη

ΘΕΜΑ: «Το παιχνίδι από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας»
3/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ, ΑΙΔΗΨΟΥ, Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ
Σχολικός Σύμβουλος: Παπαγεωργίου Γεώργιος
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Σκουρτανιώτη Νεκταρία
Τάξη Γ', Δ'

1. Περιγραφή Προγράμματος Ευέλικτης Ζώνης

Στα πλαίσια του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης, οι μαθητές της Τρίτης και Τετάρτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αγίου ανέλαβαν ν' ασχοληθούν με την εργασία: «Το παιχνίδι απ' την αρχαιότητα ως τις μέρες μας- Σύνδεση με την Ολυμπιάδα».

Χωρίζοντας λοιπόν το κεντρικό θέμα σε επιμέρους ενότητες δίνεται η ευχέρεια για προγραμματισμένη εργασία στις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης, ενότητες οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους και συνθέτουν το γενικό κορμό. Και οι ώρες της Αισθητικής Αγωγής συνδέονται με την εργασία και την τροφοδοτούν.

2. Χρόνος Πραγματοποίησης Προγράμματος

Προβλέπεται μέγιστη διάρκεια επτά μήνες (ως το τέλος Μαρτίου αρχές Απριλίου).

3. Επιμέρους Ενότητες

- Αρχαία παιχνίδια- Λαϊκά παιχνίδια- Παραδοσιακά παιχνίδια- Παιχνιδοτράγουδα.

- Πολεμικό - ειρηνικό παιχνίδι, παιχνίδι και διαφήμιση- κριτήρια επιλογής παιχνιδιών.
- Αντιστοίχιση παλιών και σημερινών παιχνιδιών. Αναβίωση κάποιων παλιών παιχνιδιών. Αναπαράσταση.
- Οι σκλάβοι των παιχνιδιών.
- Η «πلاغγόν» το αρχαίο παιχνίδι- κούκλα μας οδηγεί στο Φοίβο και την Αθηνά (Ολυμπιάδα).

4. Κριτήρια Επιλογής Θέματος

- Επειδή τα παιδιά παίζουν συνεχώς με στατικά παιχνίδια.
- Επειδή τα παιδιά διαλέγουν κυρίως τα διαφημιζόμενα παιχνίδια.
- Επειδή τα παιδιά δε γνωρίζουν τον τρόπο να επιλέγουν τις αγορές τους.

- Επειδή τα παλιά παιχνίδια, που βοηθούσαν στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και της κινητικότητας κοντεύουν να ξεχαστούν.
- Επειδή το παιχνίδι ατομικό ή ομαδικό είναι διαχρονικό.(Συσχετισμός με τα αθλήματα και τους Ολυμπιακούς αγώνες).

5. Παιδαγωγικός Σκοπός

Να μάθουν τα παιδιά να διαχειρίζονται καλύτερα τον ελεύθερο χρόνο τους, να μάθουν να επιλέγουν τα παιχνίδια που θέλουν ν' αγοράσουν ή που θέλουν να παίζουν.

6. Παιδαγωγικοί Στόχοι

- Να γνωρίσουν τα παιχνίδια που έπαιζαν τα παιδιά απ' τα αρχαία χρόνια μέχρι τα χρόνια των γονιών τους.
- Να συγκρίνουν τα παιχνίδια αυτά με τα δικά τους. Να ανακαλύψουν γιατί τα παιχνίδια είναι τόσο διαφορετικά σήμερα.
- Να μάθουν να κατασκευάζουν κάποια παιχνίδια που τους αρέσουν και να μάθουν να παίζουν μερικά από τα παλιά παιχνίδια.
- Να κατανοήσουν τον τρόπο που επιλέγουν παιχνίδια που αγοράζουν.
- Να μάθουν το ρόλο της διαφήμισης στην αγορά παιχνιδιών και να σταθούν κριτικά απέναντί της.
- Να συσχετίσουν το παιχνίδι με το θέατρο, τα αθλήματα, τη σωματική και ψυχική υγεία, τους Ολυμπιακούς αγώνες.(νόημα, ιδανικά, αγώνας για ζωή).

7. Δραστηριότητες

α) Καταγισμός ιδεών:

Τα παιδιά λένε ό,τι τους έρχεται στο μυαλό για τη λέξη παιχνίδι. Αφού ανά δύο παιδιά φτιάξουν την «αραχνούλα» τους ομαδοποιούνται σε μία κατά το δυνατό. Με τη συζήτηση τα παιδιά ανοίγουν «τους δρόμους» της εργασίας τους.

β) Χωρισμός σε ομάδες δραστηριότητες:

Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες και εμπνευσμένοι από τα βιβλία (της δανειστικής βιβλιοθήκης τάξης) δίνουν τα ονόματα που τους αρέσουν. « Τα δυνατά βουβάλια» για την Γ' Δημοτικού (8 παιδιά) απ' το βιβλίο «Τελευταίοι ήρωες» της Λ. Ψαραύτη, «Οι Μυστικοί έξι» για την Δ' Δημοτικού (6 παιδιά) απ' το βιβλίο «Οι Μυστικοί επτά» του Μπρυτόν.

Ξεκινάμε λοιπόν δίνοντας τα πρώτα ερεθίσματα.

Γίνεται μια πρώτη παρουσίαση αρχαίων παιχνιδιών απ' το βιβλίο της Λήδας Κοντηρά « Ας παίζουμε μέσα στο χρόνο ».Τα παιδιά ενθουσιάζονται, μιλούν μεταξύ τους και με αναφορά στους Ολυμπιακούς αγώνες μαθαίνουν ότι η «πλαγγόνα» αρχαία κούκλα, γέννησε το Φοίβο και την Αθηνά.

Οι ομάδες πραγματοποιούν χειροτεχνία με θέμα «πλαγγόνα».

Οι μαθητές περιμένουν με αγωνία τις ...μουσειοσκευές.

Δανεισμός μουσειοσκευής απ' το Μουσείο Μπενάκη με λαϊκά παιχνίδια. Παραμένει μία εβδομάδα και το υλικό αξιοποιείται ως εξής:

- α) Προβολή σλάιτς σ' όλες τις τάξεις του Σχολείου. Συνοδεύεται από ανάγνωση ιστορικού για το κάθε παιχνίδι.
- β) Παρουσίαση βιβλίου Μαρίας Αργυριάδη με συλλογές παιχνιδιών του Μ.Μπενάκη.
- γ) Ανάγνωση παραμυθιού του Χρ. Μπουλώτη: «Ο κύριος αύριο βράδυ».
- δ) Παρουσίαση άλμπουμ με ασπρόμαυρες φωτογραφίες εποχής, με θέμα «τα παιδιά παίζουν».
- ε) Παρουσίαση των λαϊκών παιχνιδιών στους μαθητές των Γ' και Δ' τάξεων. Τα παιδιά είδαν και άγγιξαν τα 26 παιχνίδια της μουσειοσκευής, μίλησαν γι' αυτά, έπαιξαν μ' αυτά, φωτογραφήθηκαν. Το υλικό φωτοτυπήθηκε και έτσι αξιοποιήθηκε κι αργότερα.

- Τα παιδιά ζωγραφίζουν τα λαϊκά παιχνίδια.
- Τα παιδιά στέλνουν ευχαριστήρια γράμματα στο Μουσείο Μπενάκη και γράφουν τις εντυπώσεις τους απ' τη βαλίτσα. (Γλώσσα – Σκέφτομαι και γράφω)
- Η ομάδα « μυστικοί έξι» καταγράφει όλα τα παιχνίδια με φοβερή γρηγοράδα.

Ακολουθεί ένα δείγμα των δραστηριοτήτων.

Όνομα: Ελένη Στεργίου
1-10-2003 Παιχνίδια του χτες και του σήμερα

Ποιο παιχνίδι ή ποια παιχνίδια σου άρεσαν περισσότερο;
 Μπορείς να τα περιγράψεις;
 Το παιχνίδι που μου άρεσε ήταν η κούκλα Αζικί. Είχε ηλιόλιπο πρόσωπο και όμορφο φουστανάκι με ροδιά. Επίσης είχε και μαντίλι και φάραγε κραγιόν. Ένα άλλο παιχνίδι που μου άρεσε ήταν η κουδουνίστρα «Ανανίας Ανανιάδου». Είχε μία κοπελίτσα επάνω και έκανε υπέρχαχο ήχο. Άλλο ένα παιχνίδι που μου άρεσε ήταν η κουτσούνα ή ξυλίνη που είχε μπιζάκια επάνω σφύριζε την μητέρα που θύλασε. Και οι νονές χαρίζαν στις βαφτιστρίες τους μια τζέζοια κούκλα όταν μεγάλωναν για να γίνουν καλές μητέρες και αξιαγάπητες. Αυτά είναι λοιπόν τα παιχνίδια που μου άρεσαν. Ελπίζω να σας αρέσουν πολύ.

Σκέφεις και εντυπώσεις απ' τη μουσειοσκευή. Τι είναι μια μουσειοσκευή;
 Απ' τη μουσειοσκευή μου άρεσαν τα σλάιτς που είδαμε. Μου άρεσαν επίσης οι φωτογραφίες απ' το άλμπουμ.
 Η μουσειοσκευή είναι μια βαλίτσα που έχει μέσα αρχαία λαϊκά παιχνίδια.

- Παρουσίαση σλάιτς σ' όλες τις τάξεις.
 - Παρουσίαση παιχνιδιών σ' όλες τις τάξεις (8 παιχνίδια).
 - Παρουσίαση στις τάξεις Γ' και Δ'. Τα παιδιά είδαν, άγγιξαν, σύγκριναν με τα λαϊκά και με τα σημερινά παιχνίδια.
 - Ανάγνωση παραμυθιού « με το Λύσιν και την Τιμαρέτη» της Μαρίνας Πλατή όπου παρουσιάζονται όλα τα αρχαία ατομικά και ομαδικά παιχνίδια.
 - Καταγραφή των αρχαίων παιχνιδιών απ' την ομάδα «Δυνατά βουβάλια» της Τρίτης τάξης.
 - Παροτρύναμε τους μαθητές σε συλλογή παιχνιδιών απ' το σπίτι.
- Στο υλικό που συγκεντρώσαμε επιστρέφουμε μετά τα Χριστούγεννα.

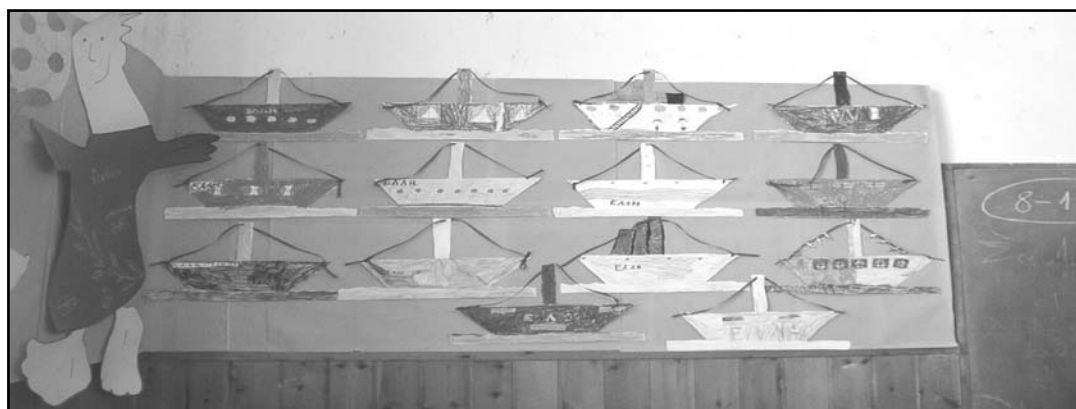
(Λαϊκά παιχνίδια από το Μουσείο Μπενάκη)

(Αρχαίο παιχνίδι από το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης)

Χριστουγεννιάτικες κατασκευές – παιχνίδια σαν αυτά του Μ. Μπενάκη.
Φάτνη, στολίδια, άγγελοι και φυσικά το παραδοσιακό καραβάκι στο οποίο τα παιδιά δίνουν ονόματα απ' τα καράβια της μουσειοσκευής (Έλλη, Τήνος).

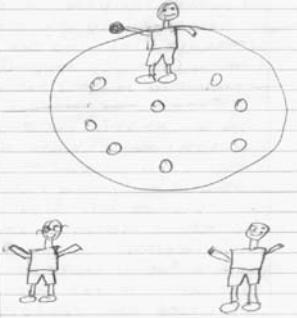

Μουσικά ακούσματα, κάλαντα, παιχνιδιотράγουδα εορτών που σχετίζονται με ήθη και έθιμα.

Μετά τις εορτές κινούμαστε εναλλάξ στο αρχαίο και το παραδοσιακό παιχνίδι.

1η ομάδα : Μυστικοί Έξ.	
1) τσίγγινη παπιά	16) κουδούνιστρα Αθανάσι
2) ζύψινο προβατάκι	17) τσίγγινη κουβαδάκι
3) βόλοι	18) αρχιμάρα
4) ζύψινο όπλο	19) σφιγίτρα κακοράκι
5) κατσικά	20) καλικά τσαλιδιά
6) κουελά Αττιλιάς	21) ζύψινο καράβι
7) τσίγγινη κουζίνα	22) πάνινη κατσάρα
8) τσίγγινη ποταμί	23) παιχνιδι κατσικά
9) καίμερα κερίτσκι	24) Φανός από κανάβρα
10) ζύψινη κατσάρα	
11) ζύψινη βροχέρα	
12) χοιμάρα	
13) φορμαλ κατσάκι	
14) ζύψινη ροκάρα	

Το κάθε παιδί γράφει ένα παιχνίδι που αγαπά και ζωγραφίζει.

προλάβουν να έχουν από αυτόν να μιλούν ακινητεί. 	Όνομα: Στέργιος Πλατανιώτης Τίτλος παιχνιδιού: τζαμί Πώς παίζεται: Μαζεύεται μια παρία από παιδιά. Κάτω στο χώμα χαράζεται ένα κύκλος και μέσα του σκαρπ. Τονταί οι πέδα κομμάτια από σπασμένα κίραμιά, βισαλακιά. Ένας από την παρία είναι η μπάλα του παιχνιδιού που κρατάει στα χέρια του την μπάλα. Σκοπός των υπόλοιπων παιδιών είναι να βάλουν τα βισαλακιά το ένα πάνω από το άλλο και να φωτίζουν τζαμί χωρίς να προλάβει να τα χτυπήσει η μπάλα με την μπάλα της. Η μπάλα έχει δικαίωμα να βγάλει έξω από το παιχνίδι τα παιδιά που καταφέρνει να χτυπήσει μέσα στον κύκλο καθώς κι εκείνα που βρίσκονται έξω από αυτόν και τρέχουν. Γιαυτό όλοι προσπαθούν όταν είναι μες τον κύκλο να αποφύγουν τα χτυπήματα της μπάλας κι όταν
---	---

Διαβάζοντας το βιβλίο «Ας παίξουμε πάλι» της Μ. Κλιάφα-2 Βαλάση συγκεντρώνουμε παιχνιδιοτράγουδα και η κάθε ομάδα τα παρουσιάζει στην άλλη.

Παιχνιδιοτράγουδα	
Οι ημέρες τις εβδομάδας Τη Δευτέρα, τ'χο σχολή και την τρίτη παρασολή την τετάρτη και την πέμπτη κάθομαι εις τον, καθρέφτη την παρασκευή συμκύνω το σάββατο ξε- φουρνίζω και την κυρία- κη στη πόρτα κάθεται χυνάικος ρόπα. Μαρία	Για το νέο φεγγάρι φτου, φτου, φτου το νέο φεγγάρι στου θεού το παιδάκι που 'ρχεται απ' το παδί τρώχοντας φωφί και φάρι. Οι καλώς το νέο φεγγάρι δός να 'χει πουσε κανεί ως χερμίδες να χερμίσω κι ως φυαλίδες να φυαλίσω Ανδριάννα

Στον γονιόκυρη	Στην κυρά
Εδώ που ταχουν δισαρε πέτρα μη ραγίσει κι ο νοικοκύρης του σπιτιού χρόνους πολλούς να ζήσει και να του απεράσει κι απ' τους διακόσιους κι ίσωτερά ν'ασπρίσει, να αγοράσει Βασίλης Ιωαννίδης	Κυρά μ' όντας στολίζεσαι να, πας στο πανηγύρι βάνεις τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι στήθι και του κορσάκου το φτερό βάνεις καχκελαφρύ Ελένη Στεργίου

Πολεμικό – ειρηνικό παιχνίδι

(Γλώσσα: «Μποϋκοτάζ στα πολεμικά παιχνίδια» του Π. Καλιότσιου, σκέψεις, ερωτήσεις, νοηματική προσέγγιση, δραματοποίηση).

Αναφορά στη Μυθολογία τους (θεοί πολέμου και ειρήνης), στη Μελέτη Περιβάλλοντος (λαοί από άλλες χώρες και κοινωνική δομή), Θρησκευτικά «όλου του κόσμου τα παιδιά». Διαθεματική προσέγγιση, Μαθηματικά (προβλήματα με παιχνίδια).

Παιχνίδι και διαφήμιση:

Τα παιδιά περιγράφουν ένα διαφημιζόμενο παιχνίδι που τους αρέσει και γράφουν για ποιο λόγο το επιθυμούν. Με εμπειρία το δώρο «του Αϊ- Βασίλη» κατάλαβαν ότι το παιχνίδι τους ήταν διαφορετικό απ' τη διαφήμιση.

Κανόνες ασφάλειας παιχνιδιών: Το CE (σήμα).

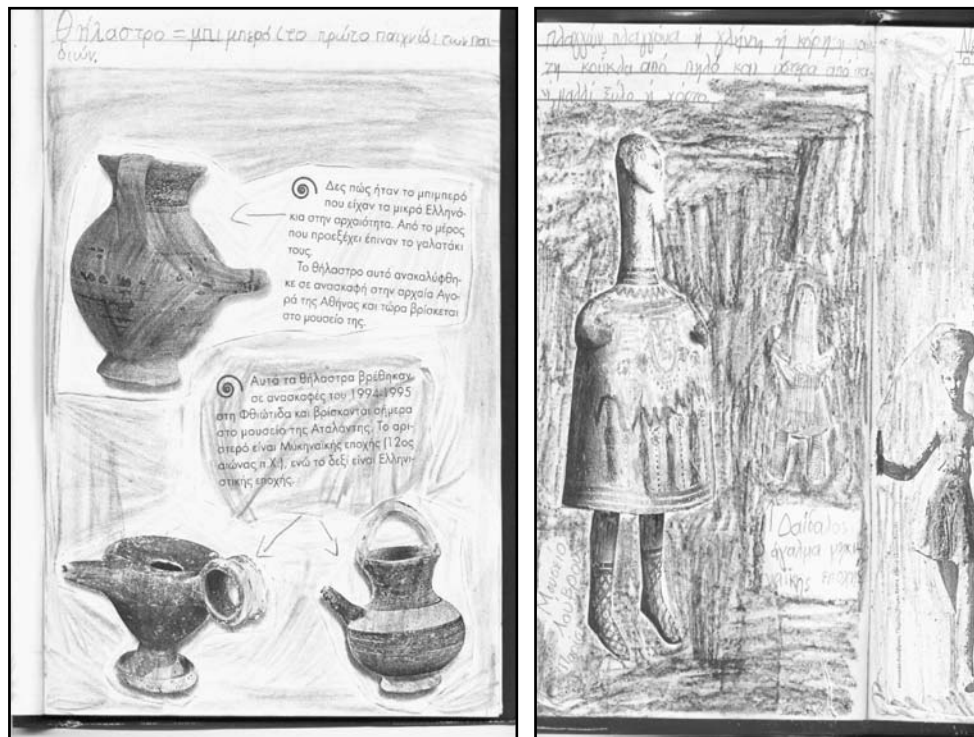
Ποιοι κατασκευάζουν τα αγαπημένα τους παιχνίδια. Οι Κινέζοι και περισσότερο τα μικρά παιδιά, σκλάβοι των παιχνιδιών φτιάχνουν το 80% με εξευτελιστικούς μισθούς (Περιοδικό Έψιλον σελ. 30, από την Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία). Οι συγκεκριμένες σελίδες αναρτήθηκαν επάνω στον πίνακα και τάραξαν «τα ήσυχα νερά» των μαθητών.

Ηλεκτρονικό παιχνίδι – ατομικότητα – οι βλάβες που προκαλεί – αντικαθιστά το φύλο.

Η ομάδα «οι μυστικοί έξι» «αγοροκρατία» μίλησε για ποιο λόγο τα προτιμά.

Δημιουργία λευκώματος με θέμα «το αρχαίο παιχνίδι από τη γέννηση του μωρού ως τις μέρες μας».

Τα παιδιά δημιουργούν, κόβουν, συμπληρώνουν, συγκρίνουν και αφομοιώνουν γνώσεις μέσ' απ' το λεύκωμα. Ακολουθούν σελίδες λευκωμάτων των παιδιών.

Αποκριές και παιχνίδι

(Κατασκευή μάσκας τίγρη για τα' αγόρια, ζέβρας για τα κορίτσια και παίξιμο). Μιλάμε για το χαρταετό και την προέλευσή του, τα κούλουμα τη Σαρακοστή. Τα παιδιά ζωγραφίζουν την κυρα-Σαρακοστή με τα επτά πόδια από πλαστικοποιημένη έγχρωμη φωτογραφία.

Τραγουδάμε το «Χαραλάμπη» και παίζουμε τη νύφη, το γαμπρό, τους συγγενείς.

Και πάλι στο αρχαίο παιχνίδι από φωτοτυπημένο υλικό της μουσειοσκευής.

- Κατασκευή πήλινου σείστρου.

- Κατασκευή σείστρου με ξύλινη σφεντόνα, μεταλλικά καπάκια και κόκκινη κλωστή.

Τα παιδιά παίζουν το σείστρο τους όπως μ' αυτό τραγουδούσαν και χόρευαν οι αρχαίοι Έλληνες και καλούσαν τους αθλητές (με τη σειρά τους ο καθένας) ν' αγωνιστεί στους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Κατασκευή αλόγου με ξύλο, χαρτόνι, σχοινί και πλαστική σακούλα για μαλλί.
Το «κάλαμον περιβήναι» το λάτρευε και ο βασιλιάς της Σπάρτης Αγησίλαος. Το έπαιζε με τα εγγόνια του.

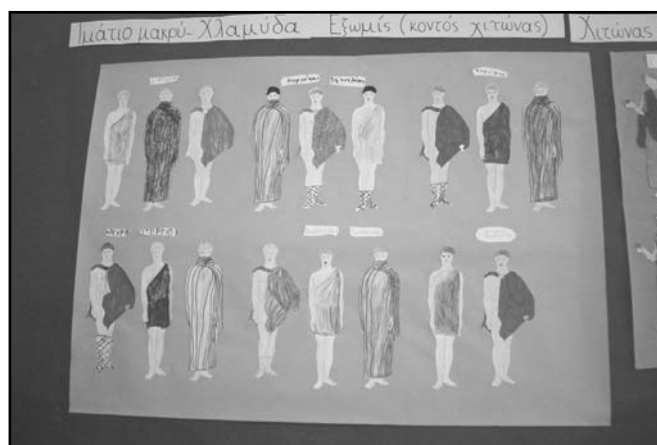

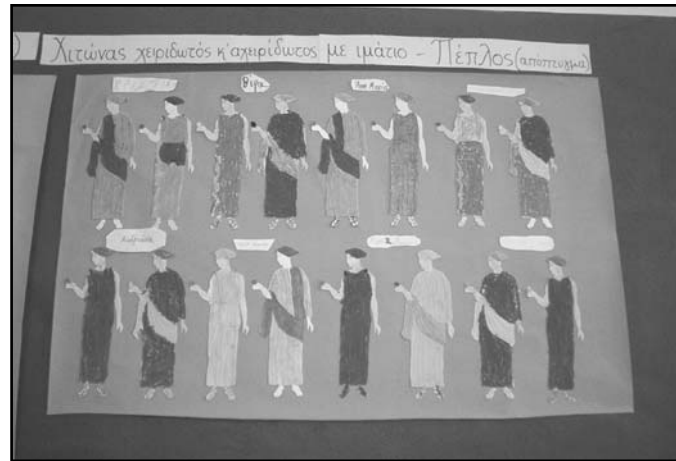

Τα παιδιά φτιάχνουν «το νευρόσπαστο» (Μ. Κυκλαδικής Τέχνης) με χαρτόνι και σταυρόκαρφα. Η σημερινή μαριονέτα, ο Πινόκιο, ο Καραγκιόζης.

Τα παιδιά ζωγραφίζουν «τον χου», κανατάκι- παιχνίδι, δώρο στα τρίχρονα αγόρια στη γιορτή των Ανθεστηρίων.

Ομάδα: Γα δυνάττα Βουδαλία

Αντιστοίχιση αρχαίων και σημερινών παιχνιδιών.

- 1) θύλαστρο → μπιμλιρό
- 2) πλασάχ → κουκουλοστρά Άννα Μαρία Ντόρικ
- 3) σιέιστρο → μαράκι, ντίφι
- 4) πλαστόνα → κούελα
- 5) νευρόσπαστο → μαριονέτα Πιρόκιο
Πήλινο Καραγκιοζής
- 6) ηλίνα Ιωάννα → Ίωα-παχνίδια Γιουγκάι Δημήτρη
- 7) άθλημα παιδικό → σημερινά έρσρικά
- 8) αλοχάκι με ρόδες
σχήματα που κυλούν } πανηγυριστικά παιχνίδια
- 9) πήλινη σφουρίχτρα → σφουρίχτες σίδερένιες
- 10) λχουσσά κινητάκι → παρόμοιο παιχνίδι
παιχνίδι
- 11) κκαλάμαν, περιβήναιζ → αλοχάκι με ξύλο
- 12) κρικηλάσσια → σέρρακι, ζσερκι Ελένη Στεργίου
- 13) σφαίρα → μπαλά
- 14) στρόβιλος → βόλταρα Σταματίνα Λεονάρδου
- 15) λυλά → κομμάτι με σχοινί
- 16) χιο χιό → χιόχιο
ΟΜΑΔΙΚΑ
- 17) χερρίζαν → χόχευ
- 18) πεσφαλάζαν → χόσσια Άννα Σοφία
- ιενεζέλιδα → ιενεζεβόλια
- 19) ομαδες → βόλτα

- 20) σκακέραν → ζιχμολογία
- 21) χυερνίζα → χύτρα
- 22) λαλήη, κηλα → ζυφλόμυρα
- 23) ακινηγία → αφαριστάκια αλωνίζα
- 24) κολλαβίζειν → κηλς
- 25) κρυπτινιά → κρυζω
ΙΡΙΣΤΙΝΑ
- 26) ακυλλιασρος → ηδύμα σε φνί
σε σημερινό κουτί
- 27) κινδολογία → καδίκια ζύδα στο έδαφος
- 28) στρενιδα → κρήνη βράσσα
- 29) αλνίρα → κούλα
- 30) βεσαύραν → φαμινάδο
Ανδριάντα
- 31) δατράνι → παπαρλίφα στα ζέτρα
- 32) ελαστράκιος-μαράμα στη Βαλάντα
- 33) ταρτίο → σκαί
δαίλια
- επιτραπέζια → σημερινά επιτραπέζια
- 34) κόταρος στα σφεντσά → μπιμλιό με κρεσί
- 35) Ανιμάτα αρνάων → ανιμάτα σφίγγρινα
- 36) Ούκατα στέυη
που συνάμεινται → είναι όλα με τα
παιχνίδια τους σφίγγρινα

Μαρία

Τα κορίτσια και τα αγόρια έντυναν τα παιχνίδια τους όπως ντύνονταν και τα ίδια.

1^η Μαρτίου:

Κατασκευή χελιδονιών. Τα παιδιά τραγουδούν στις τάξεις του Σχολείου τα χελιδονίσματα.

Χελιδονίσματα

Τα κάλαντα του Μάρτη
Χελιδόνα έρχεται

Απ' τη μαύρη θάλασσα
Θάλασσα να πέρασε
Έκατσε και λάλησε
"Μωρ'καλή νοικοκυρά
σύρε έμπα στο κελάρι
φέρε αυγά σαρακοσνά
και σχοινιά πεντηκοστά
για να δέσουμε το Μάρτη
και τον Τσιλιμπουρδάκι.
Κι αν δεν έχετε αυγά
Παίρνουμε την κλωσαριά. Να γεννάει ,
να κλωσάει , και να σέρνει τα πουλιά.

Ολυμπιακοί Αγώνες

Η πλαγγόνα μας πηγαίνει στους Ολυμπιακούς αγώνες με το Φοίβο και την Αθηνά. Αναφορά στους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαιότητα με λεπτομέρειες. Η γωνιά των Ολυμπιακών αγώνων γεμίζει με υλικό. Οι αρχαίοι αγώνες του 1896, οι σημερινοί, τα αθλήματα, φωτογραφίες αγγείων, οι μέρες των αγώνων στα αρχαία χρόνια, οι Παραολυμπιακοί αγώνες. Από γιγαντοχαρτόνια Φοίβος και Αθηνά, τα παιδιά κατασκευάζουν τις μασκότ των Ολυμπιακών. Ζωγραφίζουν και τους θεούς του Ολύμπου.

Γλώσσα: Έλεν Κέλερ (Παραολυμπιακοί αγώνες)

Μαθηματικά: Προβλήματα πρόσθεσης και αφαίρεσης με ρεκόρ αθλητών.

Φυσική Αγωγή – Αναπαράσταση: Με τη βοήθεια του Γυμναστή αναπαράσταση Ολυμπιακών αθλημάτων στην αυλή του Σχολείου.

Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί αγώνες ήταν κυρίως Θρησκευτική γιορτή. Πέρα από τις αθλητικές εκδηλώσεις προσεύχονταν και τιμούσαν το Δία.

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΗΛΙΔΑΣ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΔΙΑ

ΗΜΕΡΑ 1^η
ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΣΗΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑ.
ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ ΚΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΟΡΚΟΙ ΑΘΛΗΤΩΝ

ΗΜΕΡΑ 2^η
ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ ΠΑΙΔΩΝ
ΠΕΝΤΑΘΛΟ (ΑΚΟΝΤΙΟ, ΔΑΜΑ, ΔΙΣΚΟΣ
ΔΡΟΜΟΣ, ΠΑΛΗ)

ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ ΜΕ ΔΑΦΝΕΣ-ΚΟΚΚΙΝΕΣ
ΚΟΡΔΕΛΕΣ

ΗΜΕΡΑ 3^η
ΙΠΠΙΚΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ-ΑΡΜΑΤΟΔΡΟΜΙΕΣ
ΠΕΝΤΑΘΛΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΘΛΗΤΕΣ

ΗΜΕΡΑ 4^η
ΕΚΑΤΟΜΒΗ (ΘΥΣΙΑ 100 ΒΟΔΙΩΝ)
ΣΤΟ ΔΙΑ. ΑΛΛΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

ΗΜΕΡΑ 5^η
ΘΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ
ΣΤΕΦΑΝΩΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΤΙΝΟ
ΓΕΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΝΙΚΗΤΩΝ
ΣΤΟ ΠΡΥΤΑΝΕΙΟ
ΥΜΝΟΙ - ΛΑΙΑΝΕΣ - ΧΟΡΟΙ

Καλλιπάτειρα

Η Καλλιπάτειρα, κόρη του Διγγόρα, του περίφημου αθλητή της Ρόδου που νίκησε και στους τέσσερις Πανελλήνιους Αγώνες (5^{ος} αιώνας π. Χ.), παραβαίνει τον κανονισμό που απαγορεύει στις γυναίκες να παρακολουθούν τους αγώνες και μεταμφιεσμένη σε ρωμασστή μπαίνει στο στάδιο της Ολυμπίας συνοδεύοντας τον αθλητή γιο της, Πεισιδωρο.
Μέσα στην χαρά όμως για τον θρίαμβο του γιου της, αποκαλύφθηκε.
Τότε ακλουθεί η παρακάτω σκηνή, όπως την «είδε» με την ποιητική φαντασία του ο Μαιβίλης.

— Αρχόντισσα Ροδίτισσα, πώς μπήκες;
Γυναίκες διώχνει μια συνήθεια αργαία
εδώθε. — Έχω ένα ανίψι, τον Ευκλέα,
τρία αδέρφια, γιο πατέρα ολυμπιονίκης.

να με αφήσετε πρέπαι, Έλληνοδίκες,
κι εγώ να καμαρώσω μες στα ωραία
κορμιά, που για το αγρίλι του Ηρακλέα
παλεύουν, θανμαστές ψυχές αντρίκιες.

Με τις άλλες γυναίκες δεν είμαι όμοια
στον αιώνα το σόι μου θα φαντάζει
με της αντρειάς τα αμάραντα προνόμια.

Με μάλαμα γραμμένος το δοξάζει
σε αστραφτερό κατεβató μαρμάρου
Ύμνος χρυσός του αθάνατου Πινόδωρου.

Πινόδωρος: Λορικός ποιητής του 5^{ου} π. Χ. αιώνα. Από το έργο του σώθηκαν ποιήματα αφιερωμένα στους νικητές των αγώνων. Αυτά ονομάστηκαν Επίνικοι (επινίκια) και χωρίζονται σε Ολυμπιονίκους, Ισθμιονίκους, Πυθιονίκους, Νεμεόνικους.

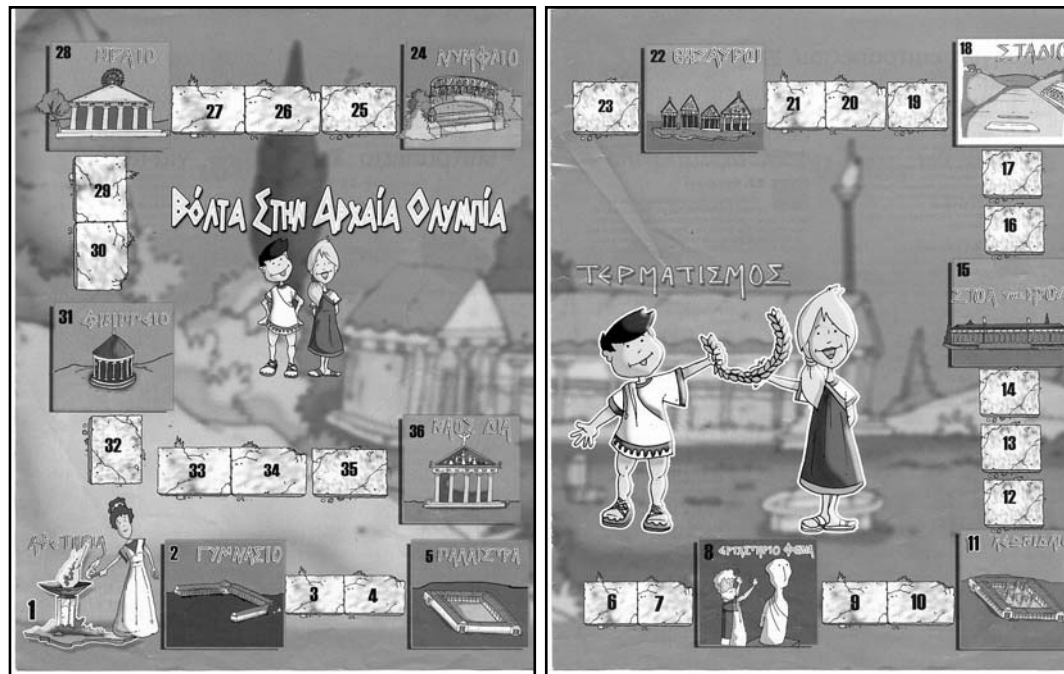
Ύμνος Ολυμπιακών αγώνων

Ο «Ολυμπιακός Ύμνος» συντέθηκε από τον Κ. Παλαμά για να ακουστεί στους Ολυμπιακούς αγώνες του 1896. Ο «Ολυμπιακός ύμνος» αφιερώνεται στο μουσικό που το μελοποίησε:
«Στο Σαμάρα, που φτερά του έβαλε».

Αρχαίο Πνεύμα αθάνατο, αγνέ Πατέρα
Του ωραίου, του μεγάλου και τ' αληθινού
Κατέβα, φανερώσου κι άστραψε εδώ πέρα
Στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού.

Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι
Στων ευγενών αγώνων λάμπει την ορμή
Και με τ' αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι
Σιδερένιο πλάσε και άξιο το κορμί.

Κάμποι, βουνά και πέλαγα φέγγουν μαζί σου
Σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός
Και τρέχει στο ναό εδώ προσκυνητής σου
Αρχαίο πνεύμ' αθάνατον κάθε λαός.

Τα παιδιά κάνουν βόλτα στην αρχαία Ολυμπία παίζοντας μόνο όμως όταν υπάρχει εκεχειρία (παύση πολεμικών συγκρούσεων) όπως γινόταν στα αρχαία χρόνια.

Οι Ολυμπιακοί αγώνες ένωσαν τους λαούς καλλιεργούσαν την ευγενή άμιλλα, τον αμοιβαίο σεβασμό, την προσπάθεια για το καλύτερο, την ισότητα στη συμμετοχή, τη φιλία και την ειρήνη.

Παίξιμο ρόλων:

Τα παιδιά έπαιζαν διάφορους ρόλους όπως: Ένα παιδί έκανε τον Λύσιν και το άλλο την Τιμαρέτην. Άλλο ζευγάρι παιδιών έκανε ένα σημερινό αγόρι να μιλά μ' ένα σημερινό κορίτσι για τα παιχνίδια τους. Ένα κορίτσι έπαιξε τη μητέρα που πάει για ψώνια και ένα αγόρι το μικρό της γιο να της ζητάει επίμονα το παιχνίδι που είδε στην τηλεόραση.

Αξιολόγηση – συμπεράσματα: Έγινε ως εξής:

- Με παρουσίαση εργασιών στους γονείς και στην τοπική κοινωνία (αυλή Σχολείου)
- Τα παιδιά έπαιξαν παλιά παιχνίδια και αναπαράστησαν παλιά και σύγχρονα παιχνίδια.
- Με το λεύκωμα είχαν την ευκαιρία να κάνουν ανατροφοδότηση αφού πολύ συχνά ζωγράφιζαν και ξαναθυμόντουσαν τα αγαπημένα τους παιχνίδια.
- Απέκτησαν κριτική στάση στην επιλογή των παιχνιδιών τους και διαπίστωσαν τη μαγεία των παλιών παιχνιδιών.

Συνεργασία με άλλους φορείς – Ευχαριστίες

-Ευχαριστούμε θερμά την κ. Καλαθέρη, υπεύθυνη Αγωγής Υγείας Ν. Εύβοιας, τον κ. Παπαγεωργίου, Σχολικό Σύμβουλο Ν. Εύβοιας, το Μουσείο Μπενάκη, το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης και το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (εκπαιδευτική επίσκεψη)

Βιβλιογραφία

- «Ας παίζουμε μέσα στο χρόνο» της Λήδας Κροντηρά.
- «Ας παίζουμε πάλι» της Μ. Κλιάφα – Ζ. Βαλάση.
- Εκπαιδευτικοί φάκελοι Μ. Μερκούρη για τα Χριστούγεννα και το Πάσχα.
- «Με τον Λύσιν και την Τιμαρέτην» της Μαρίνας Πλατή.
- «Λαϊκά παιχνίδια» της Μαρίας Αργυριάδη.
- «Μητέρες παιδικού χωριού sos ,Τζιαμπίρης, εκδόσεις Πυραμίδα.
- Ένθετο «Επτά ημέρες» και περιοδικό Έψιλον της Κυριακ. Ελευθεροτυπίας.

25η Μαρτίου: «Το Έθνος έχει ανάγκη από γερά κορμιά», έλεγε ο Θ. Κολοκοτρώνης. Αν και στα χρόνια της επανάστασης του 1821 δεν γίνονταν Ολυμπιακοί αγώνες, ωστόσο στα Δημοτικά τραγούδια περιγράφεται ο ιδεώδης αθλητής – αγωνιστής.

Τα παιδιά άκουσαν και τραγούδησαν μελοποιημένα ποιήματα του Δ. Σολωμού και του Ρ. Φεραίου σε μουσική Χρ. Λεοντή από cd της παλιάς Βουλής.

Πάσχα: Έθιμο του Λαζάρου (Σύνδεση με το μάθημα των Θρησκευτικών).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Τα Λαζαρικά

(πασχαλινό έθιμο)

Σάββατο του Λαζάρου

Πού'σαι Λάζαρε

πού είναι η φωνή σου

που σε γύρευε

η μάνα κι η αδερφή σου.

Ήμουνα στη γη

στη γη βαθιά χωμένος

κι από τους εχθρούς

εχθρούς βαλαντωμένος.

Βάγια, βάγια των

Βαγιών

τρώνε ψάρια και κολιόν

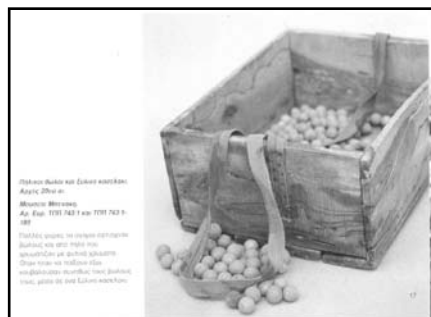
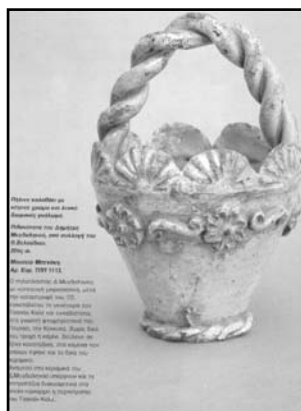
και την άλλη Κυριακή

τρώνε το παχύ τ'αρνί.

Τα παιδιά τραγουδούν το Λάζαρο στις άλλες τάξεις του Σχολείου.

Ακολουθούν φωτογραφίες παιχνιδιών από τη συλλογή 3000 παιχνιδιών που συγκέντρωσε η Μαρία Αργυριάδη στο Μουσείο Μπενάκη.

Φωτογραφίες μιας άλλης εποχής παιχνιδιών

